

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ

Изборном већу

На основу члана 75. Закона о високом образовању („Сл. гласник РС“, број 88/2017-41, 27/2018-3, 73/2018-7, 67/2019-3, 6/2020-3, 6/2020-20, 11/2021-3, 67/2021-3, 67/2021-7), члана 50. Статута Факултета безбедности бр. 862/5 од 25.12. 2018. године, члана 7. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду (Гласник Универзитета у Београду, бр. 237/22), у вези са чланом 30. Правилника о условима и поступку за избор наставника и сарадника (пречишћен текст) Факултета безбедности бр. 463/6 од 30.10.2020. године, Изборно веће Факултета безбедности је на седници одржаној 10.12.2024. године донело одлуку о образовању Комисије за припрему Извештаја о пријављеним кандидатима за избор наставника у звање редовног професора за ужу научну област **Науке безбедности, за наставни предмет Људска безбедност** у саставу:

1. др Зоран Драгишић, редовни професор, Факултет безбедности Универзитета у Београду, председник
2. др Зоран Кековић, редовни професор, Факултет безбедности Универзитет у Београду, члан
3. др Љубомир Стајић, редовни професор, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, члан.

Комисија је прегледала конкурсни материјал и у складу са Законом о Универзитету и Статутом Факултета безбедности подноси:

ИЗВЕШТАЈ

На конкурс за избор једног наставника у звање и заснивање радног односа на радном месту редовног професора за ужу научну област **Науке безбедности, за наставни предмет Људска безбедност**, са пуним радним временом, на неодређено време, објављен 25.12.2024 године у часопису Националне службе за запошљавање Републике Србије „Послови“, бр. 1124-1125-1126 и на интернет страницама Факултета безбедности, се у року пријавио само један кандидат: др Ивица Ђорђевић, ванредни професор на Факултету безбедности Универзитета у Београду. Комисија је преузела конкурсну документацију коју сачињавају: пријава, оверена копија дипломе о стеченом степену доктора наука одбране, безбедности и заштите, биографија са списком активности и библиографијом, потписана Изјава о

изворности, копије објављених радова, и друга документа која потврђују наводе у пријави. На основу прегледа и оцене поднете документације и свих доступних података, Комисија је утврдила следеће.

I Биографски подаци

Кандидат Ивица Ђорђевић рођен је 17. јуна 1966.године у Сврљигу, Република Србија. Матурирао је у Средњој математичко-техничкој школи, Књажевац, 1985.године, а дипломирао на Факултету одбране и заштите, Универзитета у Београду, 1991.године. Исте године уписао је последипломске студије на Економском факултету у Београду, смер међународна економија.

Магистарску тезу под насловом „Глобализација савремених економских токова“, 1998.године одбранио је пред комисијом у саставу: проф. др Предраг Јовановић Гавриловић, проф. др Оскар Ковач и проф. др Павић Обрадовић.

Докторску дисертацију под називом „Нова безбедносна архитектура у условима глобализације“ одбранио је 2006. године на Факултету цивилне одбране, Универзитета у Београду пред комисијом у саставу: проф. др Озрен Цигурски, проф. др Жељко Иваниш, проф. др Ивица Радовић и проф. др Зоран Кековић; и стекао академски назив доктора наука одбране, безбедности и заштите.

У радном односу је на Факултету безбедности (ранији називи: Факултет цивилне одбране, Факултет одбране и заштите...), са мањим прекидима, од 1992. године.

II Наставни рад и искуство у педагошком раду са студентима

Др Ивица Ђорђевић има преко 30 година искуства у наставном и педагошком раду. У звање истраживача сарадника ангажован је 1992. године на Факултету цивилне одбране, данашњем Факултету безбедности. Након ангажовања као сарадника у настави и демонстратора, прошао је изборни процес од асистента приправника, асистента, доцента, до ванредног професора 2015. и реизбора 2020. године. У току радног ангажовања на матичном факултету реализовао наставу на различитим нивоима ангажовања и студија из више наставних предмета:

- Предмети на основним четворогодишњим студијама: Хумана безбедност (Људска безбедност), Економске основе безбедности, Основе економије, Макроекономија, Политичка економија, Корпоративна безбедност, Осигурање имовине и лица, Међународно пословање, Међународни односи, Мобилизација, Савремена борбена средства и опрема.

- Предмети на мастер студијама: Глобализација и животна средина, Упоредни системи безбедности, Управљање системом обнове и помоћи, Национални суверенитет и транснационалне институције.

- Предмет на докторским студијама: Савремени теоријски оквири у наукама безбедности.

Упоредо са радом у наставном процесу на матичном факултету ангажован и на промоцији матичне области ван Факултета безбедности:

- Предавања из области људске безбедности на форуму у организацији Конрад Аденауер фондације,

- Пре доношења закона о сукобу интереса одржао неколико предавања и био члана комисије за одбрану академских радова разних нивоа на приватним факултетима.

- Учествовао у раду Студија 26, Дома културе Студентски град, предавач на неколико трибина у вези глобалних безбедносних феномена.

- Одржао предавање на тему: „Актери и архитектура савременог међународног безбедносног окружења“ у Центру за мировне операције Генералштаба Војске Србије.

- Одржао предавање на тему: „Људска безбедност (историјат настанка концепта, однос између државне и људске безбедности, критике људске безбедности)“ на Факултету безбједносних наука, Универзитета у Бањој Луци из предмета Савремене студије безбједности.

Од избора у звање ванредног професора 2015. године ангажован је на Факултету безбедности на наставном предмету Људска безбедност на основним академским студијама. На мастер академским студијама изводи наставу на предметима: Национални суверенитет и транснационалне институције; Управљање системом обнове и помоћи; и Одговор на катастрофе и одрживи опоравак. На докторским студијама задужен за реализацију наставе из предмета Савремени теоријски оквири у наукама безбедности.

Педагошки рад кандидата је високо оцењен од стране студената у свим извештајима о резултатима студентског вредновања педагошког рада наставника током читавог досадашњег периода наставног ангажмана.

У студентским евалуацијама у изборном периоду ванредног професора, који се односе на наставни предмет људска безбедност, педагошки рад је вреднован следећим оценама: 4,50 (шк. година 2019/20), 4,40 (шк. година 2020/21), 4,59 (шк. година 2021/22), 4,62 (шк. година 2022/23) и 4,56 (шк. година 2023/24).

III Научно-истраживачка рад

Упоредо са ангажовањем у наставно-педагошком раду, др Ивица Ђорђевић се већ пуне три деценије бави и научно-истраживачким радом. О обиму и квалитету тог рада сведочи велики број публикованих радова, како у периоду пре, тако и после избора у звање ванредног професора.

Аутор је научних монографија „Безбедносна архитектура у условима глобализације“ (2007), „Људска безбедност – глобални контекст и примена у Србији“ (2013), „Људска безбедност – глобални контекст и примена у Србији“ допуњено и измењено издање (2024). Коаутор је практикума „Међународни односи“ (2003); и монографија: „Неухватљивост националне моћи“ (2010) и „Безбедност, економија и одрживи развој“ (2017). Објавио је преко 60 научних чланака, студија, монографских поглавља, реферата и саопштења на научним скуповима и конференцијама међународног и националног значаја из области људске безбедности и глобалних безбедносних изазова. Учествовао је на више домаћих и међународних истраживачких пројеката.

1. Радови објављени у звању асистента

1. Мр Ђорђевић, Ивица и Др Обрадовић, Павић (1998): "Замке глобализације", *Зборник Факултета одбране и заштите*, стр.131–138.
2. Ђорђевић, Ивица (1998): "Научно-технолошке основе глобализације", *Флогистон*, Часопис Музеја науке и технике, бр. 8, Београд, стр. 68–90.
3. Ђорђевић, Ивица (1999): "Глобална технолошка инфраструктура", *Економска политика* 2449-2450 (5. април), Београд, стр. 17–18.
4. Ђорђевић, Ивица (1999): "Неиспуњена очекивања." *Економска политика* 2455-2456 (10. мај), Београд, стр. 16–17.
5. Ђорђевић, Ивица (2000): "Научно-технолошки развој као један од приоритета владиних активности", *Зборник Факултета цивилне одбране*, стр. 297–313.
6. Мр Ђорђевић, Ивица (2001): "Глобализација и/или глобализам", *Зборник Факултета цивилне одбране*, стр. 251–272.
7. Мр Ђорђевић, Ивица (2003): "Заштита информација у ери информатизације људских активности", *Зборник Факултета цивилне одбране*, стр. 381–404.
8. Ђорђевић, Ивица (2004): "Реализација концепта људске безбедности у пракси", *Људска безбедност*, Београд.
9. Ђорђевић, Ивица (2005): „Стара логика у новом миленијуму“, *Зборник Факултета цивилне одбране*, стр. 363–373.
10. Иваниш, Жељко и Ђорђевић, Ивица (2003): *Међународни односи – практикум*, Факултет цивилне одбране, Београд.
11. Др Обрадовић, Павић и Мр Ђорђевић, Ивица. (1998): "Међународноправне забране употребе оружја за масовно уништавање у функцији разоружања и мира", *Зборник Факултета одбране и заштите*, стр. 67–72.

2. Радови објављени у звању доцента

1. Ђорђевић, И. (2006): „Потреба за обавештајном заштитом пословања, *Зборник Факултета безбедности*, Факултет безбедности, Београд, (стр. 263–288).
2. Ђорђевић, И. (2006): „Глобализација и економска неразвијеност“, *Мегатренд ревија* Vol. 3(2), Београд (стр.137–156.).
3. Ђорђевић, И. (2007): „Однос суверенитета и безбедности на почетку ХХИ века“, *Зборник Факултета безбедности*, Факултет безбедности Београд. (стр. 259–276).

4. Ђорђевић И. (2007): *Безбедносна архитектура у условима глобализације*, Факултет безбедности и Службени гласник, Београд. стр.293. ISBN 978-86-7549-615-1.
5. Ђорђевић, И. (2008): „Економске основе безбедности“, *Годишњак Факултета безбедности*, Факултет безбедности Београд, (стр. 193-208).
6. Ђорђевић, И. (2009): „Безбедност корисника ИКТ као садржај образовног процеса“, у Нешковић, С. (ур), *Безбедност у постмодерном амбијенту - књига VI*, CESNA/Фондација Ханс Зајдел, Београд, (стр. 253-259).
7. Ђорђевић, И. (2009): „Економска безбедност у условима глобализације“, у Нешковић, С. (ур), *Безбедност у постмодерном амбијенту - књига VI*, CESNA/Фондација Ханс Зајдел, Београд, (стр. 451-470).
8. Ђорђевић, И. (2009): „Утицај социо и еко сфере на безбедност радника у пословном окружењу“, у Танасијевић Љ. (ур), *Еколошка безбедност, ризици и здравље на раду*, Привредна комора Србије, Технички факултет, Чачак, стр.23-31.
9. Ђорђевић, И. Гачић Ј.(2010): „Ефекти придруживања Европској унији на стање људске безбедности у Србији“, у Нешковић, С. (ур), *Безбедност у постмодерном амбијенту - књига VII*, CESNA В, Београд, (стр. 179-190).
10. Djordjević Ivica, Dzigurski Ozren (2010): „The use of Information and Communication Technology (ICT) as a Function of Human Security Concept Realization in a Dangerous Goods Transportation Area“ u: Editor-in-Chief Dr Marija Vukić: *International Thematic Issue No. 1 dedicated to Second international scientific conference TRANSPORT OF DANGEROUS GOODS AND RISK MANAGEMENT - TOMUR 2010*, "Kirilo Savić" Institute, Belgrade. (pg. 162-174).
11. Гачић Ј. и Ђорђевић И. (2010): „Интеграција Србије у нову архитектуру трансатлантске безбедности“, у Зборнику радова са скупа „Нова архитектура европске безбедности – шансе за Србију“, Центар за развој међународне сарадње Вршац. (стр.71-80).
12. Мијалковски М., Ђорђевић И. (2010): „Ризик – специфичан облик угрожавања безбедности“, часопис *Војно дело*, пролеће/2010, Београд. (стр.282-306).
13. Мијалковски М., Ђорђевић И., Филијовић М. (2010): „Улога Турске у разрешењу балканског енергетског чвора“, у Зборнику радова са скупа „Геополитички и енергетски фактори стабилности Балкана“, Центар за развој међународне сарадње Београд. (стр.67-76).
14. Мијалковски М., Ђорђевић И. (2010): *Неухватљивост националне моћи*, Службени гласник, Београд. стр.297. ISBN 978-86-519-0715-2.
15. Ђорђевић И., Килибарда З. (2010): „Људска безбедност као талац геополитичких и геоекономских надметања: случај Авганистан“, *Годишњак Факултета безбедности*, Факултет безбедности, Београд, (стр. 173-189).
16. Килибарда З., Ђорђевић И. (2010): „Производња опијума и рат против тероризма – Неком рат неком брат“, Нова српска политичка мисао, vol.XVIII, Но. 3-4. Београд (стр.165-187.).
17. Драгишић Зоран, Ђорђевић Ивица (2010): „Системи националне безбедности“ у Цветковић Н. Владимир, уредник: *Ризик, Моћ, Заштита: Увођење у науке о безбедности*, Службени гласник - Факултет безбедности, Београд. (стр.115-134).
18. Ђорђевић И., Мијалковић С. (2011): „Трговина људима као проблем људске и националне безбедности“, *Годишњак Факултета безбедности*, Факултет безбедности Београд, (стр.193-213).

19. Ђорђевић И., Филијовић М. (2011): „Балкански енергетски коридори као извор и потенцијал за решавање проблема безбедности“, Мегатренд ревија Вол. 8(1), Београд (стр.169–186.).
20. Ђорђевић И., Мијалковски М. (2011): „Национална моћ у условима глобализације“, Национални интерес, 1/2011, год.VII vol.10. Београд. (стр.319-346).
21. Ђорђевић И., Кековић З. (2011): „Концепт људске безбедности – алтернатива или нужност“, часопис *Безбедност*, 2/2011, Београд. (стр.90-114.).
22. Đorđević Ivica, Pavlović Zoran (2011): „Role of the Police in the Realization of the Human Security Concept“, u Thematic Proceedings of International Significance ARCHIBALD REISS DAYS, Volume II, Academy of Criminalistic and Police Studies, Belgrade. (pg. 783-794).
23. Кешетовић Желимир, Ђорђевић Ивица Љ. (2011): „Специфичности кризног одлучивања“, часопис *Војно дело*, јесен/2010, Београд. (стр. 342-363).
24. Филијовић Марко, Ђорђевић Ивица, Чукановић-Каравидић Марија (2011): „Утицај глобализације на развој високог образовања“, *Андрагошке студије* бр.2/2011, Београд (стр.43-64).
25. Филијовић М., Ђорђевић И. (2011): „ГЕОЕКОНОМСКИ ПОТЕНЦИЈАЛ ЗАПАДНОГ БАЛКАНА И ПРОЦЕС ПРИКЉУЧЕЊА ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ“ у: Грандов З., Јакуповић С. уред.: „EDASOL 2011 – Economic development and Standard of living“; Паневропски универзитет Апеирон, Бања Лука, (стр.168-178.).
26. Филијовић М., Ђорђевић И. (2012): „Значај месеца у астрополитици енергената“, *Годишњак Факултета безбедности*, Факултет безбедности, Београд, (стр. 109-123).
27. Đorđević Ivica, Filijović Marko (2012): „Koncept ljudske bezbednosti kao okvir za otklanjanje posledica ekonomske krize“ u: Grandov Z., Jakupović S. uред.: „EDASOL 2012 – Economic development and Standard of living“; Panevropski univerzitet Apeiron, Banja Luka, (str.141-156.).
28. Ђорђевић, Љ. Ивица (2013): *Људска безбедност – глобални контекст и примена у Србији*, Институт за упоредно право - Досије, Београд, 198 страна, ISBN 978-86-80059-90-7 (ИУП) и ISBN 978-86-6047-119-4 (ДОС), (Рецензенти: Зоран Килибарда, Саша Мијалковић, Јовица Тркуља).
29. Алибабић Ш., Чукановић-Каравидић М., Ђорђевић И. (2013): “Образовање менаџера за акцију”, *Настава и васпитање* бр.1/2013, Београд (стр.96-114).
30. Ђорђевић Ивица, Филијовић Марко (2013): „КОНЦЕПТ ЉУДСКЕ БЕЗБЕДНОСТИ КАО АНАЛИТИЧКИ ОКВИР ЗА МЕЋУНАРОДНО ПОЗИЦИОНИРАЊЕ СРБИЈЕ“, у: М. Николић, Д. Тодић, приређивачи (2014): *Стратешки правци развоја и утврђивања положаја Србије у савременим међународним односима*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, (стр.909-921).
31. Ivica Đorđević, Zoran Pavlović (2013): “Critical infrastructure protection in Human security concept“ in: Z. Keković, D. Čaleta, Ž. Kešetović, Z. Jeftić: *National Critical Infrastructure Protection Regional Perspective*, Faculty of Security Studies, Beograd and Institute for Corporative Security Studies, Ljubljana, (pp. 255-266).
32. Ђорђевић Љ. Ивица, Филијовић Марко (2014): „Улога Медија у реализацији пројекта културног империјализма“, *Зборник Матице српске за друштвене науке* бр. 147 (2/2014), (стр.281-294.).
33. Филијовић М., Ђорђевић И. (2014): „Утицај мајских поплава на стање људске безбедности у Републици Србији“, *Безбедност* 3/2014, Београд (стр.115-128).

34. Ракић М., Ђорђевић Љ.И. (2014): „Народна скупштина Републике Србије и капацитет система националне безбедности“, *КУЛТУРА полиса*; Институт за европске студије, Београд; Култура Полиса, Нови Сад, No. 24, (стр. 143-161).
35. Мијалковски Милан, Ђорђевић Ивица (2014): „Гаврило Принцип – енигма српско-аустроугарске шпијунске битке“, у: Ј. Ћирић, М. Ђорђевић, уредници(2014): *Сто година од почетка Првог светског рата – Историјске и правне студије*, Институт за упоредно право, Београд, (стр.287-304).

3. Радови објављени у звању ванредног професора

3.1. Монографија

- 1) Ђорђевић Љ. Ивица: „Економске основе безбедности“ у: Ђорђевић Љ. И., Филијовић М., Гачић Ј. (2017): *Безбедност, економија и одрживи развој*, Факултет безбедности, (стр.17-97). ISBN 978-86-80144-07-8. 229861900. (Рецензенти: Ивица Радовић, Драгана Ђатовић и Зоран Килибарда). **Поглавље у монографији националног значаја [M42=M45]**
- 2) Ђорђевић Љ. И. (2024). *LJUDSKA BEZBEDNOST - Geopoliticki kontekst i primena u Srbiji*. Drugo, izmenjeno i dopunjeno izdanje. Beograd: Inovacioni centar Fakulteta bezbednosti, Univerziteta u Beogradu i Akademska misao. ISBN 978-86-6200-045-3. (Рецензенти: Драгана Ђатовић, Ненад Путник и Саша Мијалковић) **Монографија националног значаја [M42]**

3.2. Уређивачки рад

- **Коуредник тематског зборника међународног значаја:** Ђорђевић, I. at all (2015): *Twenty Years of Human Security: Theoretical Foundations and Practical Applications*, University of Belgrade – Faculty of Security Studies and Institut Français de Géopolitique Université Paris 8. [M14]
- 1) **Коуредник зборника саопштења:** Stanarević, S., Ђорђевић, I. and Rokvić V. (2017). *3rd International Conference on Human Security, Book of Proceedings - Third International Academic Conference on Human Security*, Belgrade: University of Belgrade - Faculty of Security Studies. [M33]
- 2) **Коуредник тематског зборника међународног значаја:** Gačić, J., Ђорђевић, Lj.I. and Laban, M. (2025). *Disaster risk reduction - models and practices at international and national level*, Beograd: UNDP and Faculty of Security Studies. У процесу штампе. [M14]

3.3. Радови у тематским зборницима и монографијама

- 1) Ђорђевић Ивица (2015): „Концепт људске безбедности – пропуштена прилика или добар основ за реформу ОУН“, у Жаклина Новичић и Анђела Ђукановић уред.(2015): *СЕДАМДЕСЕТ ГОДИНА УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА - Поглед из Србије*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, (стр.137-153). **Рад у тематском зборнику националног значаја [M45].**
- Ђорђевић Ivica, Ivaniš Željko, Bodin Milenko (2015): „THE CONTRIBUTION OF HUMAN SECURITY CONCEPT TO THE WORLD PEACE AND STABILITY“, in Ivica Ђорђевић at all (2015): *Twenty Years of Human Security: Theoretical Foundations and Practical Applications*, University of Belgrade – Faculty of Security Studies and Institut Français de Géopolitique Université Paris 8, (pp.63-78). **Рад у тематском зборнику међународног значаја [M14].**

- Jeftić Zoran, Đorđević Ivica (2018): Significance of Huntington's Strategic Thought on Development of Civil-Military Relations, In Dragana Marković i Stanislav Stojanović Eds. (2018): *Asymmetry and Strategy Thematic Collection of Articles*, Ministry of Defence of the Republic of Serbia, University of Defence Strategic Research Institute & National Defence School. Belgrade, (pp.571-586). **Рад у тематском зборнику међународног значаја [M14].**
- Đorđević Ivica, Pavlović Zoran (2016): „Implementation of the Concept of Human Security as the Function of Raising Resilience of Critical Infrastructure”, u: Book of Proceedings International Scientific Conference *RECIPE 2015 Resilience of Critical Infrastructure Protection in Europe* Split, 11 - 12 April 2016, National Protection and Rescue Directorate, Republic of Croatia. (pp.67-76). **Саопштење са међународног скупа штампано у целини [M33].**
- Đorđević Ivica, Filijović Marko (2017): „Contemporary Geopolitical factors of Migratory Movements of Population“, Book of Proceedings - *Third International Academic Conference on Human Security*, University of Belgrade - Faculty of Security Studies, Belgrade November 4/5, 2016. (pp.91-98). **Саопштење са међународног скупа штампано у целини [M33].**
- Đorđević Ivica, Džigurski Ozren (2018): „How Human Security could be a beneficiary of Information Communications Technology”, Book of Proceedings – *4th International Academic Conference on Human Security*, University of Belgrade - Faculty of Security Studies, Belgrade November 2/3, 2018. (pp.25-37). **Саопштење са међународног скупа штампано у целини [M33].**
- Djordjević, I., Dzigurski, O. and Filijovic, M. (2020). „Human Security in the Contemporary Technological Era“. (pp.243-249). *PaKSoM 2020 – Proceedings 2nd Virtual International Conference Path to a Knowledge Society-Managing Risks and Innovation*. 16-17.november 2020, Niš. Publishers Research and Development Center “IRC ALFATEC”, Niš, Serbia Complex System Research Centre, Niš. **Саопштење са међународног скупа штампано у целини [M33].**
- Dimitrijević, S.B., Dželetović, M., Đorđević, Lj.I. (2024). „THE RELATIONSHIP BETWEEN SERBIA AND BRICS WITHIN THE CREATION OF A MULTIPOLAR WORLD AND REFORMS OF INTERNATIONAL ECONOMIC INSTITUTIONS“. In: Proroković, D., Sellari, P., Mifsud, R. eds. *Global security and international relations after the escalation of the Ukrainian crisis*. Belgrade: Institute of International Politics and Economics; Faculty of Security Studies, University of Belgrade; Sapienza University; AustinPeaz State University. pp.592-617. Зборник је резултат међународне конференције: Squaring the Circle: Navigating Changes in Contemporary International Relations. Конференција је одржана у Београду 4 и 5. јуна 2024. **Саопштење са међународног скупа штампано у целини [M33].**
- Đorđević Lj. Ivica (2017): „Potreba za holističkim pristupom bezbednosti i zaštiti na radu“, *Zbornik radova Prve konferencije sa međunarodnim učešćem: EKOLOŠKA BEZBEDNOST I ZAŠTITA NA RADU*, Beograd: Udruženje klaster komora za zaštitu životne sredine i održivi razvoj, Zrenjanin, 16. Novembar 2017. str. 18-24. **Саопштење са скупа националног значаја штампано у целини [M63].**
- Ђорђевић, И. (2020). Допринос концепта људске безбедности подизању нивоа стратешке културе. (стр.67-83). *Научна конференција Изазови савременог света: стратешко деловање држава или резултанта глобалних и локалних процеса и повода?* 28. Октобар. Зборник радова / [уредници Зоран Јефтић, Ненад Стекић]. - Београд: Факултет безбедности; Институт за међународну политику и привреду; Институт за стратегијска истраживања, DOI:

https://doi.org/10.18485/fb_iss.2020.1.ch4 Саопштење са скупа националног значаја штампано у целини [M63].

- Ђорђевић И. и Филијовић М. (2020). Последице пандемије COVID-19 по економску безбедност грађана Републике Србије (стр. 119-134). *Зборник радова са националне научне конференције: Заразне болести као глобални безбедносни изазов Пандемија COVID-19: стварност и последице*. [уредници Зоран Јефтић, Михајло Копача]. - Београд: Факултет безбедности и Институт за међународну политику и привреду. DOI https://doi.org/10.18485/fb_covid19.2020.ch7; Саопштење са скупа националног значаја штампано у целини [M63].
- Ђорђевић, И. (2023). ПРИМЕНА КОНЦЕПТА ЉУДСКЕ БЕЗБЕДНОСТИ У ФУНКЦИЈИ ПОДИЗАЊА НИВОА БЕЗБЕДНОСТИ И ОДБРАНЕ. *Зборник радова Научна конференција војних наука „ВојНа 2023” (16–17. мај 2023)*, Београд: УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ. (стр.331-338). Саопштење са скупа националног значаја штампано у целини [M63].
- Ђорђевић, И. и Џигурски, О. (2023). Примена опште морфолошке анализе у систему обнове и помоћи на нивоу локалних заједница. *Зборник радова ДРУГА МЕМОРИЈАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА „ПРЕДРАГ МАРИЋ”, 20. март 2023. године*, Београд: Универзитет у Београду Факултет безбедности Универзитета у Београду; Министарство унутрашњих послова Републике Србије; Институт за међународну политику и привреду (стр.244-261). Саопштење са скупа националног значаја штампано у целини [M63].

3.4. Чланци објављени у научним часописима

- 1) Djordjević, I. & Keković, Z. (2023). „The Impact of International Standards on the Quality of People's Life“. *International Journal for Quality Research* 17(4), pp.1025–1040. DOI – 10.24874/IJQR17.04-04. Рад у међународном часопису WOS [M 21].
- 2) Đorđević, Lj. I., Džigurski, Đ. O. & Dželetović, U. M. (2023). „The issue of depopulation in selected Southeast European countries through an analytical prism of the human security concept“. *Socioloski pregled*. vol. 57, br. 3, str. 860-885. Doi: 10.5937/socpreg57-44845. Рад у међународном часопису [M 23].
- 3) Djordjević, I. & Dzigurski, O. (2019). The Hybridization of Security Systems as a Function of the Human Security Concept. *TEME*, XLIII, бр. 4, октобар - децембар 2019, 1013-1028. UDK 342.7:316.774, <https://doi.org/10.22190/TEME191014060D>. Рад у националном часопису међународног значаја [M 24].
- 4) Djordjević, I., & Gačić, J. (2024). „Sustainable Recovery: the Link Between Development and Response to Disasters“. *International Journal of Disaster Risk Management*, 6(2), 223–244. Рад у националном часопису међународног значаја [M 24].
- 5) Ivanis Zeljko, Djordjevic Ivica (2015): „Concept of Human Security as an Analytical Framework for Determining the International Position of a Small State“, *БЕЗБЕДНОСНИ ДИЈАЛОЗИ / SECURITY DIALOGUES* Година 6, Број 2, 2015/Vol. 6, No. 2, Филозофски факултет – Скопје / Faculty of Philosophy – Skopje, Институт за безбедност, одбрана и мир / Institute of security, defence and peace (pp.11-33).. [Листа часописа Универзитета који се вреднују у процесу избора у звања наставника].

- 6) Đorđević Lj. Ivica and Jeftić Zoran (2017): „Effects of Post-Cold War Peace in the Former Yugoslavia“, *БЕЗБЕДНОСНИ ДИЈАЛОЗИ / SECURITY DIALOGUES* Година 8, Број 1-2, 2017/Vol. 8, No. 1-2, Филозофски факултет – Скопје / Faculty of Philosophy – Skopje, Институт за безбедност, одбрана и мир / Institute of security, defence and peace (pp.111-127). **[Листа часописа Универзитета који се вреднују у процесу избора у звања наставника].**
- 7) Đorđević Lj. I. & Keković Z. (2019): „Sendai Framework for Managing Migrant Crisis- Case of Serbia“, *БЕЗБЕДНОСНИ ДИЈАЛОЗИ / SECURITY DIALOGUES* Година 10, Број 1, 2019/Vol. 10, No. 1, Филозофски факултет – Скопје / Faculty of Philosophy – Skopje, Институт за безбедност, одбрана и мир / Institute of security, defence and peace (pp.63-78). **[Листа часописа Универзитета који се вреднују у процесу избора у звања наставника].**
- 8) Đorđević I., Jeftić Z. (2016): „Promena finansijskog položaja države kao bezbednosni problem“, *Međunarodni problemi / International Problems* Vol. LXVIII, No.2-3/2016. Beograd (str.193–208.). **Рад у врхунском часопису националног значаја [М 51].**
- 9) Ivaniš Željko, Đorđević Lj. Ivica and Jeftić Zoran (2016): “A NEW COLD WAR OR CONTINUATION OF THE OLD ONE”, *Vojno Delo*, Vol. 68, Issue 4/2016, (May-June 2016), MINISTRY OF DEFENCE OF THE REPUBLIC OF SERBIA ODBRANA MEDIA CENTRE, UNIVERSITY OF DEFENCE IN BELGRADE, Beograd, (pp.36-45), DOI: 10.5937/vojdelo1604036I. **Рад у врхунском часопису националног значаја [М 51].**
- 10) Bodin Milenko, Đorđević Lj. Ivica (2018): “HUMAN SECURITY AS A RESOURCE OF INTERNATIONAL SECURITY”, *The Review of International Affairs*, Vol. LXIX No. 1170, APRIL - JUNE 2018. **Рад у врхунском часопису националног значаја [М 51].**
- 11) Đorđević Lj. Ivica, Ljubojević Ratko (2018): “EKONOMSKI ASPEKTI KORPORATIVNE BEZBEDNOSTI”, *Megatrend revija*, Vol. 15, № 3, str. 113-128. **Рад у врхунском часопису националног значаја [М 51].**
- 12) Ђорђевић И., Џигурски О. (2019): „Концепт људске безбедности као оквир за анализу стања безбедности у градовима“, *Култура полиса*, Година XVI, бр.39. Нови Сад, стр. 233-246. **Рад у врхунском часопису националног значаја [М 51].**
- 13) Филијовић, М., Ђорђевић, И. (2020). „Корупција као облик угрожавања људске безбедности: политичка, економска и здравствена димензија“. *Национални интерес: часопис за национална и државна питања*, Година XVI, vol 37, Број 1/2020. Институт за политичке студије, Београд. (стр. 67-87). DOI: <https://doi.org/10.22182/ni.3712020.4> **Рад у врхунском часопису националног значаја [М 51].**
- 14) Barišić, I.I., Vračar, S.M. & Đorđević, Lj.I. (2024). Klauzeviceva konceptualizacija rata kao ontološko polazište u njegovom istraživanju i razumevanju. *Vojno delo*. 76(3), str. 1-14. **Рад у врхунском часопису националног значаја [М 51].**
- 15) Đorđević, Lj. I., Džigurski, Đ. O. & Dželetović, U. M. (2025). Hybrid Security Architecture in the Context of Operationalization of the Human Security Concept. *Међународна политика*. 1193. Потврда о прихваћеном раду. **Рад у врхунском часопису националног значаја [М 51].**
- 16) Đorđević Lj. Ivica, Močnik Rastko (2018). „Some Remarks on the Theory and Practice in Human Security Studies“, *European Journal of Human Security*, University of Belgrade - Faculty of Security Studies, Belgrade Issue 2 / 2018. (pp.9-29). https://doi.org/10.18485/fb_ejhs.2018.2.1.

- 17) Filijovic, M. & Dordjevic, Lj.I. (2024). „The State of Human Security of the Arctic Indigenous Peoples“. *The Defence Horizon Journal*. Special Edition 2/24. pp. 45-56.

У складу са одредбом члана 135, ст. 2-4 Статута Универзитета у Београду („Гласник Универзитета у Београду“, бр. 201/2018, 207/2019, 213/2020, 214/2020, 217/2020, 230/2021, 232/2022, 233/2022 и 236/2022) и Правилником о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду („Гласник Универзитета у Београду“, бр. 192/16, 195/16, 199/17, 203/18 и 223/21), у Извештају Комисије биће приказани и оцењени радови које је кандидат др Ивица Ђорђевић објавио након подношења пријаве на конкурс за избор у звање ванредног професора.

- Ђорђевић, И. (2024). *Људска безбедност – глобални контекст и примена у Србији*, Друго, измењено и допуњено издање. Београд: Иновациони центар Факултета безбедности, Универзитета у Београду и Академска мисао, 230 страна. ISBN: 978-86-6200-045-3 - **монографија националног значаја (M42)**.

Друго, измењено и допуњено издање монографије под насловом: *Људска безбедност – глобални контекст и примена у Србији* поред већ добро теоријски утемељеног приказа концепта људске безбедности, који је пренет из првог издања, садржи потпуно ново поглавље посвећеног историјским коренима концепта. Прво поглавље указује на историјску генезу настајања концепта и његов развојни пут од потребе људи да се заштите од опасности из непосредног окружења до савремене идеје о људским правима. У другом, трећем и четвртом поглављу описан је процес транснационализације људских активности и пратеће институционалне форме које су настајале као израз потребе уређења тог процеса. Акценат је на улози институција унутар националних држава и међународних организација на интернационалном нивоу. Приказан је и регионализам као прелазна форма између националних и глобалних нивоа организације функционисања савремене цивилизације. Узимајући у обзир процес настајања глобалног друштва аутор обрађује и безбедносне изазове са којима се људи сусрећу од индивидуалног до планетарног нивоа.

У петом поглављу дат је приказ основних теоријских приступа који су саставни део концепта људске безбедности. Посебно је значајан приказ копенхашке школе и структурног насиља који су послужили као инспирација ауторима извештаја о људском развоју у коме је промовисан концепт људске безбедности. У датом контексту је битна и идеја о виталном језгру, али и одрживост као основни принцип функционисања и услов опстанка људи на планети. Читаоцима је скренута пажња да концепт људске безбедности није у колизији са класичним теоријама које пропознајемо под називом државна, национална или међународна безбедност већ да се постојећи механизми кроз концепт стављају у функцију интереса људи и квалитета њихових живота. Приказ димензија људске безбедности је искоришћен за илустрацију аналитичког потенцијала концепта на бази ситуације у Републици Србији. За сваку од 7 димензија пронађени су адекватни примери и путем релевантних статистичких података, односно њихове анализе показано шта се може добити у циљу превенције или отклањања аномалија у функционисању система. Квалитет више у односу на претходно

издање су поређења података са анализама ситуација у периоду дужем од 10 година. Конкретно може да се види бржи раст запослених у јавном сектору него укупног броја запослених што упућује на одређене проблеме повезане са непродуктивним трошењем расположивих фондова. То нам потврђује и статистика о дефициту који показује тренд раста. У економској димензији аутор скреће пажњу на погубне последице процеса који су се одигравали на простору некадашње СФРЈ, након година санкција, бомбардовања и пљачкашке приватизације, односно непримереног транзиционог модела Република Србија је тек 2023 године успела да превазиђе БДП који је имала 1989. године. Остатак светске привреде је имао раст од 150% у односу на базну годину што може да објасни и неке актуелне проблеме са којима се наша данас суочава имајући у виду везу између нивоа привредних активности и стабилности простора. Описани економски трендови рефлектују се и на ситуацију у здравству. Забрињавајуће делује податак да је у РС стопа мртворођене деце доста виша него у ЕУ, наиме у периоду 2000-2021 стопа мртворођене деце је у Србији пала са 5,22 на 4,81 док је исти податак за ЕУ пао са 4,2 на 2,79. И очекивани животни век становника Србије заостаје за ЕУ 74,5 : 81 годину. Неадекватна привредна стратегија, али и друге околности од утицаја на квалитет живота резултирају растом броја преминулих од болести органа за дисање са 2659 (1981) на 7197 (2021). У датом контексту је и ситуација везана за однос према подземним резервама воде за пиће, квалитету земљишта, биодиверзитету. Статистика о кривичним делима показује да се ситуација мења на боље у свим статистичким категоријама сем у неовлашћеној производњи, држању и стављању у промет опојних дрога. Проблем са корупцијом је и даље велики, РС је погоршала своју позицију у односу на остале рангиране земље за 18 места 2023. у односу на 2011. годину. Имајући у виду етничку структуру становништва може се рећи да ситуација релативно стабилна, али да постоји озбиљан кризни потенцијал који могу да искористе непријатељски настројени ентитети. Постоје одређени проблеми у вези услова становања и ангажованости становништва у раду локалних самоуправа на шта треба да се обрати пажња у контексту функционисања политичког система. У прилог томе иде и ситуација са изборним системом који није стимулативан за грађане јер не одлучују о конкретним кандидатима него гласају за партијске листе. Свакако да званична статистика може да има одређена одступања у односу на реално стање на терену па би било пожељно да се чешће врше испитивања расположења грађана у односу на актуелну институционалну праксу. Посебно је важно да се стекне увид у потребе дела популације који има одређени степен инвалидности како би се инфраструктура прилагодила њиховим потребама. Свакако да за дугорочну промену ситуације на боље могу да се искористе образовни садржаји намењени школској популацији, али и разним облицима образовања одраслих.

Из седмог поглавља може да се види како већ постоји одређени правни оквир РС који иде у прилог реализације концепта људске безбедности у пракси. Устав и законска решења потврђују ауторову тезу да је концепт потребан како би снагом аргумената заснованих на конкретним подацима активирао рад институција и ставио их у функцију интереса грађана. Текст монографије је писан уз употребу научне и стручне терминологије, али тако да буде

разумљив и ширем кругу читалаца. Поред студената Факултета безбедности материјал би могао бити користан и читаоцима који имају аналитички приступ у области друштвених наука.

- Ђорђевић Љ. И.: „Економске основе безбедности“ у: Ђорђевић Љ. И., Филијовић М., Гачић Ј. (2017): *Безбедност, економија и одрживи развој*, Факултет безбедности, (стр.17-97). ISBN 978-86-80144-07-8. **монографија националног значаја (M42 = M45);**

У монографији која је мултидисциплинарног карактера у односу на области истакнуте у наслову Ђорђевић кроз поглавље посвећено економским основама безбедности указује на директну везу између добре институционалне управе, економских услова и безбедности на неком простору. Синтагма *економска безбедност* у релативно кратком року постала је неодвојиви део савременог безбедносног дискурса након рушења Берлинског зида. Међутим, када је реч о томе на које се све начине економска безбедност у савременим условима може разумети и остварити, мишљења су још увек поприлично разноврсна. Основни разлог за то је што се не налазе све државе у истој ситуацији, па се у зависности од датог контекста формира и став, односно перцепција о томе шта је примарно, а шта не, те на основу тога одређује шта би требало заштитити и како, тј. ко ће пружити заштиту и од којих претњи.

Одувек је човек имао потребу за спознајом структуре процеса који га окружују. На нижим нивоима развоја људи су њима непознате феномене приписивали натприродним силама. Са развојем научног погледа на свет многи процеси који су приписивани божанској сфери добијају рационална објашњења која су могла да се експериментално потврде. Природне науке су постале развојни мотор и значајно допринеле подизању нивоа квалитета живота људи. Позитивни тренд се бележи док су активности истраживача и примена њихових резултата у функцији подизања нивоа квалитета живота грађана. Међутим, ми смо данас савременици ситуације у којој се губи мотив хуманизације живота човечанства већ примарни циљ постаје максимизација профита. Начин организације истраживања и реализације њихових резултата доводе у питање многе њихове ефекте који се испољавају у пракси. Успостављени модел функционисања западног дела савремене цивилизације у теорији се оправдава економским принципима који су базирани на неолибералним поставкама. Многе фундаменталне претпоставке од којих се полазило при формулисању теорија током XVIII и XIX века данас су ирелевантне, међутим и поред тога догматски приступ друштвено економској организацији и даље доминира у центрима моћи који желе да валоризују предност својих позиција. Због тога постоје покушаји да се економији дају својства егзактне науке која поседује прецизне инструменте попут природних наука. Међутим, сведоци смо процеса који показују да економски феномени зависе у многоме од политичког амбијента и обратно. Од природе економских односа зависи стабилност заједница али и опстанак појединих ентитета, у крајњем од расплета борбе за ресурсе и доминацију у глобалним оквирима зависи судбина човечанства.

Секуритизација економских процеса је неопходна у свету *homoeconomicus*-а. Разумевање суштине економских процеса битно је за квалитет живота грађана, стабилност

заједнице и опстанак цивилизације. Безбедност није више ексклузивно поље људи у униформама или политичких магова. Па чак и у времену када је доминирала идеја о искључивој улози војних и полицијских структура у области безбедности системи су пропадали или просперирали захваљујући снази привреде и унутрашњој стабилности која је зависила од степена праведности расподеле новоствореног богатства унутар заједнице.

Разумевање савремене реалности захтева познавање, између осталог, и основних принципа економских процеса. Економска историја света може да помогне при решавању актуелних друштвено-економских проблема. Интелигентно суочавање са проблемом подразумева способност примене мудрости стицање кроз дугу историју цивилизације. Укључивање историјске компоненте при изучавању савремених друштвено-економских појава од пресудне је важности за стицање целовите слике предмета изучавања. С обзиром на то да су друштвено-економска питања подложна идеологизацији неопходно је да се упознамо са основним принципима економске науке и њеним методолошким апаратом како бисмо избегли замку идеолошке инструментализације. Управо због идеолошке заслепљености историја је пуна поновљених грешака и игнорисања претходних искустава, често се због идеолошких мотива бежало од суштине проблема. Нису решавани узроци већ су отклањане само последице системских грешака. Актуелна глобална финансијска криза која траје од 2008.године указује на чињеницу да се, управо из идеолошких разлога, понавља ситуација са почетка прошлог века. Забрињава ситуација која нам говори да је било довољно мање од сто година да се забораве узроци и последице Велике светске економске кризе из 1929.године која је довела до највећих страдања људи и материјалних разарања планетарних размера. Управо тај моменат је у основи идеје овога рада, да се укаже на нераскидиве везе које постоје између економских и друштвених процеса, односно између економије на једној и безбедносних процеса на другој страни.

Социо-економска истраживања показују да постоји закономерна корелација између висине остварених прихода и стабилности унутар посматраног система. Револуционарни потенцијал и незадовољство грађана расте са падом просечних прихода, међутим треба имати у виду да нису пресудни просечни приходи, већ разлике између најбогатијих слојева и осталог дела становништва. Наиме, чињеница је да грађани свој статус упоређују са њима доступним информацијама и стилем живота тзв. економске олигархије. Дешавања у некадашњој СФРЈ, Ираку, Тунису и Либији показују да су грађани у тренутку револуционарних дешавања били далеко од апсолутног сиромаштва. Међутим луксуз елита побројаних држава је био толико изнад услова живота просечних грађана да је ове лако било подићи на устанак. Наведене земље су добар пример како релативно сиромаштво, поређење сопственог статуса са екстра богатством припадника олигархије представља већу опасност по стабилност система него апсолутно сиромаштво у друштвима где су сви сиромашни. Иако је положај просечног Либијца или Ирачанина био бољи него стандард већине осталих становника планете они су кренули на рушење тамошњих система. Због објективности треба рећи да су тамошње револуције добиле иницијално пуњење са стране, али да није постојало

и тињало унутрашње незадовољство ни страни фактори не би могли да реализују своје сценарије и доведу нове властодршце у складу са њиховим интересима.

Транснационализација привредних активности вишеструко компликује стање у сфери безбедности. Најпре постоји проблем са приливом средстава у буџету јер ТНК користећи разне механизме избегавају плаћање пореза и царина земљама на чијим територијама обављају своје активности. Други ниво проблема је однос транснационалног капитала према локалној заједници и њеним интересима. Сам префикс транснационално говори о транснационалности капитала чији је основни интерес профит без везивања за локалне прилике. Склапајући повољне аранжмане и користећи свој уцењивачки потенцијал проистекао из односа асиметричности моћи ТНК максимално снижавају ниво извршавања обавеза према локалним државама. Истовремено ТНК не прихватају нити имају мотива да учествују у финансирање безбедносне инфраструктуре држава домаћина. Поставља се питање функционисања стратешких привредних грана чији су велики системи умрежени у глобалне пословне мреже. У случају сукоба и елементарних непогода на одређеном простору велика је вероватноћа да ће ТНК своје активности дислоцирати у стабилније регионе. Због тога свака држава при изради својих стратешких планова мора да има у виду и ту чињеницу да ће део привредних активности престати и да се не може рачунати на производни потенцијал транснационалних предузећа.

ТНК у неким ситуацијама могу да допринесу нестабилности на простору земље домаћина због утицаја на локалне политичке елите јер креирају амбијент у складу са њиховим интересима. ТНК по природи ствари фаворизују космополитизам који искључује патриотизам што је сасвим погрешно. Наиме не можете да будете прави космополита уколико не волите људе око себе и не цените вредности локалне заједнице чији сте припадник. Одвајањем локалних елита од грађана постиже се стање неповерења и отуђености, а самим тим то нејединство утиче на одбрамбени капацитет заједнице. Економско раслојавање становништва и драстичне разлике у приходима такође ремете јединство заједнице. Мотивисаност за одбрану код сиромашне већине је одсутна јер се систем доживљава као тлачитељски. Расту социјалне напетости и ствара се амбијент погодан за унутрашње нестабилности и револуције.

Између безбедности као стања система и сигурности као субјективног доживљаја тог стања од стране грађана могу да постоје одређене разлике. Од способности центара моћи да схвате значај равномерније расподеле богатства, односно утичу на промену односа према суграђанима и природном окружењу зависи колика ће разлика бити између безбедности и сигурности. Досадашња пракса и последице у примени актуелног економског модела може да се подведе под одредницу структуралног насиља, насиља успостављене структуре у односу на грађане као учеснике у привредним процесима, али и прекомерне експлоатације природе као неекономског добра. Човечанство се налази на прекретници, уколико се цивилизација одрекне тековина демократских држава у корист ефикасности корпорација враћамо се у предисторију модерне државе. Решење може бити у успостављању глобалних демократских механизма контроле над неспутаном моћи крупног капитала. Држава је још

увек једини заштитник права грађана, међутим њена моћ деловања је толико ограничена да јој треба помоћ свих актера како би преживела сурову епоху неолибералног конзервативизма којји доминира у свим друштвено економским сферама савременог света.

Посебно је значајан однос економије и политике као две области које су међусобно испреплетане иако актуелна неолиберална догма пропагира да нема места политици у економији. Разумевање утицаја политике на економију и обратно захтева познавање теорије политичких система и основе економских наука. Док се економија везује за односе у материјалној сфери репродукције на другој страни политика се бави свеукупношћу друштвених односа који проистичу из материјалне базе, али и директно или индиректно креира политички систем, укратко речено каналише интересе свих грађана и друштвених група како би се обезбедила оптимална реализација интереса читаве заједнице. Интереси се усаглашавају кроз разне форме политичког деловања, али њихова реализација зависи од економских могућности и расположивих средстава. Претходна историјска искуства довела су до тога да се креира демократски политички систем који омогућава уважавање интереса свих друштвених група. Када год је долазило до супремације једне друштвене групе над другима настајала је нестабилност система и нека врста револуционарних промена.

У циљу избегавања насилних корекција дисфункционалних система друштва су усвојила правила понашања институционализована путем правних норми. Санкционисање прекршилаца обезбеђује стабилност система. Промена у односима моћи унутар система повезана је са тежњама да се фактичко стање угради у систем усвајањем нових правила. Друштвена моћ и стабилност система зависе од економских принципа при расподели. Праведна расподела не дозвољава прекомерну акумулацију капитала и моћи у рукама једног или малог броја центара. У супротном долази до концентрације моћи у ванинституционалним центрима који желе да своју снагу реализују и формализују кроз институције. Овај процес може да се посматра како на националном тако и на глобалном нивоу.

- Ђорђевић Ивица (2015): „Концепт људске безбедности – пропуштена прилика или добар основ за реформу ОУН“, у Жаклина Новичић и Анђела Ђукановић уред.(2015): *СЕДАМДЕСЕТ ГОДИНА УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА - Поглед из Србије*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, (стр.137-153). **Рад у тематском зборнику националног значаја [M45].**

Аутор у раду обрађује тезу да је концепт људске безбедности након рушења Берлинског зида био израз оптимизма хуманиста да је коначно дошла епоха мира и стабилности на планети Земљи. Међутим, ток догађаја након распада Источног блока упалио је многа светла за узбуну. Транзициони модел базиран на неолибералном моделу капиталистичке организације система по сваку цену дао је катастрофалне резултате у пракси. Експерти Агенције за развој ОУН (UNDP) у извештају о светском развоју за 1994. годину дају алтернативни аналитички оквир за утврђивање стања безбедности људи независно од њихове географске, националне или било које друге припадности. Концепт људске безбедности кроз анализу стања седам кључних аспеката битних за квалитет живота грађана

(димензије безбедности) може да пружи објективан увид у услове живота људи на одређеном простору. Квантификацијом сваке димензије путем одговарајућих индикатора добијамо и могућност пројекције могућих трендова, односно реакцију на негативне појаве. Потенцијал концепта препознат је од Јапана, Норвешке и Канаде, земаља које су, свака у складу са својом визијом, путем његове операционализације покушале да утичу на реформу система ОУН. Због опструкције примене концепта људске безбедности од стране кључних актера међународних односа, САД и Русије он није заживео у пракси. Концепт људске безбедности је остао на нивоу пројектних активности и квантитативних анализа базираних на доста значајном теоријском опусу из ове области.

- Djordjević, I. & Keković, Z. (2023). „The Impact of International Standards on the Quality of People's Life“. *International Journal for Quality Research* 17(4), 1025–1040. DOI – 10.24874/IJQR17.04-04. **Рад у међународном часопису WOS [M 21].**

У раду под насловом *утицаја међународних стандарда на квалитет живота људи* аутор скреће пажњу на аналитички оквир који омогућава идентификацију извора безбедносних проблема. Праћењем релевантних индикатора у седам области битних за квалитет живота људи, концепт људске безбедности омогућава усмерено деловање на препознате изворе и њихово елиминисање. Неоспоран је значај примене стандарда Међународне организације за стандардизацију као платформе за креирање јавних политика за постизање циљева одрживог развоја. Једна од мисија ИСО-а је да помогне земљама у развоју да изграде своје капацитете у областима као што су дизајнирање развојних стратегија, техничка и оперативна експертиза и упознавање креатора политике са предностима примене међународних стандарда. Свакако да је за реализацију овог потенцијала неопходно активније учешће влада развијених земаља које својим политичким ауторитетом заснованим на економској моћи могу да допринесу једнаком поштовању стандарда без обзира на степен развијености простора.

ОУН као универзална организација настоји да својим деловањем реши актуелне проблеме савременог света. Кроз промоцију концепта људске безбедности, Развојна агенција УН је понудила аналитички оквир који омогућава идентификацију извора проблема. Праћењем релевантних индикатора у седам области битних за квалитет живота људи, концепт ХС омогућава усмерено деловање на препознате изворе и њихово елиминисање. Кроз промоцију миленијумских развојних циљева, УН истичу значај ИСО система за њихову реализацију. Међутим, проблем настаје због разлике између декларација и њихове примене у пракси. Иако је неспоран закључак да постоје потенцијално значајне користи од примене ИСО стандарда, у пракси су направљени мали кораци. На основу постојећег стања о ефектима климатских промена можемо чак рећи да је овај потенцијал неискоришћен. Неоспоран је значај примене ИСО стандарда као платформе за креирање јавних одрживих политика за постизање циљева. Међутим, примена стандарда у областима као што су људска права, здрава вода за пиће, чист ваздух, енергетска ефикасност и јавно здравље захтева одређену акциону моћ националних институција, што је често недостатак државних система

у неразвијеним земљама. Иако су евидентне користи од примене ИСО стандарда за здравље и добробит грађана у областима које су у супротности са интересима крупног капитала, ови стандарди се не примењују или је њихова примена ограничена. Потреба за обавезном применом стандарда на планетарном нивоу постаје актуелна са интензивирањем процеса концентрације и централизације капитала. Монополизација грана омогућава одређеним транснационалним економским актерима да имају позиције које су утицајније од државних институција. Ова ситуација се мора променити јер неспутана моћ крупног капитала тражи своју реализацију кроз контролу полуга механизма управљања државом. Ако се не успоставе адекватни механизми контроле, незаситни апетити за максимизацијом профита могу угрозити саму суштину система. Инсистирање на законима слободног тржишта компромитује саму идеју неолиберализма јер нема слободе у асиметричном партнерству и доминантној улози највећих учесника на тржишту. Досадашња пракса је показала да неолиберални модел глобализације омогућава транснационалним корпорацијама (ТНК) да акумулирају огроман капитал на страним тржиштима избегавајући домаћа правила игре. Ово им даје супериоран положај у односу на националне владе земље порекла, као и у земљама у којима имају своје подружнице. Захваљујући свом уцењивачком потенцијалу, ТНК мењају економско и политичко окружење дајући приоритет својим интересима, а имајући у виду дугорочне последице описане праксе, делујући против интереса свих. Генерално, примена међународних стандарда може допринети смањењу неједнакости унутар поједине земље, као и између земаља. Подизање система квалитета и поштовање животне средине доприноси ефикаснијем функционисању тржишта, заштити здравља и очувању безбедности људи. Систем дефинисан као Национална инфраструктура квалитета односи се на све аспекте управљања квалитетом (мерење, стандардизација, испитивање, сертификација и акредитација). Недостаци националне инфраструктуре ограничавају позитивне развојне ефекте глобализације и онемогућавају подизање нивоа квалитета у областима као што су здравство, екологија и безбедност. Једна од мисија ИСО-а је да помогне земљама у развоју да изграде своје капацитете у областима као што су формулисање развојних стратегија, техничка и оперативна експертиза и упознавање креатора политике са предностима примене међународних стандарда. У условима глобалне повезаности, неопходно је успоставити глобалне партнерске мреже за постизање циљева који су важни за све. Стога ИСО може послужити као основа за успостављање глобалног система партнерства за одрживи развој. Принцип креирања стандарда уз сарадњу и консензус широког спектра заинтересованих страна: представника влада и привреда и тела за стандардизацију може резултирати добробитима глобализације за све земље, без обзира на величину и степен развоја. Свакако да је за реализацију овог потенцијала неопходно активније учешће влада развијених земаља; својим политичким ауторитетом заснованим на економској моћи, развијене земље би допринеле да се стандарди подједнако поштују без обзира на степен развијености земаља. Различитост у третману делатности многим ТНК служи као инструмент за уцењивање влада малих неразвијених земаља за постизање још повољнијег положаја за своје активности. На овај начин ТНК остварују екстра профит на рачун загађења животне средине и прекомерне

експлоатације радне снаге. С друге стране, ТНК девастирају природу, узрокују инвалидитет многим радницима и осиромашују националне буџете из којих се често финансирају активности на отклањању последица деловања ТНК. Решење је у инсистирању на примени актуелних међународних стандарда без обзира на локацију пословања пословног система. У оквиру Светске трговинске организације већ постоји механизам који повезује међународне декларације донете под окриљем УН и релевантне принципе за вођење међународне трговине. Проблем је што се ови механизми примењују селективно, односно нису увек укључени у међународне трговинске процесе. Из тог разлога, неопходно је искористити моћ и ауторитет влада развијених земаља да приморају ТНК да раде под истим условима где год да се налазе њихове пословне испоставе. У супротном, ситуација ће се погоршати јер се дефицити буџета неразвијених земаља повећавају, а корупција је све присутнија појава у институционалним системима неразвијених земаља.

- Dorđević, Lj. I., Džigurski, Đ. O. & Dželetović, U. M. (2023). „The issue of depopulation in selected Southeast European countries through an analytical prism of the human security concept“. *Socioloski pregled*. vol. 57, br. 3, str. 860-885. Doi: 10.5937/socpreg57-44845.

Рад у међународном часопису [М 23].

У раду под насловом *Проблем депопулације у одабраним земљама југоисточне Европе кроз аналитичку призму концепта људске безбедности*, аутори указују на чињеницу да је од 10 изабраних земаља Југоисточне Европе 7 забележило демографски дефицит у периоду 2006 – 2019. година. Временски оквир истраживања условљен је доступношћу података и чињеницом да због епидемије короне подаци након 2019. нису упоредиви са оним од пре пандемије. Коришћењем концепта људске безбедности као аналитички оквир уз помоћ статистичке анализе, на бази изабраних индикатора, аутори су дошли до резултата да је здравствена ситуација највише допринела томе да Словенија, Црна Гора и Северна Македонија задрже приближно исти број становника, као и томе да: Албанија, БиХ, Бугарска, Србија, Мађарска, Хрватска и Румунија забележе демографски дефицит. Истраживање показује да дугорочне стратегије развоја држава треба да се базирају на квалитету живота грађана како би се обезбедила њихова одрживост и опстанак.

Резултати истраживања показују да земље које имају функционалан здравствени систем и повољне еколошке услове, уз одговарајући ниво привредних активности и политичке стабилности имају релативно добру демографску ситуацију. Словенија за коју је композитни индекс људске безбедности највећи има и процентуално исказано најбољу ситуацију на крају анализираног периода у односу на почетни број становника (увећање популације за 4,04%). Са друге стране Босна и Херцеговина која има најнижи индекс људске безбедности је процентуално изгубила највећи број становника (12,32%). Одређена одступања од утврђеног обрасца резултат су локалних специфичности произашлих из историјских процеса повезаних са геополитичким положајем. У складу са наведеним закључци су да приоритети у стратегијама развоја треба да буду инвестиције у здравство и екологију јер њима највише може да се утиче на демографске карактеристике неке

територије. Стратешким деловањем, кроз институционалне механизме штити се интерес заједнице, а успех у томе зависи између осталог и од броја радно способног становништва. Депопулација најчешће значи смањење виталног дела и повећање броја издржаваних становника. То значи улазак у зачарани круг неразвијености и безперспективности, јер због одласка најкреативнијег дела популације заједница заостаје за конкуренцијом, док се због повећаних потреба оних који остају додатно оптерећују порезима и добијају нови мотив за одлазак.

- Djordjević, I. & Dzigurski, O. (2019). The Hybridization of Security Systems as a Function of the Human Security Concept. *TEME*, XLIII, бр. 4, октобар - децембар 2019, pp.1013-1028. <https://doi.org/10.22190/TEME191014060D>. Рад у националном часопису међународног значаја [М 24].

У раду под насловом *Хибридизација безбедносних система у функцији примене концепта људске безбедности* аутори говоре о томе да се у зависности од склоности аутора и фокуса њиховог истраживања безбедности, препознајемо два најчешћа приступа: први се фокусира на стабилност националних структура управљања и територијални интегритет (државна и/или национална безбедност); док се други приступ фокусира на безбедност као грађанско право у свакодневном животу, доступност неопходних ресурса и квалитет живота. С обзиром на то да свеобухватна анализа безбедносне ситуације укључује елементе оба приступа, у раду се разматра сложен однос државних и недржавних актера безбедности кроз хибридизацију политичког система. Неусклађеност нивоа националне стратегије и њене операционализације на нивоу задовољавања потреба грађана захтева увођење нових елемената у простор између стратешког и оперативног нивоа. Предложени приступ може се назвати хибридним системом безбедности који аутори представљају у виду децентрализоване рачунарске мреже. Приказани дијаграм Системске динамике и предложени модел операционализације људске безбедности кроз хибридизацију система коришћењем потенцијала информационо-комуникационих технологија добар су основ за анализу и подизање нивоа безбедности грађана у односу на актуелне претње.

Хибридизација политичког уређења представља покушај да се ИКТ искористе како би се активирао пасивни део грађана са правом гласа. Стављањем система државних институција у функцију интереса грађана повећало би њихову заинтересованост за политичке процесе. Истовремено вештачка интелигенција би обезбедила алат за праћење функција система и уочавање угрожавања и аномалија, односно спречила њихову појаву. Концепт људске безбедности је добар аналитички оквир који путем седам димензија и одговарајући број индикатора обезбеђује могућност квантификације стања и праћење промене параметара. Укључивање неформалних друштвених мрежа у процес одлучивања кроз тзв. Хибридизацију политичког уређења ствара услове за стварање хибридног система безбедности. Хибридни систем безбедности је погодан за успостављање система раног упозорења и брзу реакцију у односу на уочене деструктивне појаве и трендове.

Применом метода системске динамике уз употребу ИКТ (рачунарске мреже и Blockchain технологије) подиже се оперативност у раду државних институција и обезбеђују

услови за правовремену реакцију на конкретне промене. Улога сектора хибридне безбедности је да омогући изградњу функционалнијег система безбедности усаглашавањем политичких директива и потреба људи као крајњих корисника система. Наведена операционализација људске безбедности омогућава реаговање у реалном времену захваљујући усклађености активности државног (формалног) и неформалног сектора. С обзиром да област људске безбедности покрива велики број неформалних институција примена хибридне безбедности допринела би ефикаснијој имплементацији људске безбедности у пракси. Приказани дијаграм системске динамике и предлог модела операционализације људске безбедности путем хибридизације система безбедности уз коришћење потенцијала ИКТ представља добру основу за анализу и подизање нивоа безбедности грађана у односу на актуелне безбедносне претње и изазове

- Djordjević, I., & Gačić, J. (2024). „Sustainable Recovery: the Link Between Development and Response to Disasters“. *International Journal of Disaster Risk Management*, 6(2), 223–244. **Рад у националном часопису међународног значаја [М 24].**

У раду под насловом *Одрживи опоравак: веза између развоја и одговора на катастрофе* аутори говоре о томе да одрживи опоравак долази као резултат поштовања основних принципа одрживог развоја приликом израде стратешких планова у свим областима битним за промену услова који могу довести до катастрофа. У циљу подизања свести о значају одрживости, неопходно је да се овај концепт угради у наставне садржаје свих образовних нивоа, а посебно када се оспособљавају кадрови за превенцију и смањење ризика од катастрофа. Пракса је показала да су најотпорније заједнице које своје развојне стратегије заснивају на поштовању локалних специфичности и познавању научних метода проистеклих из претходних искустава са бројним ризицима и њиховим последицама. Рањивост долази као резултат многих фактора чије познавање може допринети подизању нивоа отпорности заједнице у односу на опасности и ризике којима је подручје изложено. Феномен одрживог развоја, као и одрживи опоравак главни су катализатор промене владиних политика и законских оквира, који мењају улогу институција и понашање нација. Политика, привреда, екологија, географске карактеристике подручја и климатски услови у комбинацији са кадровским потенцијалом могу бити део решења, али и извор проблема.

Одрживост је постао основни принцип развоја у свим делатностима и организацијама, од локалног до државног и глобалног нивоа. Расправља се о индикаторима и другим елементима развоја како би се утврдила политика развоја и процена нивоа напретка. Међутим, до данашњих дана, иако већ више деценија концепција одрживости заузима опште место у свету, циљеви и практичне импликације одрживог развоја још нису у потпуности прихваћене. Нису завршене дискусије и расправе о појму ”развој“, иако се о развоју расправља још од првих цивилизацијских корака човечанства. Сама синтагма „одрживи развој“ је у интензивној употреби у многим областима које анализирају овај концепт из различитих углова и повезују се са њиме али имају и другачије приступе што често проузрокује потешкоће у његовој практичној примени.

Циљ је да се проблем стања катастрофа решава пре него што се догоде и угрозе развој, односно да модел развоја не доводи до катастрофа. Смањење ризика од катастрофа фокусирано је на ризике, а не на саме катастрофе, чиме концепт смањења ризика од катастрофа указује на потребу смањења изложености опасностима и рањивости људи и заједница, унапређења припремљености и система раног упозоравања на потенцијалне ризике. Ризици од катастрофа зависе од нивоа развијености у датим контекстима, што укључује демографију, сиромаштво, родну једнакост, урбанизацију, животну средину и климатске промене. Основна поука аутора је да су појединци и друштва још увек изузетно рањиви. Зато је важно да примењивати основне елементе одрживе отпорности као што су: стална процена ризика, унапређење система раног упозоравања, подршка доносиоца одлука, дугорочно улагање у област смањења ризика, планирање и спровођење мера превенције, као и међународна сарадња.

У закључку аутори кажу како је постојећи модел економског развоја праћен бројним природним ризицима, климатским променама, сиромаштвом и неједнакошћу и као такав повећава ризик од катастрофа и није дугорочно одржив. Стања катастрофа узрокују велике губитке људских живота, уништавање економске и социјалне инфраструктуре, као и еколошке последице. Ово подрива капацитете многих, првенствено неразвијених и земаља са средњим дохотком, да предузму капиталне инвестиције и обезбеде социјалне издатке неопходне за постизање одрживог развоја. Да би се изашло из овог зачараног круга и спречило нагло повећање ризика од катастрофе, мора се деловати на њихове узрочнике. То подразумева трансформацију модела развоја, узимајући у обзир критеријуме одрживости. Дакле, ризицима од катастрофе треба управљати изнутра, кроз процес развоја, што је кључно за прелазак из неодрживог на одрживи модел развоја.

- Đorđević I., Ivaniš Ž., Bodin M. (2015): „ The Contribution of Human Security Concept to the World Peace and Stability”, in Ivica Đorđević at all (2015): *Twenty Years of Human Security: Theoretical Foundations and Practical Applications*, University of Belgrade – Faculty of Security Studies and Institut Français de Géopolitique Université Paris 8, (pp.63-78). Рад у тематском зборнику међународног значаја [M14].

Рад под насловом *Допринос концепта људске безбедности светском миру и стабилности* указује на значај процеса који су се одиграли током последње деценије XX века. Ситуацију поред распада биполарног светског поретка одређује и научно - технолошки прогрес. Аутори указују на чињеницу да напредак у природним наукама, није пратио и одговарајући развој филозофске мисли. Технологија је добила примат због огромне несразмере између улагања у област природних и техничких наука у односу на друштвене науке. Технолошки прогрес довео је до доминације профитно оријентисаних центара моћи. Држава полако, али сигурно губи утицај на ток догађаја и њена моћ деловања све више слаби. Истовремено међународне организације настале након II светског рата нису у стању да преузму одговорност и функције које националне државе губе у условима глобализације. Утицај неформалних центара моћи долази до изражаја и у раду међународних организација

као што су Светска банка, Међународни монетарни фонд и ОУН. Недостатак поверења у постојећи систем међународних организација изазива нестабилност широм планете земље. Свет се од 1989. године, са кратким периодима опоравка, налази у перманентној економској кризи.

По ауторима у потрази за новом друштвено економском парадигмом концепт људске безбедности би могао да укаже на суштину и корене проблема савременог света. Аналитички потенцијал седмодимензионалне матрице могао би снагом аргумената да доведе до новог модела уређења и функционисања цивилизације. Предност концепта је његова идеолошка неутралност и објективност у приказу стања. Концепт људске безбедности даје конзистентан аналитички оквир који може да пружи објективну слику стања и утврди узроке проблема са којима се грађани сусрећу на одређеном простору. Резултати примене концепта зависе од капацитета заједнице да стави под демократску контролу институције како би ове радиле у њеном интересу. Имајући у виду податке који се односе на глобалну ситуацију морамо да укажемо на чињеницу да многе мале и неразвијене земље нису у стању да се самостално изборе са својим проблемима. Неопходан је глобални консензус како би се успешно суочили са глобалним проблемима. Постојећи систем ОУН нема моћ практичног деловања и санкционисања држава које не поштују међународне норме. Систем треба да се реформише тако да у њему не постоје повлашћени без обзира на њихову снагу и моћ. Концепт Људске безбедности може да пружи одговоре на многа кључна питања битна за стабилност у свету и опстанак цивилизације оваквом каквом је ми данас знамо. Међутим, његова доследна примена захтева анализе стања у политичким системима и развијених држава које одређују главне глобалне токове догађаја, а не само у малим, сиромашним и неразвијеним државама. Таквим приступом можемо да утичемо на решавање проблема које је Галтунг препознао као структурно насиље.

- Jeftić Zoran, Đorđević Ivica (2018): Significance of Huntington's Strategic Thought on Development of Civil-Military Relations, In Dragana Marković i Stanislav Stojanović Eds. (2018): *Asymmetry and Strategy Thematic Collection of Articles*, Ministry of Defence of the Republic of Serbia, University of Defence Strategic Research Institute & National Defence School. Belgrade, (pp.571-586). **Рад у тематском зборнику међународног значаја [M14].**

У раду *Значај Хантингтонове стратешке мисли на развој цивилно-војних односа* аутори проблематизују друштвену улогу војске. Иако се војска сматра државном институцијом, успостављеном ради заштите њених интереса, од антике до савременог доба постоји дилема да ли оружане снаге могу представљати претњу самој држави. Природно је да војска, као једна од важних институција државе која поседује моћ, мора на неки начин бити ограничена да не користи ову силу супротно општим друштвеним интересима. Цивилно-војни парадокс да је одбрана демократије недемократским средствима могућа, најбоље је у теорији представио Семјуел Хантингтон. Он сматра да су цивилно-војни односи облик политике националне безбедности, а објективна цивилна контрола једини исправан облик демократске контроле. Хантингтонов став је да се раздвајањем политичке и војне

сфере одлучивања може постићи највиши професионализам војника и да су створени услови да оружане снаге постану неутралне и аутономне у остваривању политичких циљева. Критички осврт на Хантингтонову стратешку мисао о цивилно-војним односима и демократској контроли оружаних снага дао је велики број аутора у време објављивања његовог капиталног дела „Војник и држава“, као и у периоду након распада Варшавског уговора и интензивнијег ангажовања академске заједнице на теми цивилно-војних односа. Основа критичког мишљења била је пре свега, недовољно прецизна класификација и дефинисање појмова, односно мала емпиријска и предиктивна вредност. Упркос критици Хантингтонове расправе, ниједан од теоријских оквира није прихваћен у академској и научној заједници, као ваљана алтернатива Хантингтоновој теорији. Ти радови су били превише поједностављени, фокусирани само на одређене сегменте цивилно-војних односа, скенирајући њихово стање без могућности да се прогласи конзистентна теорија.

- Ivanis Z., Djordjevic I. (2015): „Concept of Human Security as an Analytical Framework for Determining the International Position of a Small State“, *Безбедносни дијалози / Security Dialogues* Година 6, Број 2, 2015/Vol. 6, No. 2, Филозофски факултет – Скопје / Faculty of Philosophy – Skopje, Институт за безбедност, одбрана и мир / Institute of security, defence and peace (pp.11-33). (Листа Универзитета у Београду)

У раду под насловом *Концепт људске безбедности као аналитички оквир за одређивање међународног положаја малх држава* аутори указују на чињеницу да је држава као организовани систем институција који треба да заступа интересе њених грађана значајно променила позицију у условима глобализације. Територија, становништво и сувереност као три основна елемента државности попримили су нова обележја са развојем глобалних процеса. Сложеност актуелних глобалних услова захтева нови приступ у анализи фактора утицаја на међународни положај земаља. За међународни положај земље у условима глобализације није довољно разматрање само класичних статистичких показатеља, неопходно је њихово стављање у контекст актуелних геополитичких околности али и квалитативна анализа унутрашњег стања. Мултиваријациона анализа базирана на седмодимензионалној матрици концепта људске безбедности даје одговарајући аналитички оквир за квантитативну анализу која би покрила највећи број релевантних чинилаца од утицаја на међународни положај земаља.

Укупна друштвена моћ сваке државе неминовно, поред осталог, има и компоненту коју називамо апаратом принуде и силе. Ова компонента је иманентна држави као друштвеном и политичком организму. Одатле и произилази одређење државе као апарата јавне власти, који располаже монополом организоване принуде. Она је усмерена према властитим поданицима и/или према простору ван њених граница и представља основно обележје њеног статуса. У датом контексту војска и полиција су одувек били значајани, а понекад и одлучујући фактор одвијања политичких процеса. У савременим међународним односима значај војног фактора није више тако изражен као у ранијим периодима. На то је пресудно утицала околност да је нуклеарни капацитет великих сила толики да могу уништити свет чак неколико пута. С

обзиром на деструктивне потенцијале исказане кроз количину конвенционалног, нуклеарног и осталих врста оружја испољавање моћи кроз рат као њен најсировији облик све је мање вероватно између великих сила. Чак и у односима између великих сила и мањих земаља увек се води рачуна о ширим аспектима евенуталних сукоба. Због тога се данас у контексту међународног положаја држава све више обраћа пажња на тзв. меку моћ не занемарујући елементе тзв. тврде моћи.

Способност одбране интереса малих земаља зависи од моћи институција да на прави начин мобилишу постојеће потенцијале како би се они у пуном капацитету реализовали. С обзиром да је глобална позорница ограничен простор на коме се супротстављају интереси свих учесника најбоље пролазе оне заједнице које успеју да хомогенизују људски потенцијал за потребе реализације њихових интереса. При пројектовању стратегија морају се узети у обзир и шире околности од утицаја на ток догађаја. На пример, степен развоја привредних субјеката не значи ништа без људског фактора и политичког система који ће артикулисати интересе заједнице у циљу њихове најбоље реализације. Међутим, уколико се не узму у обзир постојеће околности на међународном тржишту и услови за пласман и размену произведених добара ни најбоље развојне стратегије неће дати одговарајуће резултате.

Положај једног субјекта међународних односа, посматран као својеврстан систем, има толико подсистема колико релевантних група чинилаца који утичу на фиксирање целовитог међународног положаја. Разграничења једног подсистема од других нису целисходна. Садржаји им се више или мање преклапају, стварајући уније и пресеке, како у времену тако и у простору. Међународни положај је свакако један такав комплекс, јер у себи повезује многе изузетно важне елементе друштвеног и економског живота. Међународни односи су препуни разноврсних контаката, дужих или краћих, и веза, мање или више чврстих, између бројних субјеката, који их успостављају и одржавају. Ако прихватимо став да је држава главни актер међународних односа из чијег субјективитета директно или индиректно произилази статус и осталих међународних субјеката, тада она неминовно мора бити у средишту расправе о стању у међународној заједници. Свеобухватна анализа базирана на концепту људске безбедности може да допринесе не само разумевању постојећег стања већ и креирању новог међународног система који би био примеренији актуелној ситуацији и решавању проблема савременог света.

Концепт људске безбедности је пре свега усмерен на анализу фактора који утичу на квалитет живота појединаца као чланова локалних заједница, држављана појединих земаља, али и као глобалних грађана. Чињеница је да са глобализацијом држава губи многе своје надлежности које су утицале на смањење моћи утицаја на дешавања на међународној сцени. И поред тога државне институције су још увек једине са реалном моћи практичног деловања у циљу реализације интереса људи који живе на територији под њиховом надлежношћу. Реализација интереса грађана не зависи само од спремности локалних институција да раде у њиховом интересу већ и од међународне позиције конкретне државе. Сплет околности на међународној сцени одређује моћ деловања институција. Овде долазимо до кључне

одреднице рада: институције система доприносе квалитету живота њених грађана у оној мери колико им то међународне околности и позиција државе то омогућавају.

- Đorđević Lj. I. and Jeftić Z. (2017): „Effects of Post-Cold War Peace in the Former Yugoslavia“, *Безбедносни дијалози / Security Dialogues* Година 8, Број 1-2, 2017/Vol. 8, No. 1-2, Филозофски факултет – Скопје / Faculty of Philosophy – Скопје, Институт за безбедност, одбрана и мир / Institute of security, defence and peace (pp.111-127). (**Листа Универзитета у Београду**)

Рад под насловом *Ефекти постхладноратовског мира у бившој Југославији* посвећен је ефектима рушења Берлинског зида и промени на врху пирамиде светске моћи што представља промену социјалног, политичког и економског амбијента у глобалним оквирима. Позитивна очекивања од престанка хладног рата изневерена су, напротив, дошло је до заопштавања ситуације и изазивања нестабилности на просторима који су били на граници сукоба интереса некадашњих великих супарника. Жеља за доминацијом у глобалним оквирима довела је до активирања жаришта на неуралгичним геополитичким просторима. Нова пракса је своју промоцију доживела на простору некадашње СФРЈ, ситуација показује тотални фијаско тзв. транзиционог модела у највећем броју држава насталих на простору некадашње СФРЈ. Економска ситуација и политичке прилике представљају парадигматску слику неуспелог транзиционог модела и неиспуњених очекивања од окончања хладног рата.

Путем мултиваријационе анализе на основу актуелних економских показатеља извршена је компарација привредне ситуације у земљама некадашње СФРЈ уочи њеног распада са актуелном ситуацијом. На основу поставке концепта људске безбедности, а путем његових димензија и индикатора анализирано је стање квалитета живота грађана који живе у државама насталим на простору некадашње заједничке државе. Резултати анализе показали су да је у основи актуелних проблема лоша економска ситуација која је последица примењеног модела привредне транзиције из социјализма у капитализам. Анализа показује да је квалитет живота грађана који живе на простору некадашње СФРЈ лошији него што је био у тренутку распада те државе. Забележени раст GDP p/c је пре последица раста спољног дуга него побољшања привредних перформанси. Поред раста задужености на нивоу држава забележен је и одређени раст социјалних разлика што указује на потенцијал нестабилности због социјалних тензија. Висок ниво Индекса перцепције корупције упозорава на даље могуће компликације на анализираном простору. Корупција као системски проблем не доприноси промени ситуације на боље, већ напротив, још више продубљује актуелне проблеме.

Обесхрабрује чињеница да је са простора Балканског полуострва отишло на хиљаде високо образованих младих људи чиме је умногоме смањен капацитет за превазилажење кризе. Одлазак највитаљнијег дела становништва додатно компликује ситуацију јер се смањују шансе за скори излазак из кризе и превазилажење услова који су до ње и довели. Имајући у виду актуелну привредну ситуацију може се очекивати наставак тренда одласка високо образованих кадрова и наставак праксе привлачења страних инвестиција на бази

јефтине радне снаге, односно разних повластица инвеститорима што додатно отежава локалне прилике. Излазак из зачараног круга није могућ без помоћи развијених држава. Међутим, имајући у виду кризу актуелног глобалног система и проблеме са којима се суочавају и развијене земље тешко се може добити значајнија помоћ. Остаје као једино изгледно решење опција ослањања на сопствене снаге уз обуздавање предаторских апетита крупног капитала.

- Đorđević Lj. I. and Keković Z. (2019): „Sendai Framework for Managing Migrant Crisis- Case of Serbia”, *Безбедносни дијалози / Security Dialogues* Година 10, Број 1, 2019/Vol. 10, No. 1, Филозофски факултет – Скопје / Faculty of Philosophy – Skopje, Институт за безбедност, одбрана и мир / Institute of security, defence and peace (pp.63-78). (**Листа Универзитета у Београду**)

Рад под насловом *Сендаи оквир за управљање мигрантском кризом - Случај Србије* повезује узроке миграторних кретања и садржај Сендаи оквира (СО). Аутори сматрају да СО може да послужи као добра полазна основа за решавање проблема масовних миграција. Изложени принципи и методологија приступа у СО не решава суштинске изворе проблема који су у основи катастрофичних догађаја, али претпоставка је да ће се кроз примену модела изложеног у СО доћи и до узрока који су у основи катастрофа проузрокованих људским деловањем. Главни извор проблема климатских промена које доводе до појаве феномена тзв. еколошких миграната је неадекватан однос човека према природи. Када кажемо човек, у конкретном случају, мисли се на деловање великих привредних система који се у својим активностима руководе искључиво висином остварене зараде. Други велики покретач миграторних кретања је политичка нестабилност и сукоби на неком простору где опет можемо да препознамо деловање профитно оријентисаних центара моћи. У овом контексту препознајемо недостатак глобалног институционалног ауторитета који би утицао на отклањање наведених узрока. С обзиром на карактер теме и простор који је био на располагању кроз анализу СО указано је на могуће позитивне ефекте тог значајног документа. Постоји нада да ће снага аргумената који стоје иза СО утицати на доносиоце одлука како би схватили њихову улогу у процесу отклањања ризика за опстанак живог света на планети. Очекивања јесу идеалистичка, али овде није битан само алтруизам и потреба за очувањем нашег животног станишта него и рационално понашање глобалних актера у односу на њихов интерес. Нестабилно окружење и девастација постојећег глобалног цивилизацијског система негативно утиче и на функционисање великих транснационалних привредних система. Водећи рачуна о сопственом интересу глобални актери могу да допринесу промени ситуације у области управљања кризама на боље.

Реализација постављених циљева у СО доприноси отклањању или барем редукцији услова који покрећу људе из њихових станишта у потрази за сигурнијим местом живљења. Стратешки циљеви односе се на превенцију нових и смањење постојећих ризика од катастрофичних сценарија. Свеобухватност стратегија подразумева узимање у обзир свих елемената битних за контролу ризика. Интегрисани приступ обухвата економске, структуралне, правне, здравствене, друштвене, образовне, услове животне средине,

технологију, политичке и институционалне мере. Холистички приступ исказан у СО је компатибилан са концептом отпорности заједнице, односно приступом који је присутан у концепту људске безбедности да се путем квалитета живота грађана који живе на одређеном простору процењује и ниво њихове безбедности. Динамички модел приказан у раду отсликава сву сложеност релација унутар простора управљања кризама. Једино мултисекторски и мултидисциплинарни приступи могу да обезбеде одговарајућа решења у области управљања катастрофама. Сложеност феномена и комплексност адекватног одговора захтева присутност академске заједнице у свим аспектима припрема, анализе и оспособљавања кадрова. Због ефеката могућих пропуста по животе људи и штету по материјална добра област управљања катастрофама не трпи волонтаризам већ захтева високи ниво професионализма.

Отпорност у односу на потенцијалне опасности којима су заједнице изложене представља начин за смањење потенцијалних жртава и материјалних последица катастрофа. Управљање ризицима од катастрофа не доприноси само одрживом развоју, већ подиже и ниво квалитета живота људи који живе на неком простору. Предузимањем адекватних мера, креирањем институционалних механизма и уређењем простора поред смањивања директних жртава и насталих штета доприноси се и подизању ефикасности система државне управе. Ти споредни позитивни ефекти у неким ситуацијама грађанима значе више од изградње конкретних објеката који треба да допринесу њиховој заштити од елементарних непогода. Подизањем ефикасности институција у области управљања ризицима мења се и општи амбијент који утиче на све аспекте живота људи. У контексту повезивања СО и мигрантске кризе чињеница је да се кроз примену принципа јачања отпорности заједнице могу решавати неки од проблема. Јачањем јавних ресурса заједница се припрема за суочавање са последицама катастрофа на изворишту где ефикаснијим деловањем смањује потребу за дислокацијом становништва. Такође постојећи механизми могу да се искористе и за збрињавање избеглица које долазе са других простора како би се обезбедило њихов адекватан третман. Брза и ефикасна реакција доприноси смањењу штета и бржем опоравку погођених подручја, као и брзом враћању погођеног становништва на простор који је погођен катастрофом. Изградња одговарајуће инфраструктуре кроз приватно јавно партнерство подиже ниво отпорности на догађаје са катастрофалним последицама.

- Đorđević I., Jeftić Z. (2016): „Promena finansijskog položaja države kao bezbednosni problem", *Međunarodni problemi / International Problems* Vol. LXVIII, No.2-3/2016. Beograd (str.193–208.). (M51);

Аутори скрећу пажњу на чињеницу да друга половина XX века у међународним односима остаје забележена у историји као период највеће либерализације у сфери међународних економских односа. Многи фактори су погодовали овој чињеници, пре свега, покушај да се отклоне околности које су у корену узрока претходних великих светских ратова. Међутим, либерализација трговинских процеса довела је до смањења прихода у буџету од царина и изазвала раст јавног дуга који значајно ограничава активности државних

институција. Због недостатка средстава у буџету државе су приморане да се задужују и плаћају значајна средства на име камата. Посебно су у тешком положају земље у развоју које трпе разна условљавања и приморане су да прихватају неповољне аранжмане како би њихов систем уопште функционисао. Последице описане ситуације трпе грађани, пре свега, због недостатка средстава за финансирање рада јавног сектора. Здравствени систем, образовање и државна управа због разних рестрикција имају хронични дефицит и нису у стању да испрате потребе локалног становништва. Дисфункционалност националних институција представља безбедносни проблем *par excellence*.

Моћ националних држава темељи се, поред осталог, на количини финансијских средстава које оне имају на располагању у својим фондовима. Захваљујући прикупљеним средствима у буџету држава може да финансира потребе заједнице кроз институције које представљају јавно добро, односно сервис у интересу грађана на територији под њеном контролом. Између осталог једна од функција је обезбеђивање стабилности система која подразумева праведну расподелу друштвеног богатства. Хронични дефицит буџета већине савремених држава је директна последица неолибаралног приступа уређењу глобалних економских токова. Недостатак средстава за функционисање институција система испољава се у разним формама негативног утицаја на квалитет живота грађана. Почев од тога да се државе задужују и плаћају камате чиме додатно оптерећују ограничене фондове. Недостатк новца се рефлектује, пре свега, у секторима који су битни за стабилност и развој заједнице, као и квалитет живота грађана: образовање, здравство, одбрана, безбедност. Јавни дугови држава постају све већи што се директно може пратити и кроз индикаторе који утичу на безбедност њихових грађана. Тај глобални феномен довео је до сиромашења јавних фондова који су усмерени ка решавању животних проблема становништва на простору који контролишу државе. Описана ситуација се директно одражава на квалитет живота грађана. Недостатак средстава за набавку савремене опреме и финансирање рада здравственог система је најдрастичнија последица промене у структури глобалне моћи на релацији приватни капитал – држава. Грађани под притиском максимизације профита раде за све мање новца а државни здравствени систем није у могућности да обезбеди одговарајући ниво услуга у складу са потребама људи.

Под притиском рационализације државе се повлаче из сфере социјалне политике препуштајући многе грађане стихији званој тржиште. Недостатак средстава у државним фондовима за директну последицу има одлив квалитетних кадрова из институција и утиче на квалитет расположивих техничких средстава која су неопходна за функционисање система. Због описане ситуације многе националне државе су у све инфериорнијем положају у односу на велике ТНК. У сфери класичних институција безбедности држава све мање средстава има на располагању за набавку нове опреме и ангажовање квалитетних кадрова. Држава је инфериорна у односу на велике транснационалне привредне системе који поседују најсавременију опрему, а неретко ангажују бројније људство за своје физичко обезбеђење од локалних припадника безбедносних структура. На пример данас се у приватном сектору безбедности троши више новца него на нивоу појединих држава за исте намене. За

квалитативну анализу актуелног финансијског положаја државе може да се искористи аналитички потенцијал концепта људске безбедности који акценат ставља на квалитет живота људи. Уколико бисмо узели у обзир ефекте сиромашења јавних фондова по сваку од 7 димензија људске безбедности онда бисмо врло брзо дошли до корена проблема савременог света и били на добром путу до решења овде изложеног проблема

- Ivaniš Željko, Đorđević Lj. Ivica and Jeftić Zoran (2016): “A NEW COLD WAR OR CONTINUATION OF THE OLD ONE”, *Vojno Delo*, Vol. 68, Issue 4/2016, (May-June 2016), MINISTRY OF DEFENCE OF THE REPUBLIC OF SERBIA ODBRANA MEDIA CENTRE, UNIVERSITY OF DEFENCE IN BELGRADE, Beograd, (pp.36-45), DOI: 10.5937/vojdela1604036I. **Рад у врхунском часопису националног значаја [М 51].**

Нови или наставак старог хладног рата је наслов рада у коме аутори анализирају актуелну ситуацију након промене на врху пирамиде светске моћи. Карактер међународних политичких односа друге половине 20. века био је суштински одређен природом односа две суперсиле: САД и СССР. Промена структуре моћи у међународној заједници без одговарајуће институционалне реформе постојећег система међународних институција доводи до ломова који угрожавају претходно достигнути ниво стабилности. Систем који је настао на крају Другог светског рата осмишљен је у складу са тадашњим околностима поштујући равнотежу снага савезничких сила. Иако су се релативно брзо појавила отворена непријатељства и сукоби интереса, овакав систем је, захваљујући равнотежи снага и страху од репресалија супарничких страна, успео да обезбеди релативну стабилност скоро пола века. Међутим, губитком међународне позиције једног од полова, систем УН је инструментализован другим полом зарад реализације његових геополитичких пројеката. Догађаји после пада Берлинског зида по много чему подсећају на ситуацију уочи Другог светског рата. Оно што је важно за разумевање ситуације уочи Другог светског рата јесте посматрање појма промене структуре моћи тадашњих држава. Промене у структури моћи након пада Берлинског зида довеле су до неконтролисаног вршења власти од стране Сједињених Држава без могућности и воље других међународних актера да се томе супротставе, плашећи се одмазде. Тек након интервенције у Ираку, савезничке земље схватају да Сједињене Државе спроводе своју стратегију, која је у супротности са њиховим интересима. Ојачана Русија у „сиријском случају“, а донекле пре тога, у „иранском случају“, показује да нема толеранције за спровођење пројекта глобалне доминације. Геополитичке игре и жеља да се обузда моћ Русије приближавају НАТО руским границама. Русија је прво толерисала овакво стање због својих унутрашњих проблема и када је реч о дешавањима на Балканском полуострву, али је постало очигледно да је чврсто решена да не дозволи улазак Украјине у војно-политички блок под контролом САД.

У међувремену, Кина је наставила да јача, показујући истовремено да више не толерише инфериорну улогу у геополитичкој арени. Уобичајена процена је да САД представљају претњу интересима Русије и Кине, што доводи до њиховог зближавања, али и повезивања обе са неким другим земљама које не желе да толеришу понашање Сједињених

Држава. БРИКС (Бразил, Русија, Индија, Кина и Јужна Африка) је нова сила која настоји да обузда неуредно понашање НАТО-а (читај САД). Догађаји на територији ЕУ у великој мери представљају реализацију стратегије коју је Бжежински раније објаснио у својој књизи „Велика шаховска табла“. Бжежински каже да Америка пристаје да има јаку Европу све док јој је то у интересу. После несугласица око Ирака, али и након неких дисонантних тонова у вези са догађајима у Украјини, САД зазире од својих европских савезника. Спекулише се да је велики притисак избеглица на границе ЕУ заправо покушај стварања услова за дестабилизацију ЕУ. Можемо са сигурношћу рећи да је распад источног блока и распад СССР-а у великој мери производ хладноратовске логике Сједињених Држава, која је вођена таквом спољном политиком након пада Берлинског зида. Сукоб између коалиције коју предводе САД и остатка света је производ наметања неоконзервативног модела као универзалне догме. Не говоримо овде само о капитализму као идеолошком оквиру. Капиталистички систем у овим околностима постаје глобални модел деловања. Проблем је у томе што САД захтевају од себе апсолутна права да доносе одлуке и процењују све остале, док су друге обавезне да се повинују америчком погледу на свет. Зашто је земља постала ризичније место за живот након пада Берлинског зида могло би се навести изношењем безброј разлога. Ипак, зна се најодговорнији за такву ситуацију. Страна која је имала највећу моћ и одредила главне токове догађаја током деведесетих и почетком овог века сноси највећу одговорност за садашње стање. Некадашњи идеолошки сукоб између капитализма и комунизма замењен је сукобом између хегемонистичког модела уређења света и потребе да се поштују интереси свих. Чини се да САД нису најбоље снашле ситуацију у улози ексклузивне врхунске супер-силе. Нарцисоидност њеног система огледа се у инсистирању да сви други прихвате модел који им се нуди, иако је сасвим очигледно да он у новим условима није функционалан.

- Bodin Milenko, Đorđević Lj. Ivica (2018): “HUMAN SECURITY AS A RESOURCE OF INTERNATIONAL SECURITY”, *The Review of International Affairs*, Vol. LXIX No. 1170, APRIL - JUNE 2018, (str.50-59). **Рад у врхунском часопису националног значаја [М 51].**

Рад под насловом *Људска безбедност као ресурс међународне безбедности* посвећен је анализи могућих веза између примењених истраживања људске безбедности и управљања људским ресурсима у области националне безбедности. Безбедност је јасно препознатљив феномен људског постојања који се мења заједно са људским стањем у коме може имати своје трајне квалитете, уочено у ограниченом временском оквиру или само привремено. Од веома површног до дубоког увида у безбедност, такав концепт се потпуно асимилије у људску структуру или безбедност људског ентитета. То је посебно евидентно у контексту (људског) друштва где се разлике умножавају, а контекст човека и безбедности постаје сложенији. Покушај дефиниције индикатора дугорочног просперитета и перцепције потенцијалних претњи на двоструком нивоу анализе. Један ниво се односи на перцепцију (и рецепцију), а други на мерљиве показатеље благостања. У мери у којој то говори о људској природи безбедносног простора и тумачења феномена људског живота у смислу повезивања

све сложенијих безбедносних проблема са природом феномена, концепт људске безбедности игра веома позитивну и креативну улогу. Концепт може имати успеха као теоријско аналитички оквир за отворену структуру, са великим практичним и иновативним потенцијалом. Поставља се питање да ли је могуће говорити о националној безбедности без бриге о људима који не могу испунити сопствену потребу за сигурношћу? С друге стране, безбедност људи у свом најширем смислу подразумева не само одсуство насиља и узнемиравања у свакодневном животу. То подразумева тумачење људских права, добро управљање, приступ образовању и здравственој заштити, као и стварање услова у којој ће сваки појединац имати прилику и изборе да испуни свој потенцијал. Сваки корак у овом правцу је и корак ка смањењу сиромаштва, постизању економског раст и спречавање сукоба. Ослобађање од лишавања, ослобађање од страха и слобода будућих генерација да наследе здраву животну средину су међусобно повезане питања људске безбедности и тиме сведоче о интегралном значењу националне безбедности. Крај Хладног рата означио је почетак борбе за глобалну моћ формулисањем нових безбедносних интереса, укључујући и борбу за њено стварање. То, између осталог, постало је јасно кроз формулацију потребе за контролом ширење различитих облика унутардржавних и регионалних сукоба. Постају актуелни многи проблеми који су и физички и концептуално везани за читаво човечанство. Кршење људских права је и даље једно од најпознатијих облика претњи људима. Међутим, постоји врло видљив проблем избеглица и прогнаних лица, нуклеарна пролиферација, тероризам, загађење животне средине, трговина дрогом и заразне болести као што су свињски грип или вирус еболе. Они директно угрожавају животе, материјалну егзистенцију и достојанство људи. То је оквир за размишљање о решавању проблема који превазилазе класични концепт државне безбедности, према коме органи власти имају обавезу да штите животе и имовине народа како би се одржала безбедност и просперитет земље. У ствари, неки од теоретичара верују да, у многим случајевима, ова политика коју спроводи једна држава доноси проблеме и отвара нова безбедносна питања. Дакле, концепт људске безбедности могуће је схватити као савремени допринос унапређењу концепта међународне безбедности. Људска безбедност има и глобалну и локалну димензију о чему је могуће говорити са становишта почетног искуства у анализи специфичних проблематичних области, односно кризе у свету, као и инструмената за решавање њих. Генерално, може се рећи да се људска безбедност посматра као идеја, као концепт утицаја на политичко одлучивање.

- Đorđević Lj. Ivica, Ljubojević Ratko (2018): "EKONOMSKI ASPEKTI KORPORATIVNE BEZBEDNOSTI", *Megatrend revija*, Vol. 15, № 3, *Beograd (str. 113-128)*, ISSN 1820-3159, UDK / UDC 33. UDK 005.584:334.72, COBISS.SR-ID 116780812. **Рад у врхунском часопису националног значаја [M 51].**

У овом раду проблематизован је процес демонтаже државе благостања и минимизирања утицаја институционалних механизма у свим сферама људских активности, како у транзиционим, тако и у развијеним капиталистичким земљама. Процес посебно долази до изражаја у сфери социјалне политике, али и у условима пословања привредних

субјеката. Привредни субјекти под притиском глобализације, која је базирана на либерализацији трговине и пословања, губе заштиту државних институција која је раније постојала. Тај подразумевани привилеговани положај на домаћем тржишту и заштита пословног система од непријатељског деловања конкуренције постаје прошлост. Нове пословне прилике које нуди глобално тржиште са собом носе и нове изазове у погледу успешности пословања и опстанка на тржишту. Корпорације су принуђене да приликом планирања и реализације пословања воде рачуна о већем броју параметара који утичу на резултате њихових активности. У датим околностима је веома важно водити рачуна о економском амбијенту и условима рада, како корисника њихових услуга, тако и запослених у систему. Концепт људске безбедности даје добар аналитички оквир за разумевање нових услова и препознавање најважнијих фактора за успешност пословања корпорација.

За свеобухватну анализу економских аспеката корпоративне безбедности неопходно је узети у обзир карактеристике простора на коме се одвијају активности корпорације, као и унутрашњу организациону структуру. С обзиром да је основни циљ настајања корпорације остваривање зараде, онда сви фактори који су од значаја за достизање постављеног циља треба да буду предмет анализе. Однос трошкова и користи у највећем броју случајева даје потребне одговоре на питања везана за факторе производње, односно обављања основне делатности корпорације. Међутим, с обзиром да се пословна делатност обавља у неконтролисаном окружењу у коме услови зависе од низа фактора које је често тешко квантификовати, неопходна је мултиваријациона анализа која захтева аналитичаре разних профила, који су у стању да на прави начин вреднују параметре који су значајни за успешност пословања корпорација. Подизање нивоа економске безбедности предузећа подразумева идентификовање критичних параметара пословања унутар корпорације, као и фактора од значаја за безбедност који долазе из окружења (национални и глобални ниво). Концепт људске безбедности захваљујући свом холистичком приступу безбедносном амбијенту, даје добар аналитички оквир који може да подигне ниво квалитета анализе. Идентификовање критичних услова није могуће без узимања у обзир економских прилика на простору на коме послује корпорација. Треба да се узме у обзир и то да иза ниског стандарда становништва постоји низ аспеката који могу негативно да утичу на пословање корпорације. Сиромаштво је најчешће резултат лошег рада институција, партитократске праксе и високог степена корумпираности државних институција. Корумпираност институција по правилу изискује додатне издатке за подмићивање државних службеника. Такође постоји велика вероватноћа да се у корумпираном систему не поштују стандарди квалитета и нема поузданости у пружању инфраструктурних сервиса, који зависе од ефикасности локалних органа власти. Висок степен корупције са ниским стандардом представља амалгам чије су последице висок степен криминалних активности којима се угрожава сигурност грађана и безбедност заједнице. С обзиром да се локалне навике и пракса из окружења преливају унутар пословне организације корпорација, то може да представља велики безбедносни изазов. Постоји опасност да запослени буду мета уцена и отмица, односно да производи буду контаминирани као последица непоштовања еколошких стандарда. Висок ниво загађења

ваздуха, контаминација хране и воде утичу на опште здравствене прилике што се директно одражава и на радну способност запослених, њихову продуктивност и одсуствовање са радног места. На крају треба нагласити да је за остварење економске безбедности корпорација неопходан тим састављен од кадрова разних профила експертизе. Поред економиста, сектор корпоративне безбедности треба да има (или ангажује по потреби) и правнике, информатичаре; експерте за организацију рада и област безбедности и заштите на раду, као и кадрове оспособљене за планирање поступака у условима ванредних ситуација. зависно од развијености пословне мреже додатно могу да се ангажују и стручњаци за геоекономију (геополитику), односно кадрови специјализовани за регионе који су у фокусу интереса корпорације. Само уз свестрану анализу услова пословања и прилагођавање унутрашње структуре датим околностима могућ је успех (и опстанак) корпорација у сложенем и динамичном окружењу.

- Ђорђевић И., Џигурски О. (2019): „Концепт људске безбедности као оквир за анализу стања безбедности у градовима”, *Култура полиса*, Година XVI, бр.39. Нови Сад, стр. 233-246. ISSN 1820-4589, UDK часописа: 316.334.56:008, УДК чланка: 351.78:316.334.56, COBISS.SR-ID 199568391. **Рад у врхунском часопису националног значаја [М 51].**

Аутори анализирају савремене градове као просторе на којима се одвија живот у свим сегментима праксе припадника наше цивилизације. Иако је првобитна идеја у основи настајања градова била обезбеђивање вишег степена сигурности грађанима унутар градских зидина, са настајањем мегаполиса та форма организације насеља претвара се у свој антипод. Велика густина насељености по квадратном метру градске територије чини проблематичним квалитет живота становника великих градова. Пренасељеност, инфраструктурна загушења, квалитет ваздуха, степен криминала и велике социјалне разлике представљају озбиљан проблем из угла становништва, али и изазов за градске управе.

На бази седмодимензионалне матрице концепта људске безбедности, можемо сваку од димензија људске безбедности да искористимо за процену стања безбедности на простору неке територије, конкретно у овом случају неког насеља. Велики безбедносни изазов представљају димензије личне и колективне безбедности становника урбаних насеља. Међутим, лична и безбедност заједнице произилазе из политичке безбедности и функционалности институција, односно економских услова који одређују фондове за задовољавање потреба заједнице. Стање у буџету града може да утиче на ниво корупције службеника јавне управе, што се у крајњем одражава на функционалност инфраструктуре и стање у области јавног саобраћаја односно квалитета саобраћајница. Посвећеност послу службеника јавне управе може да утиче (позитивно или негативно) на стање у области здравствене заштите, загађености ваздуха и осталих штетних утицаја окружења на квалитет живота грађана. Посебан проблем из угла димензија људске безбедности представља одсуство политичког ангажмана становника градова. Један од ефеката глобализације је и покретљивост радне снаге, односно честа промена места боравка, што доводи до тога да велики део популације становника савремених градова није заинтересован за активно учешће

у политичким процесима. Динамика и свеобухватност савремених промена (глобално и локално) захтевају благовремену реакцију у случају поремећаја у функционисању структуре. Могуће последице неадекватних решења и поступака могу да доведу до нестабилности система и даљег продубљивања кризе. Због тога је неопходно моделирање процеса и пројектовање могућих сценарија на основу промене адекватних индикатора. Идеја водилца при формулацији теме и планирању истраживања је да се путем конкретних података везаних за изабране градове укаже на аналитички потенцијал концепта људске безбедности. Резултати који су добијени анализом изабраних области битних за квалитет живота становника урбаних центара могу да се искористе као параметри на основу којих се благовремено реагује у циљу отклањања уочених недостатака у систему (систем раног упозорења).

Велики број људи на малом простору усложњава систем организације и потенцира питање функционалности институционалног и инфраструктурних система. У условима глобализације постоји тренд унификације образаца живљења на планетарном нивоу што изазива разне негативне ефекте чији интензитет зависи од локалних специфичности (културних и историјских особености). Управо су поменуте специфичности и допринеле томе да су сви градови из категорије најнебезбеднијих са простора Централне и Јужне Америке. Колонијална прошлост и константни страни утицаји оставили су трага у функционисању система и уређењу тамошњих институција од којих зависи квалитет живота људи настањених у градовима поменутог региона. Анализа је показала да је највећи проблем небезбедних градова степен корупције у државама на чијим се територијама они налазе. Корупција разара институционални систем и ствара амбијент у коме се свако бори за лични интерес чија реализација бива на штету општег-заједничког интереса грађана. Друго заједничко обележје за посматране групе градова је велики број популације унутар држава испод линије сиромаштва. Најнебезбеднији градови имају далеко већи проценат становништва испод линије сиромаштва у односу на безбедне градове. Одређени индикатори за које је постојала претпоставка да су битни у контексту анализе као што су индекс среће, проценат урбане популације у односу на укупан број становника државе и величина градова показало се да, у датом контексту, нису релевантни за стање безбедносних прилика у анализираним градовима. На крају аутори закључују да пораст корупције, повећање процента становништва испод линије сиромаштва и већа неједнакост у расподели дохотка треба да упале светла за узбуну, јер су скоро сигуран сигнал да следи период нестабилности и пораст криминала на неком простору. С обзиром на чињеницу о учешћу урбаног становништва у укупној људској популацији на планети може се рећи да су наведени индикатори употребљиви и у контексту анализе стања безбедности на нивоу држава као и сагледавању глобалних трендова.

- Филијовић, М., Ђорђевић, И. (2020). „Корупција као облик угрожавања људске безбедности: политичка, економска и здравствена димензија“. *Национални интерес: часопис за национална и државна питања*, Година XVI, vol 37, Број 1/2020. Институт за политичке студије, Београд. (стр. 67-87). DOI:

<https://doi.org/10.22182/ni.3712020.4> Рад у врхунском часопису националног значаја [М 51].

Корупција је у фокусу овог рада због својих ефеката на функционисање заједнице и квалитет живота њених чланова. Она представља глобални безбедносни проблем, јер се испољава у свим државама савременог света без обзира на њихов ниво развоја и демократске традиције. Постоје одређене варијације у односу на ефекте корупције што зависи од снаге државе и њених институција да се обрачунају са овом негативном појавом. Развијене земље нису имуне на корупцију, али у њима постоје функционални механизми који је држе под контролом. Корупција се највише испољава у системима који су у функцији задовољавања јавних интереса. Концепт људске безбедности представља добар аналитички оквир који може да допринесе утврђивању нивоа корупције, њеним ефектима и узроцима. У раду су изабране три димензије људске безбедности које најбоље отсликавају узроке и последице коруптивне праксе. На основу резултата истраживања може се рећи да постоје одређени узрочно-последични односи између карактера политичког система и економских прилика који погодују развоју корупције. Најзначајнија последица корупције је смањење јавних фондова што се најдрастичније манифестује у функционисању здравственог система.

Корупција представља веома озбиљну претњу људској безбедности, при чему је посебно изражена у оквиру политичке, економске и здравствене димензије. Наравно, то не значи да су друге категорије поштеђене ове социјалне пошасте. Напротив, поједини аутори истичу да у свету постоје друштва у којима је корупција толико распрострањена да се сматра нормалном појавом, па чак и прихватљивим начином живота и пословања, док у неким то иде толико далеко да се са великом сигурношћу може рећи како је на снази посебан вид друштвеног поретка – клептократија. Према првој студији, коју је спровела Европска банка за обнову и развој, већина испитаника сматра да је ниво корупције у 2007-ој знатно виши него што је био 1989. године. Према другој, за коју су заслужни експерти из Програма за развој Уједињених нација, велика већина испитаника (82%) има утисак да корупција директно утиче на њихов живот у негативном смислу, док чак 91% мисли да је она присутна у политичком, а 88% у привредном животу Србије. Осим тога, велики проценат (81%) испитаника одговорио је да политичари нису способни да се боре против корупције, док је код судова проценат неповерења 79%, односно 72% када је реч о Влади Србије. Исто истраживање показало је да 70% људи сматра како је полиција сувише корумпирана да би нешто предузела против корупције, а највећи број испитаника убеђен је да елите и велике компаније немају никакав интерес да се боре против корупције, јер имају директну корист од њеног постојања. Поред наведеног, напомиње се и то како грађани сматрају да и они сами могу имати користи од корупције, при чему 60% испитаника корупцију види као начин да се „заобиђе“ примена „неправедних прописа“, док за 57% корупција служи као погодно средство за убрзање бирократских процедура. Највише забрињава чињеница да су грађани Србије прилично песимистични када је реч о сузбијању корупције у будућности: 41% има утисак да се она увећала у току 2009. године, а 32% сматра да ће се такав тренд наставити.²⁶ Изложени резултати истраживања у сагласности су са закључком до кога су, дошли експерти

Савета Европе анализирајући корупцију у државној управи: „сви закони, нове агенције, организационе промене, повећање плата и слично, на крају ће бити потпуно бескорисни ако се не промени етичка култура. Циљ таквих етичких промена, јесте успостављање државне управе у којој ће се службеници уздржавати од корупције – не зато што страхују да ће бити ухваћени, већ зато што сами мисле да је такво понашање исправно“. Наравно, да би се етичка (али и општа) култура друштва у толикој мери променила, потребно је време, као и систематски приступ увођењу етичког кодекса – како у државном апарату, тако и у друштву. С обзиром на претходно изнето запажање Добрице Весића о томе да „политчка компонента корупције представља основни и најопаснији њен вид, из којег се даље шири коруптивна пракса у свим осталим сегментима привредног и друштвеног живота“, можда би почетак сузбијања те девијантне друштвене појаве требало да крене управо од носилаца политичких функција или од грађана, који би могли да изврше јавни притисак на владајуће елите да се подстакну промене и то почев од здравственог система. У том погледу, као ваљан пример добре праксе, веома погодан је антикоруптивни концепт који су примениле скандинавске земље. Наиме, оне су проблем мита и корупције решиле једноставно, тако што су донеле одлуку да пацијенти уместо медицинском особљу „у знак захвалности“ могу да донирају новац или нешто од опреме самој болници. Експерти се слажу да је то можда и један од најбољих начина за спречавање корупције у здравству – легализација, али кроз јавне донације. Поред тога што би се применом таквог концепта степен корупције у здравству засигурно ублажио, његова примена могла би (у потенцијалу) благотворно да утиче и на друге секторе, односно послужи као мотивишући пример.

- Barišić, I.I., Vračar, S.M. & Đorđević, Lj.I. (2024). Klauzeviceva konceptualizacija rata kao ontološko polazište u njegovom istraživanju i razumevanju. *Vojno delo*. 76(3), str. 1-14. **Рад у врхунском часопису националног значаја [М 51].**

Предмет овог рада је рат као изразито деструктивна и комплексна друштвена појава. Рат је одувек предмет научног интересовања и сагледавања у друштвеним и хуманистичким наукама, с обзиром на последице које оставља на друштво у целини. Аутори покушавају да докажу зашто би Клаузевицева концептуализација рата било добро онтолошко полазиште за свеобухватнија и целовитија научна истраживања. Иако има несумњиво значајну друштвену улогу, рат се, у друштвеним и хуманистичким наукама само парцијално изучава. Конкретно, разматрају се поједини аспекти рата, узроци настанка и његове последице у различитим областима друштвеног живота, анализирају се појединачни ратови и оружани сукоби, док је врло мало дела посвећено сагледавању његове природе и суштинских карактеристика. Због своје комплексности, дисциплинираних ограничења научних области у којима је истраживан, али и друштвене стигматизације, само је парцијално изучаван зато није било могуће потпуно разумевање природе рата, односно сагледавања његових суштинских карактеристика, узрочно-последичних односа и веза, као и кључних процеса који се унутар њега одвијају. С друге стране, због мултидисциплинарног разматрања суштине рата у досадашњим истраживањима, у којима је доминирала перцепција да је рат исувише сложена

и непредвидљива појава да би се изучавала само у једној научној области, војна теорија је остала неразвијена, потиснута научно и теоријски изграђенијим наукама. У превазилажењу овог проблема, Клаузевицева концептуализација рата представља погодно онтолошко полазиште за свеобухватно научно сагледавање и разумевање рата. Иако осмишљене пре више од једног и по века, Клаузевицеве теоријске поставке о рату издржале су критике бројних теоретичара који нису успели да оповргну њихову валидност. Клаузевицеве замисли о природи и карактеру рата, процесима који се одвијају унутар ове појаве и односима између зараћених страна, улози рата као инструмента политике, представљају добру теоријску основу за даља истраживања. Карактери савремених ратова, ма колико били комплекснији и другачији од ратова из ранијих епоха, и даље потврђују безвремену вредност Клаузевицевих идеја.

Клаузевицева концептуализација рата, као скуп замисли и идеја које одражавају суштинске одреднице ове појаве, представља повољну онтолошку основу за даља истраживања, без обзира на одређене мањкавости у погледу теоријске некохерентности и магловитости, које су вероватно настале због немогућности самог аутора да доврши своје капитално дело. Клаузевицеве теоријске поставке и замисли о рату, иако написане пре готово 150 година, издржале су бројне критике, нарочито савремених теоретичара рата, што указује на ванвременску вредност и валидност његових идеја. Очигледно је да Клаузевицева концептуализација може бити добра онтолошка основа за даља истраживања природе и карактера рата, пре свега из перспективе његовог вођења, и то не само војним средствима, а ради остваривања крајњег циља, а то је победа у рату. Поменута констатација може бити полазна тачка за будуће научне расправе и дискусије о рату, пре свега имајући у виду став Сун Цуа да се ради о појави од животне важности за државу и друштво, о проблему који се нипошто не сме занемарити.

- Đorđević, Lj. I., Džigurski, Đ. O. & Dželetović, U. M. (2025). Hybrid Security Architecture in the Context of Operationalization of the Human Security Concept. *Међународна политика*. 1193. Потврда о прихваћеном раду. **Рад у врхунском часопису националног значаја [M 51].**

У раду под насловом *Хибридна безбедносна архитектура у контексту операционализације концепта људске безбедности* аутори покушавају да ускладе вођење државних политика и стратегија које утичу на ниво безбедности људи (засноване су на принципу одозго према доле) и њихове операционализације, тј. реализације активности везаних за безбедност на нивоу грађана које захтевају примену принципа одоздо према горе како би се добила што бржа рекација. Недостатак описаног стања је што се државне стратегије ретко мењају и често нису у складу са промењеним околностима на нижим нивоима. Држава на стратешком нивоу, као инертна структура, споро реагује у односу на потребе ситуације у циљу заштите интереса грађана. То у пракси доводи до проблема у ефикасности реализације активности које утичу на стање безбедности грађана на локалном нивоу. Кашњење и неусклађеност између стратешког нивоа (промена националне стратегије и њене операционализације) и нивоу задовољења потреба грађана захтева увођење нових

елемената институционалне структуре у простор између стратешког и оперативног нивоа. Овај приступ може се назвати хибридизацијом система безбедности. Хибридизација, у датом контексту, подразумева надоградњу политичког система и реформу сектора безбедности уз одговарајућу употребу ИКТ. Функционално, ова структура се реализује у виду ткзв. хибридног модела, који има *Knowledge-driven* и *Data-driven* компоненте. Резултати рада обе компоненте се суперпонирају и користе за интегралну контролу, као и за прогнозирање стања људске безбедности. На тај начин, остварује се хармонизација између државних и недржавних актера у области безбедности спровођењем активности креирања политике и развоја оперативних програма у функцији подизања нивоа безбедности и остваривања људских права на нивоу локалних заједница. Хибридизација безбедносног система у облику хибридне децентрализоване рачунарске мреже, са више нивоа приступа, може да подстакне учешће грађана и тиме допринесе остваривању циљева људске безбедности.

Правовремено реаговање на промену околности на терену подразумева праћење ситуације у реалном времену. Остваривање идеала у функционисању институција које се тичу интереса грађана подразумева успостављање система који прикупља и обрађује велике количине података са подручја које је у надлежности тих институција. Постојеће државне структуре су бирократизоване, инертне и често попуњене некомпетентним службеницима који нису дорасли својим друштвеним и политичким функцијама. Због тога ограничена кадровска база тражи решења која не зависе од процене локалних канцеларија и особља. У пракси, локалне структуре могу спречити проток информација ка вишим нивоима система како би сакриле своју неспособност. Данас је могуће успоставити систем који омогућава прикупљање података и њихов проток од грађана и њихових удружења до највиших органа власти захваљујући потенцијалу ИКТ мрежа. Директно или преко својих удружења грађани могу да изнесу своје ставове и укажу на одређене аномалије у функционисању система. Веома важан моменат у овом процесу је обезбеђивање права на анонимност како би се добила што објективнија слика, односно да би се избегао страх од одмазде критикованих елемената система или појединаца у њему. Прикупљање и обрада података је могућа уз минималан ризик од њиховог компромитовања јер блокцхеин и цлоуд технологије омогућавају њихову заштићену комуникацију у свим фазама преноса и обраде. Добро постављени алгоритми гарантују поуздане информације засноване на обрађеним подацима и квалификовано доношење одлука у процесу решавања уочених аномалија у систему.

Међутим, није све у технологији и њеном потенцијалу, потребно је испунити одређене предуслове да би технологија дала добре резултате. Функционисање система подразумева одређени ниво друштвене свести грађана и њихову спремност да се активно ангажују у решавању проблема са којима се суочавају у пракси. Такође је неопходно да институционалне структуре препознају потенцијал ИКТ мрежа и вештачке интелигенције, односно систем треба да буде постављен на начин да ограничи злонамерне интервенције заинтересованих страна. То конкретно значи да се приликом пројектовања система у потпуности искористи сав потенцијал блокцхеин технологије и цлоуд архитектуре како би систем био заштићен од спољних упада. Ангажовање ИТ стручњака укључује и контролне

механизме за отклањање евентуалних недостатака у систему. Свакако, приликом пројектовања система потребно је ангажовати и стручњаке за људску безбедност, односно експерте за сваку од димензија како би одабрали релевантне индикаторе који ће, у крајњој инстанци, донети квалификоване одлуке.

- Đorđević Lj. Ivica, Močnik Rastko (2018). „Some Remarks on the Theory and Practice in Human Security Studies“, *European Journal of Human Security*, University of Belgrade - Faculty of Security Studies, Belgrade Issue 2 / 2018. (pp.9-29), ISSN 2560-5623, COBISS.SR-ID 255222540, UDK 1. 351.78:37, https://doi.org/10.18485/fb_ejhs.2018.2.1.

У раду под насловом *Неке напомене о теорији и пракси студија људске безбедности* акценциран је циљ људске безбедности „претворити теоријске увиде у практичне препоруке за креирање политике“, односно усклађивање теоријских разматрања са практичним политикама. Концепт 'временско-просторне' реалности Имануела Волерштајна (даља разрада Броделовог концепта хијерархије историјских времена) нам говори да што дуже временске периоде теорија узима у обзир, то је већи њен просторни домет и дубље је њено аналитичко схватање. У случају „миграционе кризе“, ради се о Броделовом „temps suda“, односно у оквиру координата Волерштајновог „епизодичног геополитичког Временског простора“, усваја се тачка гледишта националне државе и, нпр. поставља ограда од бодљикаве жице на државним границама. Размишљајући о нивоу Броделове 'histoire conjoncturelle', односно Волерштајновог 'цикличко-идеолошког временског простора', анализира се 'миграциона криза' у смислу сукоба 'Запад против милитантног ислама', или конфронтације између 'Запада' и Руске Федерације, Истока, Руске Федерације и разговора о окончању кризе у Сирији. Посматрајући Броделов „longue duree“, односно Валерштајнов структурални временски простор, схватамо да је садашња криза епизода у динамици савременог светског система. Структурална перспектива показује да одбрана националних граница неће решити проблем, нити ће преговори са локалним владајућим 'елитама' и између супер-сила успоставити адекватну платформу за решавање проблема беде и експлоатације већег дела светске популације. Прва два приступа изгледају као да се односе на садашњу структуру светског система и учествују у њеној инхерентној динамици: иако потенцијално воде ка новим реартикулацијама, они репродукују систем и на крају продубљују његове противречности. Међутим, структурно-системска перспектива не води ка једнозначној анализи, а још мање се претвара у јединствену политичку стратегију. Реализација идеје о квалитативној промени услова живота и рада није могуће без промена у оквиру актуелне социо-економске парадигме. Капитализам као светски систем је преживео своје доба и већ је ушао у фазу када његове унутрашње противречности поткопавају систем. Сам систем је створио антагонизам унутар постојеће структуре. Прелазак у нову вишу фазу је неизбежан, јер постаје питање опстанка не само система, већ и одрживости живог света на планети. Репродукција по инерцији успостављених структура није у стању да разреши антагонизам унутар система. То се открива у актуелним глобалним проблемима које систем производи, али није у стању да их реши. Сам систем није у стању да нађе излаз из силазне спирале у коју

је упао. Поново се активирају геополитички концепти с краја 19. века, протекционизам се поново враћа на међународну сцену, функционисање Организације Уједињених нација у неким сегментима подсећа на Лигу народа пре Другог светског рата, а све то указује на дубоку структурну кризу капитализма. Људска безбедност остаје на нивоу концепта, није теорија, јер његови креатори нису имали револуционарне амбиције да промене постојећи систем. У датим условима, свака револуционарна претензија би угрозила промоцију људске безбедности у јавном простору. Аналитички оквир који представља људска безбедност треба да скрене пажњу на непосредне и актуелне проблеме људи без идеолошке конотације. Управо ово избегавање конфронтације са структурама система и инсистирање на потреби његове корекције отворило је простор неопходан за промоцију концепта. По свом потенцијалу, концепт би могао довести до промена у систему и допринети еволутивној транзицији организовања друштвено-економских активности. Садашње стање показује да је отпор неоконзервативних структура и даље јак без обзира на очигледне сигнале који указују на неодрживост постојећег система. Приступ људске безбедности омогућава квантификацију дисфункционалности и идентификацију узрока проблема, што би требало да убеди успостављање потребе за структурним променама на нивоу система. Научно технолошки прогрес има двоструки потенцијал: додатно погоршава постојеће проблеме с једне стране, а са друге ствара окружење у којем је могуће решавање проблема настајуће глобалне заједнице. Од јачине и убедљивости аргумената зависиће даљи развој догађаја. Многи проблеми савременог света више нису локалне природе; они су глобални феномени. Грађани развијених земаља морају бити свесни чињенице да њихови политички избори утичу на судбину читавог човечанства. Како ће и на који начин бити могуће мобилисати потенцијал научно-технолошког прогреса за демократизацију глобалног политичког простора зависи не само од политичких и интелектуалних елита, већ и од власника крупног капитала. Академска заједница треба да учини све што је у њеној моћи да кључним доносиоцима одлука представи неопходност системске промене. Информационо комуникационе технологије нуде одређене могућности за промовисање нових погледа и модела за решавање парадигматске кризе, а истовремено представљају канал којим се постојећи систем брани и спречава реформе. Хитно је да друштвене науке понуде нове моделе и теорије које ће ићи укорак са технолошким напретком. Како сада ствари стоје, технологија је претекла аналитичке капацитете друштвених наука. Ово је један од највећих безбедносних изазова савременог света. Интереси крупног капитала наметнули су профитну логику чак и у академским срединама. Сходно томе, не постоји озбиљна институционална критичка анализа постојећег стања. Пропаст научних апарата и прогресивних иницијатива довела је до регресивних одговора и до појаве реакционарних антисистемских покрета, чији су најдрастичнији облици верски фундаментализам и оживљавање екстремистичких десничарских политичких опција.

- Filijovic, M. & Dordjevic, Lj.I. (2024). „The State of Human Security of the Arctic Indigenous Peoples“. *The Defence Horizon Journal*. Special Edition 2/24. pp. 45-56

У раду под насловом *Стање људске безбедности аутохтоних народа Арктика* аутори анализирају простор Арктика као проблематичан географски регион због експлоатације ресурса, нејасног суверенитета, геополитичких разлика и сукобљених интереса заинтересованих сила. Сви наведени аспекти преламају се преко аутохтоних народа који се суочавају са егзистенцијалним питањима из домена људске безбедности. Као дефинише од стране Идентификовани су проблеми зависности од алкохола, болести дисајних органа, незадовољавајући санитарни услови и техничко стање водоводне мреже, висока стопа самоубиства, психички проблеми, лоше управљање отпадом, поремећај ланца исхране, занемаривање основних људских права, те расељавање због неповољних економских услова. Наведени проблеми наглашавају потребу за хитним координисаним деловањем и спровођењем свеобухватних стратегија у циљу побољшања и заштитити права аутохтоног становништва и очувања њиховог начина живота. Што подразумева давање приоритета гласовима аутохтоних народа у институцијама као што су Арктички савет и Уједињене нације, унапређење здравствене инфраструктуре, промовисање одрживог развоја, и обезбеђивање правичног приступа ресурсима. Због климатских промена јављају се фундаменталне промене карактеристика подручја, које утичу на постојеће изворе хране, инфраструктуру и насеља аутохтоних народа. Конкретно, климатске промене ремете миграционе путеве животиња, што ускраћује примарни извор хране. Ту је и појављивање нових штетних организама који ремете постојећу природну равнотежу. Потребна су додатна улагања да се санира штета на постојећим стамбеним и инфраструктурним објектима изазвану ерозивним процесима. Повећава се интензивирање привредних активности број људи у сталним насељима, који доводи до интензивирања емисије отпадних продуката и доводи до појаве нових болести у регион. Другим речима, брзе промене на Арктику превазилазе адаптивне капацитете локалних заједница. Ово значајно утиче на квалитет живота локалног становништва популације зато што су постојећи природни циклуси и процеси поремећени. Разумевање положаја аутохтоног становништва арктичког подручја немогуће је без мултидисциплинарног приступа. Због начина живота и традиције, становништво се не уклапа у постојеће функционисање модерне цивилизације. Тешко је постићи хомогенизација у односу на актуелна питања и проблеме људи са којима се они свакодневно суочавају. Због традиционалног начина живота, образовни ниво становништва није висок, што отежава разумевање ширег контекста процеса и успешно решавање проблема. Недостатак одговарајућих квалификација онемогућава прилагођавање на промене локалне структуре радне снаге. Губитак послова у традиционалним делатностима доводи до високе незапослености и сиромаштва. Последице су одлив становништва и значајно погоршање здравствене ситуације. Здравствено стање се најбоље види поређењем просечног животног века између становника арктичког подручја и других територија конкретне земље. Разлика у животном веку од преко десет година је резултат промена у животној средини појава које оне изазивају. Поменути негативни трендови могу да се промене улагањем дела добити од нових привредних активности у подизању нивоа образовања и стандарда локалног становништва. Међутим, таква решења би укључивала питања о финансирању и

одговарајући менаџмент. Решавање питања људске безбедности у арктичкој зони постаје све више ургентно с обзиром да је температура ваздуха порасла за преко 2,5°C од 1971.године. Због богатих минералних резерви, нереално је очекивати да се заинтересоване стране уздрже од уласка у ово подручје. Покретање нових привредних активности захтева предузимање мера како би се обезбедио опстанак локалног становништва. Неопходно је успоставити институционалне механизме да се осигура заступљеност и интереси аутохтоних народа у политичком систему. Фокусирање на геополитички значај и интересе глобалних актера поставља интересе и позицију локалног становништва арктичког подручја у други план. Стога је неопходно успоставити (и доследно спроводити) јасна међународна правила пратећи глобални значај арктичког подручја и њихов утицај на динамику климатских промена, узимајући у обзир статус локалног становништва. У овом контексту, досадашње активности Арктички савет је од великог значаја. Међутим, погоршање геополитичке ситуације између Русије а остали чланови доводи у питање наставак ових активности. Ако операције Арктичког савета и даље ометају геополитички изазови и текући сукоб у Украјини, питање јачања стање људске безбедности арктичких аутохтоних заједница могло би се разматрати на нивоу Уједињених нација. Иако су УН већ усвојиле неке декларације у вези са аутохтоним становништвом на глобалном нивоу, могло би бити од користи и разматрање усвајања посебне декларације која је фокусирана на аутохтоно становништво Арктичког појаса. Ово је посебно важно и захтева брзу реакцију јер је регион арктика најрањивији на ефекте климатских промена.

- Đorđević Ivica, Pavlović Zoran (2016): „Implementation of the Concept of Human Security as the Function of Raising Resilience of Critical Infrastructure”, u: Book of Proceedings International Scientific Conference *RECIPE 2015 Resilience of Critical Infrastructure Protection in Europe* Split, 11 - 12 April 2016, National Protection and Rescue Directorate, Republic of Croatia. (pp.67-76). UDC 351.86-027.55; 351.78-027.55, ISBN 978-953-58693-2-0. **Саопштење са међународног скупа штампано у целини [М33].**

У раду под насловом *Примена концепта људске безбедности у функцији подизања отпорности критичне инфраструктуре* аутори указују на чињеницу да се о безбедности и заштити критичне инфраструктуре не може говорити ван контекста друштвено - економског амбијента простора на коме се ова налази. Стабилност у области и потенцијал за конфликт одлучујуће утичу на ниво ризика и рањивост инфраструктурних инсталација и објеката на територији. Фокусирање само на простор једне земље није довољно за процену нивоа потенцијалне угрожености критичне инфраструктуре у постојећим условима. Некада је потребно узети у обзир шири регионални контекст, као и глобалне околности. Концепт људске безбедности пружа добар аналитички оквир који може допринети на поузданије процене постојећег стања. Свеобухватан приступ проблему заштита критичне инфраструктуре посебно је важан у сиромашним и неразвијеним земљама. Проблем нефункционалности државног институционалног система све је значајнији због растуће асиметрије у партнерству јавног и приватног сектора. Државе постају све инфериорније у

односу на растућу моћ транснационалних економских система и овакво стање ствари захтева добро координисане међународне акције. Заштита система критичне инфраструктуре је глобални изазов. Примери добре праксе из развијене земље су само делимично применљиве у неразвијеним земљама. Главни проблем је у моћ националних институција да принуде приватне компаније силом власти да прихвате своје удео одговорности у систему заштите. Јавно-приватно партнерство у ЕУ и у земљама у развоју се разликује по свом садржају. Земље као што је Република Србија су принуђене да прихвате неповољније услове при закључивању уговора са страним инвеститорима због задужења и високе незапосленост. Нажалост, да би се привукао страни капитал, прво се одустаје од међународних стандарда у области заштите животне средине и услова рада запослених, односно финансијских обавезе пословног система према локалној заједници. Ситуација је додатно оптерећена прикривање услова предвиђених уговорима, јер су уговори недоступни јавности под изговором да је то у циљу заштите пословног интереса. Поштовање међународних стандарда од стране међународних организација у циљу заштите интереса локалног становништва је нешто на чему треба инсистирати. Претходно искуство показује негативне ефекте пословних аранжмана са ТНК. Често негативни ефекти предузетих мера да се стимулише долазак страних инвеститора превазилазе позитивне ефекте остварене закљученим пословним аранжманима. Имамо апсурдну ситуацију да се финансира пословање великих транснационалних система новцем пореских обвезника неразвијених земаља који су због сиромаштва приморани да раде за мизерне плате. Тенденција приватизације критичне инфраструктуре (енергетски систем, телеком, водовод) и постојеће искуство са овом праксом повећава ниво ризика за критичну инфраструктуру. Стога, је веома важно разумети ситуацију локалног становништва и његов однос према објектима критичне инфраструктуре за добијање реалне процене претње. У интересу развијених земаља је да имају стабилну и сигурну ситуацију у свом непосредном окружењу не само у погледу инсталација којима се енергија транспортује преко територије суседних земаља, већ и за могуће индустријске несреће које могу утицати на њену територију. Поред организационих предуслова и прихватања модела који дају добре резултате у пракси развијених земаља потребно је решити питање обавеза појединаца и предузећа на институционалном нивоу. То подразумева предузимање одређених корака у циљу прилагођавања школских програма на садржаје који показују значај ангажовања грађана и њиховог стицања знања о свему што је потребно за правилно реаговање у случају било каквог ванредног, али и сталног рада са особљем које је директно ангажовано на објектима критичне инфраструктуре. Имајући у виду слојевитост становништва и других већ наведених процеса морају се увести нови елементи у анализу система рањивост и процену њене снаге и еластичности. Образовни системи више нису оријентисани на образовање широких маса, процес елитизације образовања проблематизује многе вредности на којима је друштво после Другог светског рата било успостављено. Ефекат напуштања концепта државе благостања је да разлика између сиромашни и богати постају све већи. Општи утисак је да никада у историји није више се говорило о људским правима, а притом никада нису била угроженија у пракси. Ретроградни процеси који

угрожавају достигнуте стандарде у области људских права јављају се чак и у развијеним западним земљама. Поред институционалног окружења које пружа оквир за просторно планирање и заштиту критичне инфраструктуре треба размотрити стварне услове живота локалног становништва. Перцепција простора и друштвеног амбијента од стране грађана је важна тачка која дефинише начине реаговања у случају ванредних околности. Економски статус сваког појединца, степен његовог образовања и свести о могућим последицама неког догађаја одлучујуће утичу на понашање људи у ванредним ситуацијама. Спремност да се реагује на нагле промене у радном окружењу је огроман организациони изазов то захтева потребне техничке капацитете али и избор кадрова одговарајућих профил чије карактеристике гарантују правовремену реакцију у стресним условима. Особље се обично бира из непосредног окружења, односно са територије на којој се налази објекат, пут или компанија. Зато постоји потреба да се разговара о индикаторима стања људске безбедности у контекста избора кадрова, али и простора за нове локације. Непосредна околина одређује услове рада система и директно (или индиректно) се одражава на ефикасност рада целог система и његових елемената. Капацитет система да се опорави након ванредне ситуације не треба посматрати само у границама система, односно времена које запослени проводе на радном месту. Поред стручних знања и вештина са којима запослени улазе у систем важно је имати профил запослених (процена особља која се састоји од психолошког профила особе, али и породичне ситуација и локације породичне куће) приликом процене њиховог понашања у ванредним ситуацијама. Ако је несређена породична ситуација (конфликти, сиромаштво) то утиче на степен ангажованости у послу, интеракција са другима у систему. Локација куће или стана унутар угрожене зоне утиче на способност расуђивања у хитним случајевима јер брига о породици скреће пажњу и одвлачи енергију што је неопходно за решавање ситуације унутар система.

- Đorđević Ivica, Filijović Marko (2017): „Contemporary Geopolitical factors of Migratory Movements of Population“, Book of Proceedings - *Third International Academic Conference on Human Security*, University of Belgrade - Faculty of Security Studies, Belgrade November 4/5, 2016. (pp.91-98). UDK: 314.7:(911:32); ISBN: 978-86-80144-09-2. COBISS.SR-ID 240654604. **Саопштење са међународног скупа штампано у целини [M33].**

У раду под насловом *Савремени геополитички фактори миграторних кретања становништва* аутори дају дубљу позадину миграторног таласа из 2015.године. У јавности се истиче хуманитарни аспект овог феномена, који представља само спољашњи манифест претходних догађаја. Овај приступ у научним круговима и широј јавности омета рационалну анализу питања савремених миграција. Уместо да предузимање корака у циљу стабилизације земаља порекла миграната, ионако оскудни ресурси се троше на руте трансфера и крајња одредишта миграната што одлаже решавање проблема. Рационално препознавање проблема укључује анализу следећих важних елементи мигрантске кризе: највећи број миграната потиче са подручја која су геостратешки важна у вођењу политике великих сила; миграциони таласи су били покренути после такозваних хуманитарних интервенција које су требале да

унапреде статус локалног становништва; неадекватна реакција ЕУ и земаља које су део мигрантске руте. Анализа и приступ савременим миграцијама примењен у овом раду усмерава пажњу на стварне узроке данашњих миграција и, указује на могуће опције за решавање проблема. Посматрајући ситуацију са становишта европске мигрантске кризе, тј могућим путевима његовог решавања, може се рећи да је најави „Маршаловог плана за Африка“, звучи оптимистично и охрабрујуће. Међутим, да би то заживело у пракси неопходно је да све земље, а посебно велике силе, покажу спремност на компромис у контексту многих важних питања, али и искреност у погледу система вредности који желе да створе у свету који теже да воде. Скривање правог интереса иза реторике људских права (или иза неких других објашњења током процес имплементације геостратешких концепата) неће помоћи успостављању праведнијег друштва које је тако често само флоскула.

- Dorđević Ivica, Džigurski Ozren (2018): „How Human Security could be a beneficiary of Information Communications Technology”, Book of Proceedings – *4th International Academic Conference on Human Security*, University of Belgrade - Faculty of Security Studies, Belgrade November 2/3, 2018. (pp.25-37). UDK: 351.78:004; ISBN: 978-86-80144-30-6. COBISS.SR-ID 269449740. **Саопштење са међународног скупа штампано у целини [М33].**

У раду под насловом *Како би информационо комуникационе технологије могле да допринесу реализацији концепта људске безбедности* аутори указују на позитивне и негативне аспекте ИКТ у контексту операционализације концепта људске безбедности. Поред великог развојног потенцијала ИКТ могу допринети и подизању нивоа безбедности људи у нестабилним регионима и рањивим друштвеним групама. Потенцијал информационих и комуникационих технологија за подршку економском развоју је добро познат. С једне стране, индустријске технологије кроз економски раст утичу на повећање загађења животне средине, а с друге стране, ИКТ могу да повећају ефикасност производних процеса и пословних система смањењем негативних ефеката привредних активности. Из тог разлога, многе међународне и државне институције у својим активностима и документима промовишу изградњу хуманијег окружења, инклузивног, отвореног и развојно оријентисаног друштва у коме свако може да ствара, приступа, користи и учествује у размени информација и знања. Претње сигурности грађана због високе заступљености ИКТ-а углавном се односе на претње индивидуалним људским правима, сајбер претње, крађу идентитета, говор мржње, дечју порнографију, расизам, блокирање и филтрирање интернета, злоупотребу личних података итд. У раду се указује на чињеницу да поред различитих врста претњи и неадекватне заштите, постоје могућности и ресурси који могу да подигну ниво безбедности грађана као чланова глобалног информационог друштва у настајању. У том циљу, користи се исказују у различитим доменима – димензијама људске безбедности, са акцентом на економску сферу, од чега у извесној мери зависи стање у другим димензијама људске безбедности. На крају су представљени неки информациони и технички алати који се могу

наћи у области људске безбедности: информациони системи, мреже, базе података, мобилне и друге релевантне ИТ технологије.

Безбедносно окружење које настаје са 4. индустријском револуцијом драстично се разликује од услова у којима је настао постојећи институционални модел заснован на националним државама и актуелном светском поретку заснованом на Вестфалском споразуму. Систем заснован на достигнућима прве индустријске револуције није у стању да задовољи потребе савремених актера нове ере. У интересу је свих актера да пронађу нови модел функционисања савремене цивилизације јер су због непостојања глобалног институционалног система изложени новим ризицима и претњама. У садашњим околностима, моћ практичног деловања је на страни контролора крупног капитала, али грађани и даље могу да утичу на стварање нових услова кроз садашњи демократски систем. Концепт људске безбедности управо подсећа на обавезу држава да штите своје грађане.

Концепт људске безбедности подсећа да се интереси држава и привредних субјеката не могу заштитити угрожавањем основних људских права. Заштита људских права је основна претпоставка постојећег система УН и представља међународну обавезу коју су преузеле све земље. Предузете мере у ванредним условима морају бити у складу са међународним конвенцијама и не смеју да угрозе људска права угроженог становништва. У том циљу, Европски парламент је усвојио одређене кодексе понашања и смернице за спровођење обавеза из области људских права приликом предузимања рестриктивних и безбедносних мера. У датом контексту, усвајање Повеље о људским правима и принципима за интернет, која се заснива на Универзалној декларацији о људским правима, омогућава свеобухватан приступ тумачењу људских права у информационим друштвима. Савет Европе је преузео водећу улогу у изради смерница, кодекса понашања и препорука о очувању јавних услуга на интернету, посебно у контексту људских права. Треба нагласити да ИКТ и вештачка интелигенција (ВИ) пружају одређене могућности, али немају готова решења за све проблеме у области људске безбедности. Кроз мултидисциплинарни приступ, ВИ може допринети разумевању процеса кроз моделирање и репликацију когнитивних процеса. На основу различитих компјутерских, логичких и природних принципа, примена ВИ може подићи ниво ефикасности у решавању одређених безбедносних задатака. Међутим, ИКТ уз употребу ВИ није у стању да у потпуности замени доношење одлука људи, али може помоћи у постизању циља смањења људске несигурности максимизирањем позитивних и смањењем негативних ефеката примене постојећег људског знања. Услов за позитивним ефектима примене ИКТ је транспарентно и одговорно понашање у области људске безбедности, које може бити праћено строгим правилима са одговарајућим системом контроле њихове примене. Успостављање новог глобалног институционалног система заснованог на демократским традицијама једини је прихватљив пут ка одрживој глобалној заједници људи на планети земљи.

- Djordjević, I., Dzigurski, O. and Filijovic, M. (2020). „Human Security in the Contemporary Technological Era“. (pp.243-249). *PaKSoM 2020 – Proceedings 2nd Virtual International Conference Path to a Knowledge Society-Managing Risks and*

Innovation. 16-17.november 2020, Niš. Publishers Research and Development Center “IRC ALFATEC”, Niš, Serbia Complex System Research Centre, Niš. **Саопштење са међународног скупа штампано у целини [M33].**

У раду под насловом *Људска безбедност у савременој технолошкој ери* аутори указују да научно-технолошки развој није нужно позитивно достигнуће цивилизације. Збирни ефекти зависе од степена друштвене контроле над начином примене нових технолошких решења. Да бисмо сагледали све ефекте нових научних и технолошких решења, потребна нам је свеобухватна анализа њиховог утицаја на политичке, еколошке, економске, безбедносне и здравствене аспекте живота људи. Због свог холистичког приступа квалитету живота савременог човека, заснованог на седмодимензионалној матрици, концепт људске безбедности представља добар аналитички оквир за сагледавање свих аспеката примене нових технологија. Приликом пројектовања нових технолошких решења потребно је имати у виду шири контекст њиховог утицаја на живи свет на планети Земљи. Ово захтева потпуни увид у фундаментална знања из свих наведених области (димензија) људске безбедности о опстанку живог света на Земљи. Досадашње искуство показује изузетне резултате у примени нових технологија у областима које контролише јавна управа, док су резултати у областима препуштеним профитно оријентисаним актерима, најблаже речено, контроверзни (ГМО и интернет, на пример). То нас упућује на потребу јачања институционалне контроле истраживања и примене нових технологија, што значи одбрану демократских тековина од растуће моћи крупног капитала.

Потенцијал који нова технологија доноси у односу на проблеме са којима се суочава савремена цивилизација могао би допринети превазилажењу ових проблема. Проблем је у садашњој друштвено-економској парадигми која фаворизује профит произвођача не водећи рачуна о последицама по људе и природу. Досадашња искуства су показала да су приватни инвеститори заинтересовани искључиво за истраживања која доносе профит, што логично доводи до примене технологија које су такође у функцији профита. Примери изнесени у раду показују да су позитивни резултати у области подизања квалитета живота, мање-више, пројекти финансирани из јавних фондова. Ако се подсетимо суштине концепта људске безбедности, видећемо да квалитет живота грађана зависи од институционалне контроле и усмеравања људских активности ка општем добру. Учешће грађана у изборним процесима и политичком животу предуслов је контроле институционалног система и његовог функционисања у складу са интересом бирачког тела. Ово укључује одговарајући систем образовања који ће подићи свест људи о важности њиховог ангажмана у решавању проблема заједнице. Грађани морају да се боре за очување демократског наслеђа како би спречили неформалне утицајне групе да доносе одлуке у њихово име. Нове технологије, посебно ИКТ, могу подићи ниво учешћа грађана у политичким процесима, али носе и велики потенцијал за злоупотребу и манипулацију бирача. Академска заједница треба да се понаша одговорно у односу на своју друштвену улогу, а не да продаје свој ауторитет за добро плаћене пројекте или донације које покривају коруптивну праксу. Даља тенденција укрупњавања тржишних актера доводи до стварања глобалних олигопола који постају моћнији од државе. То је

ситуација у којој закони и институције постају инструменти у испуњавању интереса контролора капитала; што значи да је велика вероватноћа да ће у будућности позитивни ефекти нових технологија бити смањени и да ће све више долазити до изражаја аспекти ових технологија штетни по права људи на здраву животну средину и слободу избора.

- Dimitrijević, S.B., Dželetović, M., Đorđević, Lj.I. (2024). „THE RELATIONSHIP BETWEEN SERBIA AND BRICS WITHIN THE CREATION OF A MULTIPOLAR WORLD AND REFORMS OF INTERNATIONAL ECONOMIC INSTITUTIONS“. In: Proroković, D., Sellari, P., Mifsud, R. eds. *Global security and international relations after the escalation of the Ukrainian crisis*. Belgrade: Institute of International Politics and Economics; Faculty of Security Studies, University of Belgrade; Sapienza University; AustinPeaz State University. pp.592-617. Зборник је резултат међународне конференције: *Squaring the Circle: Navigating Changes in Contemporary International Relations*. Конференција је одржана у Београду 4 и 5. јуна 2024. **Саопштење са међународног скупа штампано у целини [M33].**

У раду под насловом *Однос Србије и БРИКС-а у процесу стварања мултиполарног света и реформе међународних економских институција*, аутори потенцирају чињеницу да ће од 2024. године проширени БРИКС поред Бразила, Русије, Индије, Кине и Јужне Африке укључити још пет земаља: Египат, Етиопију, Иран, Саудијску Арабију и Уједињене Арапске Емирате (Аргентина се повукла после избора). Дакле, ова група ће покривати 32% светског БДП-а по паритету куповне моћи, надмашивши Г7, 46% светске популације, 31,5% светске површине, 40% светске производње нафте, 25% трговине, 15% глобалних услуга и 45% светских девизних резерви. Даље, 16 земаља је поднело захтев за чланство, а више од 20 земаља изразило је спремност за пуноправно чланство у БРИКС-у. Теза аутора је да ће БРИКС неминовно довести до реформе међународних економских и политичких односа, са идејом веће правичности, једнакости и убрзаног развоја земаља глобалног југа. Србија, као земља у развоју, (поред сарадње са ЕУ) мора да искористи своју шансу да се повеже са БРИКС-ом, јер ће то у великој мери утицати на убрзани привредни раст и развој Србије у блиској будућности.

Аргументи у прилог изнесеног су да је БРИКС је најдинамичнија и најперспективнија економска интеграција у свету, као и најутицајнија економска платформа Глобалног Југа. Она контролише скоро 50% светске популације, више од 40% светских резерви нафте и скоро једну трећину светског БДП-а. Проширени БРИКС и сада покрива 10 земаља, имајући у виду да су 22 земље званично поднеле захтев за пуноправно чланство, а скоро 40 земаља жели да буду чланице БРИКС-а. Као највећа економска интеграција глобалног југа и земаља у развоју, БРИКС је од почетка тежио мултиполарном економском поретку, већој једнакости и једнакости у међународној економији, као и реформама међународних политичких и економских институција, чиме је добио већи утицај земаља у развоју и моћних растућих економија (Кина, Индија, Русија, Бразил, као и многе друге земље). Међу приоритетима БРИКС-а спада дедоларизација, стварање нове светске резервне валуте у средњем року и

алтернативни систем плаћања – са циљем да се спречи да долар и економске санкције буду коришћени као медиј доминације од стране Колективног Запада, политичко условљавање и надмоћ у односу на растући процес деколонизације, мултиполаризам и повећање економског и политичког суверенитета. Реформа ММФ-а би морала да се креће у правцу веће доступности ресурса за решавање платног биланса и буџетских неравнотежа земаља у развоју, већег гласачког утицаја за чланице БРИКС-а и веће доступности СДР-а. Светска трговинска организација би морала да своје деловање и доношење одлука усмери ка мултиполаризму и земљама Трећег света, смањујући на тај начин протекционизам најбогатијих светских економија. У оквиру УН неопходна је реформа Савета безбедности, као и реформа низа колективних организација и институција у оквиру структуре и система ове сарадње.

- Đorđević Lj. Ivica (2017): „Potreba za holističkim pristupom bezbednosti i zaštiti na radu“, *Zbornik radova Prve konferencije sa međunarodnim učešćem: EKOLOŠKA BEZBEDNOST I ZAŠTITA NA RADU*, Beograd: Udruženje klaster komora za zaštitu životne sredine i održivi razvoj, Zrenjanin, 16. Novembar 2017. str. 18-24. **Саопштење са скупа националног значаја штампано у целини [M63].**

Акценом у овом раду је на чињеници да смо савременици доба технотронске цивилизације, чије је једно од главних обележја сложеност пословних система и њихова глобална умреженост. Нове технологије се најчешће креирају у развијеним државама, док се највећи део њихове операционализације одвија у неразвијеним и тзв. земљама у развоју. Глобални процеси стварају привид јединственог привредног простора. Често се губи из вида разлика у институционалном амбијенту, технолошкој развијености и образовном нивоу становништва конкретних земаља. Неспособност тзв. слабих држава да се одупру утицају крупног капитала захтева глобална решења која ће обезбедити примену јединствених стандарда у области пословања, еколошке заштите и заштите права радника. Поштовање усвојених стандарда подразумева ангажовање развијених земаља како би се транснационални пословни системи приморали да послују у складу са међународним стандардима. Интерес развијених треба да је, пре свега, у спречавању ширења могућих негативних ефеката лоше пословне праксе на планетарном нивоу. У ту сврху могу да се искористе постојећи механизми и организације попут: Међународне организације рада, Међународне организације за стандардизацију и Светске трговинске организације.

- Ђорђевић, И. (2020). Допринос концепта људске безбедности подизању нивоа стратешке културе. (стр.67-83). *Научна конференција Изазови савременог света: стратешко деловање држава или резултанта глобалних и локалних процеса и повода?* 28. Октобар. Зборник радова / [уредници Зоран Јефтић, Ненад Стекић]. - Београд: Факултет безбедности; Институт за међународну политику и привреду; Институт за стратегијска истраживања, DOI: https://doi.org/10.18485/fb_iss.2020.1.ch4 **Саопштење са скупа националног значаја штампано у целини [M63].**

У тексту рада акцентирана је слабост савремених државних система у односу на пандемију корона вируса јер су дошли до изражаја сви структурни недостаци савременог света настали као последица неолибералног уређења друштвеноекономских процеса. Сходно томе урушавање институција као ограничавајућег фактора у тежњи за максимизацијом профита довело је до немогућности система здравствене заштите да на прави начин реагују на ситуацију. Дисфункционалност здравствених система многих земаља је манифестација дубљих противуречности у актуелном капиталистичком систему. Систем који није имао адекватне корективне механизме, након пропасти СССР-а као главног идеолошког противника, дозволио је да његове полуге преузму неформалне интересне групе и да их инструментализују за реализацију сопствених циљева. Овакво стање долази као последица губљења осећаја за стратешко промишљање и предвиђање могућих последица промена у окружењу. Стратешка култура као начин аналитичког промишљања подразумева постојање свести о свим факторима који утичу на функционисање система у садашњости, као и његову пројекцију у будућности. У датом контексту може се рећи да концепт људске безбедности због свог холистичког приступа безбедносном амбијенту представља добар аналитички оквир који путем квалитативне анализе повезује све релевантне факторе од утицаја на друштвено-економске процесе. Стабилност система зависи од економске ситуације, али и од функционалности институција. Здравље становништва зависи од економског стандарда, који директно утиче на квалитет исхране становништва, док од државног буџета зависи функционалност здравственог система. Подједнако је значајно и дијагностиковање проблема у функционисању политичког система, од кога зависи функционалност привреде, стање животног окружења, ниво криминала и безбедност заједнице. Снагом аргумената, без идеологизације анализе, концепт људске безбедности може да допринесе превенцији многих поремећаја у функционисању система, указујући на њихове узроке и могуће последице. На тај начин концепт људске безбедности повезује стратешку културу као доста апстрактан концепт са конкретним процесима и подиже свест о њеном значају.

- Ђорђевић И. и Филијовић М. (2020). Последице пандемије COVID-19 по економску безбедност грађана Републике Србије (стр. 119-134). *Зборник радова са националне научне конференције: Заразне болести као глобални безбедносни изазов Пандемија COVID-19: стварност и последице*. [уредници Зоран Јефтић, Михајло Копања]. - Београд : Универзитет, Факултет безбедности : Институт за међународну политику и привреду. DOI https://doi.org/10.18485/fb_covid19.2020.ch7; **Саопштење са скупа националног значаја штампано у целини [M63].**

У раду су обрађене последице пандемије изазвана вирусом ковид 19 у постојећем моделу функционисања савремене цивилизације и у односу на безбедносни статус грађана. Многи институционални аспекти доприносе ширини и дубини појаве, ефекти пандемије могу да се посматрају кроз све аспекте квалитета живота грађана који су препознати у концепту људске безбедности као релевантни за утврђивање нивоа безбедности становништва на

неком простору. Пад економских активности је довео до економске кризе у глобалним размерама, али ефекте тога треба посматрати у контексту сваке заједнице (државе, региона) са свим њиховим специфичностима. Смањење привредних активности довело је до општег раста незапослености. Тамо где су предузете одговарајуће стимулативне мере од стране локалних влада, још увек није дошло до значајнијег отпуштања радника, али поставља се питање колико државе могу да интервенишу с обзиром на то да су смањени буџетски приходи. Посебно су угрожени грађани који су радили на привременим и повременим пословима који су били први на удару кризе. С обзиром на глобалну повезаност националних привреда, можемо рећи да су и ефекти пандемије глобални, почев од тога да је покретљивост људи као туриста и радне снаге у транснационалним пословним ланцима убрзала ширење пандемије, па до тога да су негативни ефекти смањења привредних активности видљиви на планетарном нивоу. Ситуација у Републици Србији са пандемијом изазваном вирусом ковид 19 не разликује се пуно у односу на глобалне трендове. С обзиром на глобалну повезаност националних привредних система, можемо да приметимо да су земље са нижим нивоом глобализованости својих привреда у датим околностима мање погођене кризом. Свакако да негативни трендови из привреда земаља наших највећих трговинских партнера имају утицаја на привредне билансе Републике Србије, али ти ефекти могу донекле да буду ублажени мерама владе. Пандемија је открила многе недостатке постојећег модела организације друштвеноекономских активности базираног на логици неоконзервативног тумачења економских процеса. Показало се да би без интервенција националних држава дошло до тоталног колапса на глобалном нивоу. Помоћ најугроженијима је била у фокусу свих, па и САД, које су доскора биле промотер неолибералне економске догме. Ситуација је такође показала да капацитети приватних здравствених система нису довољни за реаговање у условима масовног оболевања становништва. Пандемија је такође поново актуелизирала етичко питање односа према грађанима који нису у систему здравствене заштите. Социјална солидарност такође постаје актуелна у односу на део угрожене популације становништва који је због пада привредних активности још више погођен сиромаштвом. Због објективности у анализи морамо да поменемо и пар позитивних ефеката пандемије. Наиме, поред смањења загађења животне средине, дошло је и до пада класичних криминалних активности, док је високо технолошки криминал добио на замаху. Економска криза је увек повезана са растом разних облика криминалних активности. Недостатак средстава из легалних извора прихода један део популације покушава да надокнади кроз разне форме илегалних делатности. Међутим, према подацима Министарства унутрашњих послова (МУП) Републике Србије види се да је током трајања ванредног стања забележен знатан пад стопе криминала у односу на исти период прошле године. Тачније, у периоду од 15. марта до 1. маја забележно је око 60 одсто мање кривичних дела него у истом периоду претходне године. Ова појава може да се објасни увођењем забране кретања, што је грађане оставило у становима, а криминалце такође приморало да се одрекну својих „послова“. За разлику од класичног криминала, у Србији је дошло до пораста високотехнолошког криминала, превара на интернету и сексуална експлоатације за онлајн услуге. Многи негативни ефекти пандемије

могли су бити избегнути да су институције система радиле свој посао у складу са њиховом прокламованом друштвеном функцијом. Пандемија је указала на многе проблеме који су у фокусу концепта људске безбедности. Поред постојећих пројекција економиста и оптимизма (односно песимизма) стручне јавности, важан аспект економских ефеката пандемије представља и перцепција људи о последицама ширења вируса ковид 19. У том смислу вредно је истаћи истраживање агенције „Валикон“, спроведено у периоду март–мај 2020. године на простору Балкана. Оно је интересантно због чињенице што забринутост грађана Републике Србије за ширење епидемије изазване коронавирусом, иако смањена за чак 20% у односу на крај марта, остаје највиша у региону и износи 70%, у поређењу са 47% у Словенији, 58% у Босни и Херцеговини (БиХ) и 62% у Хрватској. Супротно томе, забринутост за економске последице једино је у Србији мања од половине и износи 40%, док економске последице епидемије брину 69% грађана Словеније, 61% грађана БиХ и 59% грађана Хрватске.³³ Наведено истраживање показује да су грађани Републике Србије далеко више забринути за своје и здравље чланова породице него за економске последице. На крају треба указати на опасност која прети од корупције као последице економске кризе изазване вирусом ковид 19. Снижавање реалних прихода и уочени благи инфлаторни тренд могу представљати окидач за раст корупције у државним структурама, чему систем мора озбиљно да се супротстави. Раст корупције може да поништи све анти-кризне мере које држава у датим околностима предузима.

- Ђорђевић, И. (2023). ПРИМЕНА КОНЦЕПТА ЉУДСКЕ БЕЗБЕДНОСТИ У ФУНКЦИЈИ ПОДИЗАЊА НИВОА БЕЗБЕДНОСТИ И ОДБРАНЕ. *Зборник радова Научна конференција војних наука „ВојНа 2023” (16–17. мај 2023)*, Београд: УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ. (str.331-338). **Саопштење са скупа националног значаја штампано у целини [M63].**

У овом раду аутор говори о потенцијалу који концепт људске безбедности има за подизање нивоа спремности за одбрану националног простора од разних облика угрожавања. Наиме, седмодимензионална матрица концепта омогућава идентификовање кључних фактора који доприносе спремности грађана да се активно ангажују у одбрани свог начина живота, културних специфичности и историјских тековина. Човек који је задовољан својим положајем у систему, има одговарајући економски стандард и здраво животно окружење у потпуности је мотивисан да брани заједницу којој припада и територију на којој живи. Ефикасна одбрана подразумева усклађеност елемената класичног система безбедности (војске, полиције, специјализованих агенција), институција које раде у интересу грађана, удружења грађана и самих грађана. Концепт људске безбедности омогућава да се путем анализе актуелне ситуације и процеса утврде узроци проблема и благовремено реагује како би се негативни трендови зауставили. Систем раног упозорења је један од врло битних елемената концепта који може да спречи појаве које би могле да угрозе национални систем безбедности. Циљ обраде теме је скретање пажње на све аспекте битне за мотивисаност грађана за одбрану државе и заједнице људи којој припадају. Приказом адекватних

индикатора за сваку од димензија људске безбедности скреће се пажња и на значај појединих научних области у датом контексту. Академска заједница у склопу својих редовних активности треба да допринесе разумевању процеса и изградњи колективног идентитета у функцији подизања нивоа ефикасности одбрамбених механизма и система безбедности. Друштвене науке кроз изградњу социјалних мрежа и односа разумевања, сарадње и солидарности имају улогу у хуманизацији односа људи једних према другима, али и промене свести у односу на животно окружење као јавно добро. Сви нивои образовног система имају значајну васпитну улогу у формирању ставова младих нараштаја у односу на интересе породице и друштва чији су чланови. Кроз образовне садржаје од основне школе до највиших академских звања мора да постоји једна црвена нит која доприноси изградњи осећаја личне одговорности у односу на стање у непосредном окружењу и целе заједнице.

- Ђорђевић, И. и Џигурски, О. (2023). Примена опште морфолошке анализе у систему обнове и помоћи на нивоу локалних заједница. *Зборник радова ДРУГА МЕМОРИЈАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА „ПРЕДРАГ МАРИЋ“*, 20. март 2023. године, Београд: Универзитет у Београду Факултет безбедности Универзитета у Београду; Министарство унутрашњих послова Републике Србије; Институт за међународну политику и привреду (стр.244-261). **Саопштење са скупа националног значаја штампано у целини [М63].**

У овом раду аутори скрећу пажњу на чињеницу да спешно управљање системом обнове и помоћи због његове комплексности захтева мултидисциплинарни приступ. Ниво локалне самоуправе је само на први поглед једноставнији за анализу и припрему система за реаговање у условима ванредних ситуација. Међутим, управо се на том нивоу манифестују све везе и односи унутар система управљања ванредним ситуацијама. У раду је предложена методологија заснована на морфолошкој анализи (General Morphological Analysis – GMA) свеукупног простора одлучивања у ванредним ситуацијама. GMA методологија може да подигне ниво ефикасности у доношењу одлука од значаја за управљање системом обнове и помоћи с обзиром да методологија омогућава холистички приступ факторима који утичу на функционисање система и узима у обзир социо-економски контекст и системска решења. GMA методологија је погодна за структурирање и истраживање укупног скупа могућих односа или конфигурација садржаних у вишедимензионалним комплексним проблемима који се обично не могу квантификовати. GMA приступ се заснива на идентификацији и дефинисању димензија комплексног проблема који се истражује, што укључује организационе, политичке, техничке, финансијске и управљачке ресурсе. За сваку димензију, дефинише се скуп вредности/параметара, који представљају могућа релевантна стања, услове или индикаторе. Испитивање свих могућих конфигурација између димензија и вредности који могу бити примењени за управљање, обично превазилазе неколико стотина хиљада могућих комбинација, тј. сценарија управљања. У сврху смањења укупног скупа могућих конфигурација примењује се процена унакрсне конзистентности, где се све вредности параметара у димензијама упоређују једна са другом, у паровима. При томе се показује да су

велики број ових парова међусобно некомпатибилни, тј. да немају реалног значаја. На овај начин добија се решење које од могућих више стотина хиљада комбинација сводимо на свега неколико десетина сценарија који имају реалну основу за примену. У раду је примена GMA методологије приказана на Систему обнове и помоћи у локалним заједницама како би се дошло до најзначајнијих односа унутар дефинисаног простора управљања у ванредним ситуацијама.

Објавивши приказане радове, кандидат је остварио 82,5 бодова „М“ категорије, и то:
 $2 \times M14 + 1 \times M21 + 1 \times M23 + 3 \times M24 + 5 \times M33 + 2 \times M42 + 1 \times M45 + 9 \times M51 + 5 \times M63$

IV Цитираност научних и стручних радова кандидата

Ауторски и коауторски радови др Ивице Ђорђевића према цитатној бази Google Scholar имају више од 60 хетероцитата. Најцитиранији су следећи радови:

- Ђорђевић И., Кековић З. (2011): „Концепт људске безбедности – алтернатива или нужност“, часопис *Безбедност*, 2/2011, Београд. (стр.90-114.). – 21 хетеро цитат.
- Ђорђевић, Љ. Ивица (2013): *Људска безбедност – глобални контекст и примена у Србији*, Институт за упоредно право - Досије, Београд. - 13 хетеро цитата.
- Ђорђевић И. (2007): *Безбедносна архитектура у условима глобализације*, Факултет безбедности и Службени гласник, Београд. – 8 хетеро цитата.
- Мијалковски М., Ђорђевић И. (2010): „Ризик – специфичан облик угрожавања безбедности“, *Војно дело*, пролеће/2010, Београд. (стр.282-306).– 5 хетеро цитата.
- Алибабић Ш., Чукановић-Каравидић М., Ђорђевић И. (2013): “Образовање менаџера за акцију”, *Настава и васпитање* бр.1/2013, Београд (стр.96-114). – 4 хетеро цитата.
- Филијовић М., Ђорђевић И. (2014): „Утицај мајских поплава на стање људске безбедности у Републици Србији“, *Безбедност* 3/2014, Београд (стр.115-128). – 4 хетеро цитата.
- Ђорђевић Љ. И., Филијовић М., Гачић Ј. (2017): *Безбедност, економија и одрживи развој*, Факултет безбедности, (стр.17-97)– 3 хетеро цитата.
- Мијалковски М., Ђорђевић И. (2010): *Неухватљивост националне моћи*, Службени гласник, Београд. - 3 хетеро цитата.

V Резултати у развоју научнонаставног подмлатка

Кандидат др Ивица Ђорђевић је у изборном периоду показао професионалан, савестан и одговоран приступ у реализацији наставних садржаја и био максимално посвећен студентима како би што успешније савладали наставно градиво из предмета на којима је био ангажован.

Професионални приступ, посвећеност академском раду као и богата теоријска и практична знања из области Студија безбедности које је кандидат др Ивица Ђорђевић преносио студентима и сарадницима у настави значајно су допринела развоју научно-наставног подмлатка. Кандидат је био активан као ментор и као члан комисија за оцену и/или одбрану завршних радова на основним академским, мастер и докторским студијама. У

последњем изборном периоду кандидат има 19 менторства и велики број учешћа у Комисијама за одбрану завршних дипломских радова на основним академским студијама, 1 учешће у Комисији за одбрану завршног специјалистичког рада. Током текућег изборног периода др Ивица Ђорђевић је био ментор приликом израде 10 завршна мастер рада и члан комисије за одбрану 19 завршних мастер радова на Факултету безбедности.

Током текућег изборног периода др Ивица Ђорђевић је био члан комисије за оцену научне заснованости, оцену и/или одбрану две докторске дисертације на Факултету безбедности. Такође је био и ментор на једној одбрањеној дисертацији.

У актуелном изборном периоду др Ивица Ђорђевић је био и члан Комисије за избор у наставничка звања др Миодрага Комарчевића (ванредни професор на Факултету организационих студија, Универзитета Привредна академија у Новом Саду) и др Драгана Колева (ванредни професор на Факултету пословне економије, Универзитета АПЕИРОН у Бања Луци).

VI Менторство и чланство у комисијама за израду докторских дисертација

Од избора у звање ванредног професора др Ивица Ђорђевић је био ментор приликом израде једне докторске дисертације на Факултету безбедности:

- Дејан Тепавац – дисертација одбрањена 21.маја 2018. Тема: „Заштита пословних информација у функцији националне безбедности“.

Током текућег изборног периода др Ивица Ђорђевић је био председник или члан комисије за оцену/одбрану две докторске дисертације на Факултету безбедности:

1. Мишев Гордана – дисертација одбрањена 04.јула 2022. Тема: „Фактори успешног развоја држава и њихове импликације на безбедност“. и
2. Јелена Марковић - дисертација одбрањена 30.септембра 2023. Тема: „Систем безбедности и здравља на раду у функцији заштите људског капитала у основним школама“.

VII Учесће у комисијама за одбрану завршних радова на мастер академским студијама

Од подношења пријаве на конкурс за избор у звање ванредног професора др Ивица Ђорђевић је био ментор приликом израде 10 завршна мастер рада и члан Комисије за одбрану 19 завршних мастер радова, на Факултету безбедности:

1. Ивана Ђорђевић - одбрана 06.09.2023. године, ментор на раду. Тема: „Финансијски аспекти ванредних ситуација“.
2. Уна Продановић - одбрана 06.12.2023. године, ментор на раду. Тема: „Отпорност заједнице као фактор ефикасности система у свим фазама обнове и помоћи“.
3. Милица Андић - одбрана 14.04.2022. године, ментор на раду. Тема: „Значај образовних институција за функционисање система обнове и помоћи“

4. Вања Кроња - одбрана 26.01.2021. године, ментор на раду. Тема: „Улога локалне самоуправе у процени штета и обнови погођених подручја у ванредним ситуацијама - општина Палилула”.
5. Јелена Костић - одбрана 28.04.2021. године, ментор на раду. Тема: „Покретање привредних активности као један од приоритета система обнове и помоћи”.
6. Јелена Стаменковић - одбрана 30.08.2023. године, ментор на раду. Тема: „Процена стања након елементарне и друге непогоде у функцији ревитализације друштвеног окружења”.
7. Биљана Мирковић - одбрана 30.09.2020. године, ментор на раду. Тема: „Осигурање у функцији система обнове и помоћи”.
8. Немања Перовић - одбрана 30.09.2020. године, ментор на раду. Тема: „Привредни аспекти ванредних ситуација”.
9. Богдана Томић - одбрана 30.09.2020. године, ментор на раду. Тема: „Функционисање система обнове и помоћи на територији градске општине Палилула у случају поплава 2019. године”.
10. Јелена Матић - одбрана 30.09.2024. године, ментор на раду. Тема: „Осигурање у функцији смањења ризика од поплава”.
11. Кристина Вељовић - одбрана 30.09.2024. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Инвестициони и неинвестициони радови и мере одбране од поплава”.
12. Дарко Протић - одбрана 01.09.2021. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Друштвено-економски предиктори перцепције ризика и припремљености за катастрофе изазване пожарима у стамбеним објектима: студија случаја Београд”.
13. Бобан Раковић - одбрана 05.03.2021. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Концептуални оквир националне безбедности”.
14. Јелена Илић - одбрана 06.12.2023. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Превенција и смањење ризика од екстремно метеоролошких опасности у сектору пољопривредне производње”.
15. Олгица Ђорђевић - одбрана 30.09.2021. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Угроженост града Београда од поплава и мере заштите”.
16. Александра Милановић - одбрана 09.07.2024. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Збрињавање старијих особа погођених катастрофама у Републици Србији”.
17. Никола Ђурић - одбрана 04.06.2021. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Парадигме националне економске безбедности након појаве пандемије новог коронавируса”.
18. Милица Стефановић - одбрана 05.04.2023. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Компаративна анализа припремљености за катастрофе изазване шумским пожаром у региону Југоисточне Европе”.
19. Андрија Кезуновић - одбрана 16.03.2021. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Заштита критичне инфраструктуре од катастрофа изазваних техникотехнолошким опасностима”.
20. Жарко Недељковић - одбрана 19.09.2023. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Значај робних резерви у условима ванредних ситуација”.
21. Јелена Планић - одбрана 28.12.2021. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Утицај демографских фактора на перцепцију ризика од природних катастрофа изазваних земљотресом: студија случаја Београд”.

22. Сања Лазић - одбрана 28.12.2022. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Развој локалне самоуправе отпорне на поплавни ризик у Републици Србији”.
23. Немања Бошковић - одбрана 30.03.2021. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Компаративна студија индивидуалне отпорности грађана на катастрофе изазване поплавама и земљотресом: Студија случаја Београда”.
24. Дражен Дрљевић - одбрана 30.09.2020. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Утицај финансирања смањења ризика од катастрофа на отпорност и одрживост локалне заједнице у условима поплава”.
25. Милица Јотић - одбрана 30.09.2021. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Методологија процене штете и обнове након ванредних ситуација”.
26. Ана Новаковић - одбрана 30.09.2022. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Улога Шангајске организације за сарадњу у борби против тероризма”.
27. Маријана Маслак - одбрана 30.09.2023. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Ризик и осигурање од земљотреса у банкарском систему”.
28. Јелена Матић - одбрана 30.09.2024. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Осигурање у функцији смањења ризика од поплава”.
29. Даниел Јандрић-Башкот - одбрана 07.03.2024. године, члан Комисије за одбрану. Тема: „Утицај верских организација на стање људске безбедности – студија случаја Рашке области”.

Др Ивица Ђорђевић је у изборном периоду био и члан комисије за одбрану Специјалистичког рада: Алекса Кузмановић - одбрана 15.11.2023. године. Тема: „Идентификација и процена ризика на радном месту једној радној организацији – Акт о процени ризика у погону топле ваљалонице Железаре Смедерево”.

VIII Учешће на научним и стручним скуповима

Након избора у звање ванредног професора др Ивица Ђорђевић је учествовао на следећим домаћим и међународним научним и стручним конференцијама као и скуповима који су за циљ имали популаризацију науке:

1. Годишња конференција: „Изазови савременог света: Стратешко деловање држава или резултанта глобалних и локалних процеса и повода?“, Факултет безбедности Универзитета у Београду, Институт за међународну политику и привреду и Институт за стратегијска истраживања Универзитета одбране. Факултет безбедности, 28. октобар 2020.
2. Национална научна конференција: „Заразне болести као глобални безбедносни изазов – Пандемија COVID-19: Стварност и последице“, Факултет безбедности Универзитета у Београду, Институт за међународну политику и привреду, јул 2020.
3. PaKSoM 2020, 2nd Virtual International Conference: Path to a Knowledge Society- Managing Risks and Innovation. Organizer: Research and Development Center “IRC ALFATEC”, Co-organizers: Mathematical Institute of the Serbian Academy of Sciences and Arts; and Complex System Research Centre. Supported by: Serbian Ministry of Education, Science and Technological Development. 16-17. November 2020, Niš.

4. Међународна онлајн конференција: STRATEGIC RISK AND CRISIS MANAGEMENT - THE READINESS FOR FUTURE CRISIS, Date: 19-20. 10. 2021. У организацији: Centra za analizu rizika i upravljanje krizama iz Beograda, Hrvatske udruge za međunarodne studije iz Zagreba, Instituta za standardizaciju Srbije iz Beograda i Evropskog centra za mir i razvoj, Univerziteta za mir, UN.
5. Меморијална научно-стручна конференција „Предраг Марић“ 11. Фебруар 2022. године. У организацији Факултета безбедности, Универзитета у Београду и Института за међународну политику и привреду.
6. Организација и Учесће на међународној конференцији: DISASTER RISK REDUCTION - MODELS AND PRACTICES AT INTERNATIONAL AND NATIONAL LEVEL 13th - 14th October 2022. UNDP and Faculty of Security Studies, University of Belgrade.
7. Учесће на Округлом столу: "Енергетска безбједност у контексту актуелних прилика", Факултет безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци, дана 9. 11. 2022.
8. Учесће на: Меморијална научно-стручна конференција „Предраг Марић“ 20. март 2023. године. У организацији Факултета безбедности, Универзитета у Београду и Института за међународну политику и привреду.
9. Учесће на: Научна конференција војних наука „ВојНа 2023“, Универзитет одбране у Београду. 16–17. мај 2023.
10. Учесће на: International scientific and expert conference *Security of infrastructure systems: concepts - regulations – practice*. Belgrade: Center for risk analysis and crisis management. October 12-13th, 2023.
11. Учесће на међународној конференцији: *International Scientific and Expert Conference Security of Infrastructure Systems: Concepts - Regulations – Practice*, Center for Risk Analysis and Crisis Management, Belgrade, October 12-13th, 2023.
12. Учесће на међународној конференцији: *Squaring the Circle: Navigating Changes in Contemporary International Relations*, Institute of International Politics and Economics; Faculty of Security Studies, University of Belgrade; Sapienza University; AustinPeaz State University. Београд, 4 и 5. јуна 2024.
13. Учесће на научној конференцији: Ivica Lj. Đorđević, Ozren Džigurski (2024). *Vrednovanje stanja ljudske bezbednosti na osnovu dostupnih statističkih podataka na teritoriji grada Beograda*. Трећа научна конференција Urbana bezbednost i urbani razvoj UBUR 2024. Архитектонски факултет, Београд, 01.07.2024.
14. Учесће на: International Conference: *Močnik's Concepts*. On the occasion of the 80th anniversary of Dr Rastko Močnik, professor and editor. Department of Sociology at the Faculty of Arts, University of Ljubljana, and Založba /*cf. publisher. September 19 – 21, 2024.

IX Стручно-професионални допринос

Кандидат др Ивица Ђорђевић је током изборног периода дао значајан професионални допринос ваннаставним ангажовањем у унапређењу научне области за коју се бира.

- **Коуредник зборника:** J. Gačić, I., Đorđević, M. Laban (2024). *Disaster risk reduction - models and practices at international and national level*, Beograd: UNDP and Faculty of Security Studies. У процесу штампе.

- **Члан редакцијског одбора међународног часописа (M24):** *International Journal of Disaster Risk Management* од 2024. године.

- **Члан научног одбора тематског зборника радова:** Života Radosavljević et al. ured. (2022). *Bezbednosni izazovi, rizici i pretnje 21. veka: multidisciplinarni pristup*. Beograd: Fakultet za poslovne studije i pravo, Univerzitet „Union- Nikola Tesla” : Centar za analizu rizika i upravljanje krizama : Udruženje mladih za strateško upravljanje rizicima i krizama.

- **Члан редакцијског одбора** и један од иницијатора за покретање новог међународног часописа *European Journal of Human Security (EJHS)*, који, је од 2017. до 2019. године издавао Центар за истраживање људске безбедности, при Факултету безбедности.

- **Члан редакцијског одбора** *Годишњака Факултета безбедности* у периоду 2015. - 2018. година.

- **Управник Центра за истраживање људске безбедности** био је у периоду 2012 - 2016. година.

- Био је један од **коуредника тематског зборника међународног значаја**, који је објављен поводом обележавања двадесет година од промоције концепта људске безбедности, 2015. године и **коуредник** зборника саопштења са *Треће међународне конференције о људској безбедности* 2016. године.

• Осим тога у наведеном периоду кандидат је био и:

- **Програмски директор конференције** и ангажован у **организационом и научном одбору:** *Third International Academic Conference on Human Security* (2016).

- **Члан научних одбора следећих конференција:**

- *5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMAN SECURITY: “INNOVATION, RESEARCH AND KNOWLEDGE IN THE (RE)CONFIGURATION OF HUMAN SECURITY” HS2022*
- *Заразне болести као глобални безбедносни изазов Пандемија COVID-19: стварност и последице*, Факултет безбедности, Београд 2020.
- *4th International Academic Conference on Human Security* (2018)
- *Прве научне конференције „Урбана безбедност и урбани развој“* (2017)

Поред ангажовања у наставном процесу, др Ивица Ђорђевић је био активан као ментор и члан комисија за оцену и одбрану већег броја завршних радова на докторским и мастер студијама (наведено горе).

Након избора у звање ванредног професора др Ивица Ђорђевић је учествовао у међународном научно-истраживачком пројекту: ImprESS – Improving Academic and Professional Education Capacity in Serbia in the Area of Safety & Security (by Means of Strategic Partnership with the EU).

X Допринос академској и широј заједници

Кандидат др Ивица Ђорђевић је учествовао у многобројним активностима, које подразумевају и допринос академској и широј заједници:

- Члан је Комисије за научноистраживачки рад и међународну сарадњу Факултета безбедности
- Био је члан Савета Факултета безбедности Универзитета у Београду у два мандата 2012-2021.
- Предавач је по позиву на Факултету за безбједност у Бањалуци за наставни предмет Људска безбедност.
- Такође је био ангажован у реализацији едукативних програма и извођењу наставе у Центру за мировне операције Генералштаба Војске Србије у Београду.
- Ангажован је као истраживач у Иновационом центру Факултета безбедности.
- Рецензент је научних часописа: *Безбедност и Годишњак Факултета безбедности*.
- Рецензент је и неколико тематских и зборника радова са научних конференција.
- Рецензент је монографије проф. др Јелене Радовић-Стојановић: *Криминал и економија Србије у издању Криминалистичко полицијског универзитета*, 2021. године.
- Кандидат је члан Ловачког савеза Србије и Члан Комисије за Маркетинг Стрелачког савеза Србије.

Након избора у звање ванредног професора др Ивица Ђорђевић је учествовао на домаћим и међународним научним и стручним конференцијама као и скуповима који су за циљ имали популаризацију науке.

XI Сарадња са другим високошколским установама у земљи и иностранству

Кроз учешће у међународном научном пројекту остварио је сарадњу са домаћим и страним високошколским и научноистраживачким институцијама.

Сарадња са другим високошколским установама је додатно остварена кроз ангажовање у реализацији наставе као предавач по позиву на Факултету за безбједност у Бањалуци за наставни предмет Људска безбедност.

Такође је био ангажован у реализацији едукативних програма и извођењу наставе у Центру за мировне операције Генералштаба Војске Србије у Београду.

Оцена испуњености законских и статутарних услова и критеријума за избор у звање редовног професора

1) ОПШТИ УСЛОВ

Кандидат испуњава општи услов за избор у звање редовног професора који се тиче испуњености услова за избор у звање ванредног професора, будући да је Одлуком Већа научних области правно-економских наука Универзитета у Београду од 21.маја 2020. године изабран у звање ванредног професора за ужу научну област Студије безбедности, за наставни предмет Хумана безбедност. Том приликом је и утврђено да испуњава све услове за избор у то звање.

2) УСЛОВИ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА

Др Ивица Ђорђевић испуњава све обавезне и изборне услове за избор у звање редовног професора предвиђене Статутом Универзитета у Београду („Гласник Универзитета у Београду“, бр. 201/18, 207/19, 213/20, 214/20 и 217/20), Правилником о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду („Гласник Универзитета у Београду“, бр. 192/16, 195/16, 199/17, 203/18 и 223/21) и Правилником о условима и поступку за избор наставника и сарадника Универзитета у Београду – Факултета безбедности број 463/6 од 30.10.2020. године, што ће бити образложено у тексту који следи.

2.1. ОБАВЕЗНИ УСЛОВИ

2.1.1. Искуство у педагошком раду са студентима

Кандидат има укупно 31 годину искуства у педагошком раду са студентима. У звање асистента-приправника изабран је 1994. године на Универзитету у Београду – Факултету одбране и заштите (данашњи безбедности), за наставни предмет Савремена борбена средства и опрема. На истом факултету на предмету Мобилизација изабран је у звање асистента 1999. године. У звање доцента на предмету Хумана безбедност изабран је 2006. године. Осим предмета за који је биран у звање, на Факултету безбедности је изводио наставу и на предметима:

- **Основне студије:** Економске основе безбедности, Основе економије, Макроекономија, Политичка економија, Корпоративна безбедност, Осигурање имовине и лица, Међународно пословање, Међународни односи.
- **Мастер студије:** Глобализација и животна средина, Упоредни системи безбедности, Управљање системом обнове и помоћи, Национални суверенитет и транснационалне институције.
- **Докторске студије:** Савремени теоријски оквири у наукама безбедности.

2.1.2. Позитивна оцена педагошког рада добијена у студентским анкетама током целокупног протеклог изборног периода

Приликом вредновања педагошког рада проф. др Ивица Ђорђевић, током целокупног протеклог изборног периода, предавања и рад на вежбама студенти су сваке школске године оценили високим оценама, често праћеним афирмативним и похвалним коментарима.

У студентским евалуацијама у изборном периоду доцента, које се односе на наставни предмет Хумана безбедност, његов педагошки рад је вреднован оценама изнад 4.

У студентским евалуацијама у изборном периоду у звању ванредног професора, које се односе на наставни предмет Хумана безбедност, његов педагошки рад је вреднован следећим оценама: 4,42 (шк. година 2015/16), 4,15 (шк. година 2016/17), 4,53 (шк. година 2017/18), 4,43 (шк. година 2018/19), 4,50 (шк. година 2019/20), 4,40 (шк. година 2020/21), 4,59 (шк. година 2021/22), 4,62 (шк. година 2022/23) и 4,56 (шк. година 2023/24).

2.1.3. Објављен један рад из категорије M21, M22 или M23 од првог избора у звање ванредног професора из научне области за коју се бира

Од избора у звање ванредног професора кандидат др Ивица Ђорђевић је објавио два рада из научне области у коју се бира у прописаним категоријама часописа.

Кандидат је објавио један рад у међународном часопису у категорији M23: „The issue of depopulation in selected Southeast European countries through an analytical prism of the human security concept“. *Socioloski pregled*. vol. 57, br. 3, 2023, pp. 860-885. (Коаутори: Озрен Џигурски и Миленко Џелетовић).

2.1.4. Објављен један рад из категорије M24 од првог избора у звање ванредног професора из научне области за коју се бира

Кандидат је објавио један рад у националном часопису међународног значаја у категорији M24: „The Impact of International Standards on the Quality of People's Life“.

International Journal for Quality Research 17(4), 2022, pp. 1025–1040. (Коаутор Зоран Кековић).

2.1.5. Објављених пет радова из категорије M51 у периоду од избора у претходно звање из научне области за коју се бира

Кандидат је објавио пет радова у врхунским часописима националног значаја у категорији M51:

- „Sustainable Recovery: the Link Between Development and Response to Disasters“. *International Journal of Disaster Risk Management*, 6(2), 2024, pp. 223–244 (коаутор Зоран Кековић).
- „Klauzeviceva konceptualizacija rata kao ontološko polazište u njegovom istraživanju i razumevanju“. *Vojno delo*. 76(3), 2024, str. 1-14 (коаутори Игор Баришић и Милинко Врачар).
- „Корупција као облик угрожавања људске безбедности: политичка, економска и здравствена димензија“. *Национални интерес: часопис за национална и државна питања*, Година XVI, vol 37, Број 1/2020. стр. 67-87 (коаутор Марко Филијовић).
- „The Hybridization of Security Systems as a Function of the Human Security Concept“. *ТЕМЕ*, XLIII, бр. 4, октобар - децембар 2019, стр.1013-1028 (коаутор Озрен Џигурски).
- „Концепт људске безбедности као оквир за анализу стања безбедности у градовима“, *Култура полиса*, Година XVI, бр.39. 2019, стр. 233-246 (коаутор Озрен Џигурски).
- „Hybrid Security Architecture in the Context of Operationalization of the Human Security Concept“. *Међународна политика*. 1193, 2025, Потврда о прихваћеном раду (Коаутори: Озрен Џигурски и Миленко Џелетовић).

2.1.6. Цитираност од 10 хетеро цитата

Кандидат испуњава услов у погледу цитираности од 10 хетеро цитата будући да његови ауторски и коауторски радови, према цитатној бази Google Scholar, имају више од 60 хетероцитата. Најцитиранији су следећи радови:

- Ђорђевић, Љ. Ивица (2013): *Људска безбедност – глобални контекст и примена у Србији*, Институт за упоредно право - Досије, Београд. - 13 хетеро цитата.
- Ђорђевић И., Кековић З. (2011): „Концепт људске безбедности – алтернатива или нужност“, часопис *Безбедност*, 2/2011, Београд. (стр.90-114.). – 21 хетеро цитат.
- Ђорђевић И. (2007): *Безбедносна архитектура у условима глобализације*, Факултет безбедности и Службени гласник, Београд. – 8 хетеро цитата.
- Алибабић Ш., Чукановић-Каравидић М., Ђорђевић И. (2013): “Образовање менаџера за акцију”, *Настава и васпитање* бр.1/2013, Београд (стр.96-114). – 4 хетеро цитата.
- Мијалковски М., Ђорђевић И. (2010): „Ризик – специфичан облик угрожавања безбедности“, *Војно дело*, пролеће/2010, Београд. (стр.282-306).– 5 хетеро цитата.

- Ђорђевић Љ. И., Филијовић М., Гачић Ј. (2017): *Безбедност, економија и одрживи развој*, Факултет безбедности, (стр.17-97)– 3 хетеро цитата.
- Филијовић М., Ђорђевић И. (2014): „Утицај мајских поплава на стање људске безбедности у Републици Србији“, *Безбедност* 3/2014, Београд (стр.115-128).– 4 хетеро цитата.
- Мијалковски М., Ђорђевић И. (2010): *Неухватљивост националне моћи*, Службени гласник, Београд. - 3 хетеро цитата.

2.1.7. Два рада са међународног научног скупа објављена у целини категорије М31 или М33

Кандидат има пет радова са међународних научних скупова објављених у целини:

- „THE RELATIONSHIP BETWEEN SERBIA AND BRICS WITHIN THE CREATION OF A MULTIPOLAR WORLD AND REFORMS OF INTERNATIONAL ECONOMIC INSTITUTIONS“. In: Proroković, D., Sellari, P., Mifsud, R. eds. *Global security and international relations after the escalation of the Ukrainian crisis*. Belgrade: Institute of International Politics and Economics; Faculty of Security Studies, University of Belgrade; Sapienza University; AustinPeaz State University. pp.592-617. Зборник је резултат међународне конференције: Squaring the Circle: Navigating Changes in Contemporary International Relations. Конференција је одржана у Београду 4 и 5. јуна 2024. Коаутори Бојан Димитријевић и Миленко Целетовић (М33);
- „Human Security in the Contemporary Technological Era“. In: *PaKSoM 2020 – Proceedings 2nd Virtual International Conference Path to a Knowledge Society-Managing Risks and Innovation*. (pp.243-249). 16-17.november 2020, Niš. Publishers Research and Development Center “IRC ALFATEC”, Niš, Serbia Complex System Research Centre, Niš. Коаутори Озрен Џигурски и Марко Филијовић (М33);
- „How Human Security could be a beneficiary of Information Communications Technology“, In: *Book of Proceedings – 4th International Academic Conference on Human Security*, (pp.25-37). University of Belgrade - Faculty of Security Studies, Belgrade November 2/3, 2018. коаутор Озрен Џигурски (М33);
- „Contemporary Geopolitical factors of Migratory Movements of Population“, In: *Book of Proceedings - Third International Academic Conference on Human Security*, (pp.91-98). University of Belgrade - Faculty of Security Studies, Belgrade November 4/5, 2016.. Коаутор Марко Филијовић (М33);
- „Implementation of the Concept of Human Security as the Function of Raising Resilience of Critical Infrastructure“, In: *Book of Proceedings International Scientific Conference RECIPE 2015 Resilience of Critical Infrastructure Protection in Europe*, (pp.67-76). Split, 11 - 12 April 2016, National Protection and Rescue Directorate, Republic of Croatia. Коаутор Zoran Pavlović (М33).

2.1.8. Два рада са научног скупа националног значаја објављена у целини категорије М61 или М63

Пет рада кандидата са научних скупова националног значаја објављена су у целини:

- „Примена опште морфолошке анализе у систему обнове и помоћи на нивоу локалних заједница“. *Зборник радова ДРУГА МЕМОРИЈАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА „ПРЕДРАГ МАРИЋ“*, (стр.244-261), 20. март 2023. године, Београд: Факултет безбедности Универзитета у Београду; Министарство унутрашњих послова Републике Србије; Институт за међународну политику и привреду. Коаутор Озрен Цигурски (М63).
- „ПРИМЕНА КОНЦЕПТА ЉУДСКЕ БЕЗБЕДНОСТИ У ФУНКЦИЈИ ПОДИЗАЊА НИВОА БЕЗБЕДНОСТИ И ОДБРАНЕ“. *Зборник радова Научна конференција војних наука „ВојНа 2023“*, (стр. 331-338), 16–17. мај 2023, Београд: УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ.(М63).
- „Допринос концепта људске безбедности подизању нивоа стратешке културе“. У: *Научна конференција Изазови савременог света: стратешко деловање држава или резултанта глобалних и локалних процеса и повода?* (стр.67-83). 28. Октобар 2020. Зборник радова. Београд: Факултет безбедности; Институт за међународну политику и привреду; Институт за стратегијска истраживања, (М63).
- Ђорђевић И. и Филијовић М. (2020). “Последице пандемије COVID-19 по економску безбедност грађана Републике Србије” У: *Зборник радова са националне научне конференције: Заразне болести као глобални безбедносни изазов Пандемија COVID-19: стварност и последице*. (стр. 119-134). Београд: Факултет безбедности и Институт за међународну политику и привреду. 2020. Коаутор Марко Филијовић (М63).
- „Potreba za holističkim pristupom bezbednosti i zaštiti na radu“, *Zbornik radova Prve konferencije sa međunarodnim učešćem: EKOLOŠKA BEZBEDNOST I ZAŠTITA NA RADU*, Beograd: Udruženje klaster komora za zaštitu životne sredine i održivi razvoj, Zrenjanin, 16. Novembar 2017. str. 18-24. (М63).

2.1.9. Одобрен и објављен универзитетски уџбеник за предмет из студијског програма факултета, односно универзитета или научна монографија (са ISBN бројем) из научне области за коју се бира, у периоду од избора у претходно звање

- Кандидат је објавио монографију *LJUDSKA BEZBEDNOST - Geopoliticki kontekst i primena u Srbiji*. Друго, изменјено и допуњено издање. Београд: Inovacioni centar Fakulteta bezbednosti, Univerziteta u Beogradu i Akademska misao. 2024, 228 страна, ISBN: 978-86-6200-045-3
- Кандидат има објављено поглавље „Економске основе безбедности“ у монографији: Ђорђевић Љ. И., Филијовић М., Гачић Ј. (2017): *Безбедност, економија и одрживи развој*, Факултет безбедности, (стр.17-97). ISBN: 978-86-80144-07-8

2.1.10. Резултати у развоју научнонаставног подмлатка

Кандидат је у изборном периоду био активан као ментор и као члан комисија за оцену и/или одбрану завршних радова на основним академским, специјалистичким, мастер и докторским студијама. Током текућег изборног периода кандидат је био ментор или члан комисија за оцену научне заснованости на три докторске дисертације на Факултету безбедности.

У актуелном изборном периоду др Ивица Ђорђевић је био и члан Комисије за избор у наставничка звања др Миодрага Комарчевића (ванредни професор на Факултету

организационих студија, Универзитета Привредна академија у Новом Саду) и др Драгана Колева (ванредни професор на Факултету пословне економије, Универзитета АПЕИРОН у Бања Луци).

2.1.11. Менторство или чланство у две комисије за израду докторске дисертације

Од избора у звање ванредног професора кандидат је био ментор приликом израде једне докторске дисертације:

- Дејан Тепавац – дисертација одбрањена 21.маја 2018. Тема: „Заштита пословних информација у функцији националне безбедности“.

Осим тога, током текућег изборног периода кандидат је био председник или члан комисије за оцену/одбрану две докторске дисертације на Факултету безбедности:

- 1) Мишев Гордана – дисертација одбрањена 04.јула 2022. Тема: „Фактори успешног развоја држава и њихове импликације на безбедност“.
- 2) Јелена Марковић - дисертација одбрањена 30.септембра 2023. Тема: „Систем безбедности и здравља на раду у функцији заштите људског капитала у основним школама“.

2.1.12. Учешће у комисији за одбрану три завршна рада на академским специјалистичким, односно мастер студијама

Од подношења пријаве на конкурс за избор у звање ванредног професора, др Ивица Ђорђевић био је ментор приликом израде 10 завршна мастер рада и члан Комисије за одбрану 19 завршних мастер радова на Факултету безбедности.

2.2. ИЗБОРНИ УСЛОВИ

2.2.1. Стручно-професионални допринос

2.2.1.1. Председник или члан уређивачког одбора научних часописа или зборника радова у земљи или иностранству

Кандидат др Ивица Ђорђевић је у периоду након избора у ванредног професора био:

- **Коуредник зборника:** J. Gačić, I., Đorđević, M.Laban (2024). *Disaster risk reduction - models and practices at international and national level*, Beograd: UNDP and Faculty of Security Studies. У процесу штампе.

- **Члан научног одбора тематског зборника радова:** Života Radosavljevic at al. ured. (2022). *Bezbednosni izazovi, rizici i pretnje 21. veka: multidisciplinarni pristup*. Beograd: Fakultet za poslovne studije i pravo, Univerzitet „Union- Nikola Tesla” : Centar za analizu rizika i upravljanje krizama: Udruženje mladih za strateško upravljanje rizicima i krizama.

- **Члан редакцијског одбора** и један од иницијатора за покретање новог међународног часописа *European Journal of Human Security (EJHS)*, који, је од 2017. до 2019. године издавао Центар за истраживање људске безбедности, при Факултету безбедности.

- **Члан редакцијског одбора** *Годишњака Факултета безбедности* у периоду 2015. - 2018.година.

- **Члан је редакцијског одбора међународног часописа (M24):** *International Journal of Disaster Risk Management* од 2024.

- **Члан је редакцијског одбора часописа** *International Journal of Contemporary Security Studies* издање факултета безбедности

2.2.1.2. Председник или члан организационог или научног одбора на научним скуповима националног или међународног нивоа

Кандидат је био члан организационог, односно научног одбора неколико научних скупова:

- DISASTER RISK REDUCTION - MODELS AND PRACTICES AT INTERNATIONAL AND NATIONAL LEVEL 13th - 14th October 2022. UNDP and Faculty of Security Studies, University of Belgrade.
- *5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMAN SECURITY: "INNOVATION, RESEARCH AND KNOWLEDGE IN THE (RE)CONFIGURATION OF HUMAN SECURITY" HS2022*, Факултет безбедности, Београд 2020.
- *Заразне болести као глобални безбедносни изазов Пандемија COVID-19: стварност и последице*, Факултет безбедности, Београд 2020.
- *4th International Academic Conference on Human Security*, Факултет безбедности, Београд 2018.
- *Прве научне конференције „Урбана безбедност и урбани развој“*, Факултет безбедности и и Архитектонски факултет, Београд 2017.
- *Third International Academic Conference on Human Security*, Факултет безбедности, Београд 2016.

2.2.1.3. Председник или члан комисија за израду завршних радова на академским мастер или докторским студијама

Од подношења пријаве на конкурс за избор у звање ванредног професора, др Ивица Ђорђевић био је ментор приликом израде 10 завршна мастер рада и члан Комисије за одбрану 19 завршних мастер радова на Факултету безбедности.

Од избора у звање ванредног професора кандидат је био ментор приликом израде докторске дисертације на Факултету безбедности:

- Дејан Тепавац – дисертација одбрањена 21.маја 2018. Тема: „Заштита пословних информација у функцији националне безбедности“.

Током текућег изборног периода др Ивица Ђорђевић је био председник или члан комисије за оцену/одбрану две докторске дисертације на Факултету безбедности:

- Мишев Гордана – дисертација одбрањена 04.јула 2022. Тема: „Фактори успешног развоја држава и њихове импликације на безбедност“. и
- Јелена Марковић - дисертација одбрањена 30.септембра 2023. Тема: „Систем безбедности и здравља на раду у функцији заштите људског капитала у основним школама“.

2.2.1.4. Руководилац или сарадник на домаћим и међународним научним пројектима

Након избора у звање ванредног професора др Ивица Ђорђевић је учествовао у међународном научно-истраживачком пројекту:

- „Improving Academic and Professional Education Capacity in Serbia in the Area of Safety & Security (by Means of Strategic Partnership with the EU), Erasmus+ Capacity Building in Higher Education“

2.2.2. Допринос академској и широј заједници

2.2.2.1. Чланство у страним или домаћим академијама наука, чланство у стручним или научним асоцијацијама у које се члан бира

Кандидат др Ивица Ђорђевић је учествовао у многобројним активностима, које подразумевају допринос академској и широј заједници. Једна од њих је чланство у стручној комисији за маркетинг Стрелачког савеза Србије и ангажованост у раду Ловачког савеза Србије.

Кандидат је био и **Управник Центра за истраживање људске безбедности** у периоду 2012 - 2016.година.

2.2.2.2. Председник или члан органа управљања, стручног органа или комисија на факултету или универзитету у земљи или иностранству.

- Кандидат је члан Комисије за научноистраживачки рад и међународну сарадњу Факултета безбедности
- Био је члан Савета Факултета безбедности Универзитета у Београду у два мандата 2012-2021.

2.2.2.3. Члан националног савета, стручног, законодавног или другог органа и комисије министарстава.

Кандидат је био ангажован од стране Министарства одбране за учешће у јавној расправи на тему системских решења у припреми становништва за одбрану земље.

2.2.2.4. Учесће у наставним активностима ван студијских програма (перманентно образовање, курсеви у организацији професионалних удружења и институција, програми едукације наставника) или у активностима популаризације науке.

Др Ивица Ђорђевић је сарадник Иновационог центра Факултета безбедности у својству истраживача.

Рецензент је научних часописа: *Теме, Безбедност и Годишњак Факултета Безбедности*.

Рецензент је зборника радова *Archibald Reiss Days* у издању Криминалистичко – полицијског универзитета.

Након избора у звање ванредног професора др Ивица Ђорђевић је учествовао на следећим домаћим и међународним научним и стручним конференцијама као и скуповима који су за циљ имали популаризацију науке:

- Годишња конференција: „Изазови савременог света: Стратешко деловање држава или резултанта глобалних и локалних процеса и повода?“, Факултет безбедности Универзитета у Београду, Институт за међународну политику и привреду и Институт за стратегијска истраживања Универзитета одбране. Факултет безбедности, 28. октобар 2020.
- Национална научна конференција: „Заразне болести као глобални безбедносни изазов – Пандемија COVID-19: Стварност и последице“, Факултет безбедности Универзитета у Београду, Институт за међународну политику и привреду, јул 2020.
- PaKSoM 2020, 2nd Virtual International Conference: Path to a Knowledge Society- Managing Risks and Innovation. Organizer: Research and Development Center “IRC ALFATEC”, Co-organizers: Mathematical Institute of the Serbian Academy of Sciences and Arts; and Complex System Research Centre. Supported by: Serbian Ministry of Education, Science and Technological Development. 16-17. November 2020, Niš.
- Међународна онлајн конференција: STRATEGIC RISK AND CRISIS MANAGEMENT - THE READINESS FOR FUTURE CRISIS, Date: 19-20. 10. 2021. У организацији: Centra za analizu rizika i upravljanje krizama iz Beograda, Hrvatske udruge za međunarodne studije iz Zagreba, Instituta za standardizaciju Srbije iz Beograda i Evropskog centra za mir i razvoj, Univerziteta za mir, UN.

- Меморијална научно-стручна конференција „Предраг Марић“ 11. Фебруар 2022. године. У организацији Факултета безбедности, Универзитета у Београду и Института за међународну политику и привреду.
- Организација и Учешће на међународној конференцији: DISASTER RISK REDUCTION - MODELS AND PRACTICES AT INTERNATIONAL AND NATIONAL LEVEL 13th - 14th October 2022. UNDP and Faculty of Security Studies, University of Belgrade.
- Округли сто "Енергетска безбједност у контексту актуелних прилика", Факултет безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци, дана 9. 11. 2022.
- Меморијална научно-стручна конференција „Предраг Марић“ 20. март 2023. године. У организацији Факултета безбедности, Универзитета у Београду и Института за међународну политику и привреду.
- Учешће на: International Conference: *Močnik's Concepts*. On the occasion of the 80th anniversary of Dr Rastko Močnik, professor and editor. Department of Sociology at the Faculty of Arts, University of Ljubljana, and Založba /*cf. publisher. September 19 – 21, 2024.
- Учешће на: International scientific and expert conference *Security of infrastructure systems: concepts - regulations – practice*. Belgrade: Center for risk analysis and crisis management. October 12-13th, 2023.
- Учешће на научној конференцији: Treća naučna konferencija Urbana bezbednost i urbani razvoj UBUR 2024. Arhitektonski fakultet, Beograd, 01.07.2024.
- Учешће на међународној конференцији: International Scientific and Expert Conference *Security of Infrastructure Systems: Concepts - Regulations – Practice*, Center for Risk Analysis and Crisis Management, Belgrade, October 12-13th, 2023.

2.2.3. Сарадња са другим високошколским, научноистраживачким установама, односно установама културе или уметности у земљи и иностранству

2.2.3.1. Руководјење или учешће у међународним научним или стручним пројектима и студијама

Након избора у звање ванредног професора др Ивица Ђорђевић је учествовао у међународном научно-истраживачком пројекту: *ImprESS – Improving Academic and Professional Education Capacity in Serbia in the Area of Safety & Security* (by Means of Strategic Partnership with the EU).

2.2.3.2. Радно ангажовање у настави или комисијама на другим високошколским или научноистраживачким институцијама у земљи или иностранству, или звање гостујућег професора или истраживача

Сарадњу са другим високошколским установама је поред учешћа у пројекту остварио и кроз одржана гостујућа предавања, као и кроз ангажовање у чланство комисија за избор у научно наставна звања више млађих колега.

- Предавач је по позиву на Факултету за безбедност у Бањалуци за наставни предмет Људска безбедност.
- Био је ангажован у реализацији едукативних програма и извођењу наставе у Центру за мировне операције Генералштаба Војске Србије у Београду.
- У актуелном изборном периоду др Ивица Ђорђевић је био члан Комисије за избор у наставничка звања др Миодрага Комарчевића (ванредни професор на Факултету организационих студија, Универзитета Привредна академија у Новом Саду) и др Драгана Колева (ванредни професор на Факултету пословне економије, Универзитета АПЕИРОН у Бања Луци).

2.2.3.3. Руковођење радом или чланство у органу или професионалном удружењу или организацији националног или међународног нивоа

Кандидат је члан Комисије за маркетинг Стрелачког савеза Србије.

2.3. УСЛОВИ ЗА УЧЕШЋЕ У ИЗВОЂЕЊУ НАСТАВЕ НА ДОКТОРСКИМ СТУДИЈАМА И ЗА ВОЂЕЊЕ ДОКТОРСКИХ ДИСЕРТАЦИЈА

Кандидат испуњава све услове који се тичу компетентности наставника за учешће у извођењу наставе на докторским студијама, као и за вођење доктораната у својству ментора у пољу друштвено-хуманистичких наука, у складу са стандардом 9 Правилника о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма (*Службени гласник РС*, 13/2019-108, 1/2021-22, 19/2021-65). Наиме, наставу на докторским студијама у пољу друштвено-хуманистичких наука може да изводи наставник који је у претходних десет година остварио најмање 12 бодова за радове у категоријама: M11; M12; M13; M14; M21; M22; M23; M24; M31; M32; M33; M34 и M51. Кандидат др Ивица Ђорђевић је у протеклих десет година (2014-2024) објавио два рада категорије M14, један рад категорије M21, један рад категорије M23, три рада категорије M24, пет радова категорије M33 и девет радова категорије M51, што у збиру износи **66** бода.

Такође, кандидат испуњава и услове да буде ментор на докторским студијама у пољу друштвено-хуманистичких наука, будући да је у претходних десет година остварио више од минимална 24 бода, при чему, у складу са стандардом 9 Правилника о стандардима и

поступку за акредитацију студијских програма, тај минимум подразумева најмање 4 бода за рад у часопису са листа SSCI, ERIH, HEINONLINE и EconLit или у часопису категорије M24, и најмање 20 бодова за радове у категоријама: M11; M12; M13; M14; M21; M22; M23; M24; M31; M32; M33; M34 и M51. Радови у категоријама: M31; M32; M33 и M34 доносе највише 20% потребних бодова. Кандидат др Ђорђевић је, наиме, остварио **24** бода за радове у часопису са листа SSCI, ERIH, HEINONLINE и EconLit и у часописима категорије M24, док је у категоријама M14, M33 и M51 остварио укупно **42** бода. У укупном броју бодова, радови др Ђорђевића у категоријама M31, M32, M33 и M34 чине мање од 20% потребних бодова.

Мишљење и предлог Комисије

Комисија констатује да се на конкурс за радно место наставника у звање редовног професора за ужу научну област Науке безбедности, за наставни предмет Људска безбедност, а који је објављен 25. децембра 2025.године у часопису „Послови“ Националне службе за запошљавање Републике Србије, пријавио један кандидат – др Ивица Ђорђевић.

Након прегледа конкурсне документације и анализе радова и података о наставном и педагошком искуству кандидата, Комисија је дошла до закључка да др Ивица Ђорђевић испуњава све услове за избор у звање редовног професора.

Комисија је такође закључила да кандидат задовољава све Законом о високом образовању и Статутом Факултета безбедности неопходне услове за радно место редовног професора за ужу научну област Науке безбедности, за наставни предмет људска безбедност. Број и квалитет објављених радова у потпуности испуњавају, и превазилазе, услове које предвиђају Критеријуми за стицање звања наставника на Универзитету у Београду. Учешће на међународним и националним научним конференцијама, пројектима, као и реализација наставних и ваннаставних активности на више студијских програма, указује на чињеницу да је реч о кандидату који поседује одговарајуће квалитете који га квалификују за рад у настави и научним истраживањима у области за коју се бира.

Комисија је једногласно закључила да је реч о кандидату који је у досадашњем раду показао завидне научноистраживачке и педагошке способности и убедљиво испунио обавезне и изборне услове за избор у звање редовног професора и стога предлаже Изборном већу Факултета безбедности Универзитета у Београду да кандидата др Ивицу Ђорђевића предложи за избор у звање редовног професора за ужу научну област Науке безбедности, за наставни предмет људска безбедност и такав предлог проследи Већу научних области правно-економских наука Универзитета у Београду.

У Београду, 21. фебруара 2025.године.

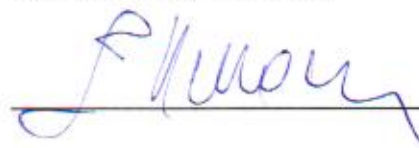
ПОТПИСИ

ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Зоран Драгишић, редовни професор, ужа научна област Студије безбедности, Факултет безбедности у Београду

Др Зоран Кековић, редовни професор, ужа научна област Студије безбедности, Факултет безбедности у Београду

Др Љубомир Стајић, редовни професор, ужа научна област Систем безбедности, Правни факултет у Новом Саду

